اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

دوشنبه
• ۲ آبان ۱۴۰۱
• ۲۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
• ۲۴ اکتبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۴۹۸ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۱۸۰ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

دبیر اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند در نشست آیورا:

توسعه منطقه با توانمندسازی زنان محقق می‌شود

نشست کمیته ملی اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند (آیورا) و ایران با محوریت چشم‌اندازها و فرصت‌های موجود برگزار شد.

در این نشست مهدی صفری، معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه، برخی سفرا و کارداران سفارتخانه عضو این سازمان در تهران و کارشناسان اقتصادی و دانشگاهی کشورهای عضو حضور داشتند.

حسین امیرعبداللهیان، وزیر امورخارجه آبان سال گذشته در سخنرانی مجازی خود در بیست‌ودومین نشست شورای وزیران اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران به این ظرفیت عظیم همکاری منطقه‌ای واقف و مصمم است روابط خود را با این اتحادیه گسترش دهد. ۲

فاطمی‌امین در راند بعدی استیضاح

مرداد امسال طرح استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت مطرح شد که نمایندگان مجلس فرصتی دو ماهه برای اعمال اصلاحاتی به فاطمی‌امین دادند تا موضوعاتی مانند تفکیک وزارت صنعت و بازرگانی، واگذاری سهام دولتی خودروسازان، تنظیم بازار، ساماندهی صنعت و بازار خودرو و... را پیگیری و حل‌وفصل کند. پایان مهرماه، فرصت دو ماهه آقای وزیر به پایان رسید و برخی معتقدند هیچ‌یک از موضوعات مطرح‌شده از سوی نمایندگان منتقد مجلس به‌سرانجام نرسیده است. بر همین اساس هفته گذشته دوباره طرح استیضاح وزیر صمت اعلام وصول شد. هرچند استیضاح وزیر صمت در شرایط فعلی و با توجه به عملکرد ده ماهه وی مخالفانی نیز دارد اما پافشاری موافقان این طرح، فاطمی‌امین را در راند بعدی استیضاح قرار داده است. ۴-۷-۱۵

عکس: آیدا فریدی

استقبال سرد دومین ماه پاییز از بازار سرمایه

دومینوی سقوط بورس پایان ندارد
۲

سرمقاله
صورت‌مسئله را پاک نکنیم ۲

گفت‌وگو
شناخت نیاز صنعت حلقه گمشده پیشرفت ۱۳

گزارش‌های روز
دلار از معاملات کنار زده می‌شود؟ ۸
کشاورزی دولتی آفت توسعه ۹
نسخه بورس برای بازار مسکن ۱۰
سدی در برابر تلاطم بازارهای مالی ۱۴

تحلیل روز
در پی وعده دولت برای ساخت ۴ میلیون مسکن
«ذوب آهن» آماده است اگر مشکلات حل شود ۶

سرمقاله

صورت‌مسئله را پاک نکنیم

بهروز صادقی
روزنامه‌نگار

اهمیت نقش صادرات در افزایش بهره‌وری، ثبات و رشد اقتصادی کشورها بر کسی پوشیده نیست. تولید صادرات‌محور در حوزه‌های مختلف کشاورزی، صنعتی و خدماتی، تحولات چشمگیری را به‌وجود می‌آورد و همگام با آن به افزایش تراز تجاری، تولید و کارآفرینی می‌رسیم؛ از همین رو، توجه به تولید محصول باکیفیت و در پیش گرفتن راهکارهایی که توسعه و افزایش فرآورده‌های صادرات‌محور را در پی داشته باشد، از عوامل موفقیت هر جامعه به‌شمار می‌رود.

این امر ضمن تامین بخش مهمی از درآمد ناخالص ملی در کشورهای توسعه‌یافته، خود اهرمی برای ثبات اقتصادی محسوب می‌شود. تولید صادرات‌محور، افزایش شمار نیروهای کار را به‌دنبال دارد و پیامد افزایش اشتغال، ایجاد بازار خرید و مصرف سهمی از فرآورده‌های تولیدی خواهد بود.

در نهایت این چرخه همچنان بر میزان ظرفیت‌های اشتغال در کشور می‌افزاید که پیامد آن نیز توسعه کل اقتصاد کشور است. از آنجا که تولید صادرات‌محور بیانگر کیفیت مطلوب فرآورده‌های تولیدی کشور صادرکننده در بازارهای بین‌المللی است، بسیاری از کشورها با در اولویت قرار دادن «توسعه صادرات‌محور» به‌عنوان راهبردی اساسی برای تضمین رشد اقتصادی، سعی در ارتقای توان صادراتی خود دارند تا از این رهگذر بر میزان تولید ملی، ظرفیت اشتغال و رفاه عمومی بیفزایند.

صادرات و تولید را می‌توان دو روی سکه پیشرفت دانست. تولید بدون توجه به صادرات یعنی عقب‌ماندگی از رشد و پیشرفت جهانی، محدود شدن به بازار داخلی و چشم‌پوشی از درآمد سرشار. بی‌توجهی به تجارت جهانی به همین جا یعنی اتکا و داشتن بازار داخلی ختم نمی‌شود و رقبای جهانی هر روز با خلق ارزش افزوده بیشتر و با تکیه بر ابزارهای بازاریابی به بازار ایران هم ورود خواهند کرد و به دنبال تصاحب سهم خود از بازار داخلی خواهند بود؛ کما اینکه همین الان هم در بسیاری از صنایع تولیدکنندگان ایرانی در بازار تهران در حال رقابت با محصولات خارجی هستند.

بنابراین انفعال در نگاه به صادرات به‌منزله فراخوان رقبای خارجی پای سفره محصولات ایرانی و از دست دادن سهم بازار است؛ به‌عبارت بهتر در رقابت با محصولات خارجی باید نقطه تقابل و رقابت را در ورای مرزهای ایران قرار داد و با رقبای خارجی در بازارهای جهانی رقابت کرد. این رقابت از دو منظر برای تولیدکننده ایرانی حائز اهمیت خواهد بود؛ نخست کشف بازار جدید و نیازهای این بازارها و سپس ابتکار و خلاقیت مضاعف.

استراتژی تولید صادرات‌محور را می‌توان با راهبردهای جنگی مقایسه کرد، چراکه تجارت و صادرات مانند نبردی تن به تن با انبوه شرکت‌های جهانی است که از سطوح مختلف فناوری، دانش و مدیریت برخوردارند و تمام تلاش خود را برای نابودی رقبای خود به کار خواهند بست.

آنچه در بالا گفته شد بر اهمیت صادرات به‌عنوان حلقه مفقوده پویایی و هم‌افزایی اقتصادی هر جامعه تاکید دارد، به همین سبب دولت‌ها طرح‌های ویژه‌ای به‌منظور ترغیب و تشویق به صادرات در پیش می‌گیرند و به صادرکنندگان کالاهای داخلی، مشوق‌های مالی ارائه می‌دهند.

صادرکنندگان تولیدات داخلی هم به‌مثابه سربازان عرصه اقتصاد به‌شمار می‌آیند که با تامین ارز برای واردات محصولات موردنیاز، برای تسهیل، تداوم و ثبات روند مبادلات تجاری و اقتصادی در تلاش هستند.

با این حال برخی مسئولان بدون در نظر گرفتن شرایط حساس فعالیت‌های تجاری صادرات‌محور، با تصمیم‌های خلق‌الساعه، این بخش مهم از اقتصاد را بازیچه تصمیم‌های نادرست قرار داده و تمامی تلاش‌های چندین‌ساله صادرکنندگان برای حضور فعال در بازارهای صادراتی هدف را یک‌شبه بر باد می‌دهند؛ گویا غافل از آنند که فعالیت اقتصادی به‌ویژه در گستره صادرات، با ممارست دیرپای و تجربه‌های گرانسنگ به توفیق می‌انجامد.

در این شرایط اتخاذ تصمیم‌های موقتی به‌منظور گذر از یک مشکل کوتاه‌مدت داخلی در عرصه تامین یک یا دو کالا و متوقف کردن روند صادرات، مانند دستکاری در شبکه اعصاب پیکری زنده است که منجر به فلج یا ازکارافتادگی آن خواهد شد. متاسفانه در این میان برخی تصمیم‌گیران و مسئولان اقتصادی کشور به‌جای آنکه بستری حمایتی را فراهم آورند تا با گسترش فعالیت‌های تجاری و ورود بیشتر ارز به اقتصاد، چرخ‌های تولید، اشتغال و صادرات بچرخد، تنها راه چاره را متوقف کردن چرخه صادرات یافته‌اند.

با این همه گاهی به‌نظر می‌رسد برخی مسئولان اجرایی، برای حل مشکلات موجود تنها راه‌حل ممکن را پاک‌کردن صورت‌مسئله می‌دانند!

این وضع در حالی است که دولت باید با تقویت زیرساخت‌ها، در راستای حمایت از تولید به‌ویژه محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی در مسیر توسعه صادرات و قطع وابستگی به اقتصاد نفتی گام بردارد. تنها در این صورت است که رشد صادرات می‌تواند ضمن ایجاد اشتغال پایدار و گسترش رفاه اقتصادی، معیشت را برای مردم آسان‌تر کند؛ نه آنکه مانند سال گذشته فرآورده‌های کشاورزی داخلی روی دست تولیدکنندگان و صادرکنندگان بماند و به سبب مازاد بودن محصول داخلی که خواه‌ناخواه کاهش نرخ این محصولات را در پی دارد، شمار قابل‌توجهی از تولیدکنندگان به خاک سیاه بنشینند و برای همیشه دست از تولید بشویند!

بی‌جهت نیست که برخی صاحب‌نظران اقتصاد توسعه بر این باورند که دلیل سهم قابل‌توجهی از مشکلات اقتصادی جامعه به ناکارآیی و اثربخش نبودن تصمیم‌های حاکمیت برمی‌گردد.

همکاری برای سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی

رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: به‌تازگی کنسرسیومی از بانک‌ها و شرکت‌های ایرانی تشکیل شد که قرار است ۲۷ میلیارد دلار در بخش نفت و گاز سرمایه‌گذاری کند.

به گزارش ایرنا، مسعود میرکاظمی در مراسم گرامیداشت روز آمار و برنامه‌ریزی در سازمان برنامه و بودجه با اشاره به رقم بسیار بالای نقدینگی در کشور، اظهار کرد: باید از این حجم نقدینگی برای سرمایه‌گذاری استفاده شود.

وی ادامه داد: به‌تازگی همکاری خوبی بین سازمان برنامه و بودجه و وزارت نفت شکل گرفته و کنسرسیومی از بانک‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری داخلی و سایر شرکت‌های پیمانکاری تشکیل شده که منجر به انعقاد تفاهمنامه و قرارداد شده و قرار است ۲۷ میلیارد دلار در پروژه‌های نفت و گاز سرمایه‌گذاری شود و این رقم باید تا ۸۰ میلیارد دلار افزایش پیدا کند. رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نفت و گاز زودبازده است و سرمایه آن در کمتر از یک سال برمی‌گردد. با این همه نیاز به نگاه برنامه‌محور به جای بودجه‌محور داریم، در حالی که هم‌اکنون عمده وقت سازمان برنامه و بودجه صرف بودجه و کمتر به برنامه توجه می‌شود. رئیس سازمان برنامه و بودجه با بیان اینکه طرح آمایش سرزمین تصویب و ابلاغ شده، اضافه کرد: گاهی برخی از مقامات استانی در جایی که نیاز به احداث صنایع تبدیلی و تکمیلی با اشتغالزایی بالا و منابع اندک دارد اصرار به تاسیس واحد پتروشیمی دارند و همین نبود نگاه آمایش سرزمین در پروژه‌های استانی مشکلات بسیاری را برای کشور ایجاد خواهد کرد.

دبیر اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند در نشست آیورا:

توسعه منطقه با توانمندسازی زنان محقق می‌شود

نشست کمیته ملی اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند (آیورا) و ایران با محوریت چشم‌اندازها و فرصت‌های موجود برگزار شد. در این نشست مهدی صفری، معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه، برخی سفرا و کارداران سفارتخانه عضو این سازمان در تهران و کارشناسان اقتصادی و دانشگاهی کشورهای عضو حضور داشتند. حسین امیرعبداللهیان، وزیر امورخارجه آبان سال گذشته در سخنرانی مجازی خود در بیست‌ودومین نشست شورای وزیران اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران به این ظرفیت عظیم همکاری منطقه‌ای واقف و مصمم است روابط خود را با این اتحادیه گسترش دهد.

تمایل ایران به افزایش فعالیت در چارچوب آیورا

معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه گفت: ایران به افزایش فعالیت در چارچوب آیورا به‌ویژه در کریدورها و ترانزیت‌های بین‌المللی علاقه دارد و متمایل به گسترش مشارکت‌ها است.

به گزارش ایرنا، مهدی صفری ضمن تشکر از حضور دبیرکل آیورا در این نشست گفت: اقیانوس هند به‌عنوان سومین اقیانوس بزرگ جهان که بین کشورها و بنادر ارتباط برقرار می‌کند، ۵۰ درصد ترافیک بین‌المللی و دوسوم کشتی‌های نفتی را از خود عبور می‌دهد.

معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه با اشاره به اینکه کشورهای حاشیه اقیانوس هند در قرن جدید نقش بسیار مهمی در جهان ایفا می‌کنند، افزود: سازمان همکاری‌های آیورا سازمانی در حال گسترش است و می‌تواند به‌عنوان پلتفرم بین‌المللی و منطقه‌ای نقش پررنگ‌تری ایفا کند. صفری بیان کرد: این همکاری منطقه‌ای موجب گسترش و رشد پایدار می‌شود و کشورهای عضو به‌عنوان جزئی از کل در آن سهیم هستید. وی موفقیت‌ها و همکاری‌های حوزه‌های حمل‌ونقل دریایی، مدیریت ریسک، فناوری‌ها، توریسم و تبادلات فرهنگی و توانمندسازی بانوان را نشانگر کارآمدی این پلتفرم دانست. صفری افزود: آیورا به‌عنوان یکی از ۷ اتحادیه بزرگ دنیا، در مسیر تحقق اهدافش پیش می‌رود و نیازمند گسترش همکاری‌های اقتصادی است.

معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امورخارجه با اشاره به اینکه جمهوری اسلامی ایران برای فرصت‌های آیورا اهمیت زیادی قائل است، خاطرنشان کرد: تحریم‌های غیرقانونی و فشارها سبب نشده ایران نقش خود را در این سازمان، درست ایفا نکند و از زمان عضویت همکاری‌های خود را گسترش دادیم و در زمینه سرمایه‌گذاری و تبادل علمی فعال بودیم. همچنین در مسائل مرتبط با زنان، اقتصادی، فنی و سیاست‌گذاری مشارکت فعال داشتیم. صفری افزود: جمهوری اسلامی ایران به افزایش فعالیت در چارچوب آیورا به‌ویژه در کریدورها و ترانزیت‌های بین‌المللی علاقه دارد و متمایل به گسترش مشارکت‌ها است.

وی با تاکید بر اینکه باید این همکاری‌ها بهبود یابد و روان شود، گفت: در بخش غربی اقیانوس هند، چابهار می‌توان برای فعالیت‌های اقتصادی چارچوب‌هایی را تعریف کرد.

معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه یادآور شد: در ۲۵سالگی تاسیس سازمان، باید در حوزه‌های مختلف همکاری کنیم و فعالیت‌های همه‌جانبه داشته باشیم. همه اعضا شایسته توجه هستند و جلسه وزرا در داکا فرصت خوبی برای بررسی راهکارهای همکاری بیشتر است.

آیورا، بستری مهم برای حل چالش‌های اقیانوس هند

دبیر اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند، آیورا گفت: آیورا به‌عنوان یک سازمان مهم، بستر مهمی برای حل چالش‌ها است.

سلمان الفریسی با بیان اینکه در منطقه حاشیه اقیانوس هند، بحران‌هایی وجود دارد، گفت: آیورا به‌عنوان یک سازمان مهم، بستر مهمی برای حل این بحران‌ها است. اتحادیه ما امسال برنامه بیست‌وپنجمین سالگرد تاسیس خود را به‌عنوان یک سازمان منطقه‌ای و بین‌المللی که کشورهایی را از افریقا و آسیا و استرالیا در بر می‌گیرد، برگزار می‌کند.

الفریسی ادامه داد: آیورا متشکل از کشورهایی با تنوع مختلف از جزایر کوچک تا اقتصادهای بزرگ است که تلاش می‌کند، فهم و درک و همکاری‌ها را افزایش دهیم. وی برابری، یکپارچگی سرزمینی و عدم دخالت بیگانگان را از اصول آیورا دانست و گفت: می‌خواهیم کشورهای منطقه کنار هم جمع شوند و از این طریق تنش‌ها را به حداقل برسانیم. آیورا در سیر تکاملی خود در این قرن توفیق کاهش تنش را داشته است.

دبیر آیورا با اشاره به اینکه ایران همواره عضوی متعهد و فعال است و نقش بسزایی در سازمان ایفا کرده که قابل ستایش است، عنوان کرد: ایران در حوزه توانمندسازی زنان و حقوق آنها تلاش کرده و توسعه منطقه با توانمندسازی زنان روی می‌دهد.

الفریسی با تاکید بر اینکه این سازمان بالغ‌تر و متمرکزتر شده، تصریح کرد: وزرای آیورا به‌منظور درگیر شدن بخش‌های مختلف اقتصادی کشورها طرحی تدوین کرده‌اند.

وی افزود: ما در پی توسعه متوازن در منطقه هستیم و در مسیر فعالیت‌های غیرانتفاعی و پروژه‌های توسعه در پی تامین مالی، صندوقی ایجاد شده که باید بیشتر مورد کمک اعضا قرار گیرد و جمهوری اسلامی هم می‌تواند از ظرفیت‌های این صندوق استفاده و از آن حمایت کند.

دبیر آیورا منطقه اقیانوس هند را به‌دلیل ظرفیت‌ها و منابع آن برای سرمایه‌گذاران خارجی جذاب دانست و گفت: بسیاری در پی سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در آیورا هستند که در پی ایجاد چارچوبی برای این پروژه‌های توسعه هستیم.

الفریسی افزود: قصد داریم همکاری‌های خود را با اتحادیه افریقا، آ.سه.آن، یونسکو و فائو، بانک جهانی، سازمان عدم تعهد و موسسه‌های آموزشی سازمان ملل و اکو، گسترش دهیم. وی ادامه داد: کشورهای توسعه‌یافته با تقویت دبیرخانه می‌توانند به سازمان کمک کنند. معتقدم دبیرخانه باید موثرتر عمل کند تا به کشورها برای رسیدن به اهداف کمک کند. باید آیورا را شفاف‌تر به جهان نشان دهیم و حوزه نفوذ آن را به‌عنوان سازمانی اقتصادی معرفی کنیم.

سخن پایانی

اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند (آیورا) شامل ۲۳ کشور افریقای جنوبی، هند، ایران، سنگاپور، مالزی، اندونزی، تایلند، سریلانکا، استرالیا، امارات، عمان، یمن، بنگلادش، کنیا، موریس، تانزانیا، ماداگاسکار، موزامبیک، سیشیل و فرانسه است که از سال ۱۹۹۷ میلادی (۱۳۷۵ شمسی) با ابتکار هند و موریس فعالیت خود را آغاز کرد. چین، ژاپن، مصر، انگلیس و امریکا هم کشورهای ناظر در این سازمان بین‌المللی هستند.

اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای کشورهای حاشیه اقیانوس هند برپایه بهبود و تسریع همکاری‌های اقتصادی و گردهمایی نمایندگان دولت، تجار و دانشگاه‌ها بنا شده و با در نظر گرفتن اصل چندجانبه‌گرایی در جهت گسترش تفاهم و همکاری سودمند دوجانبه از طریق اجماع نظر، نگرش تکاملی و عدم مداخله‌جویی تلاش کرده و اصولی را در ارتباط با تمامی دول عضو به کار خواهد بست.

جمهوری اسلامی ایران از مارس ۱۹۹۹ (فروردین ۱۳۷۸) با تصویب مجلس شورای اسلامی به عضویت این اتحادیه در آمد و از سال ۲۰۰۵ به مدت ۲ سال ریاست دوره‌ای آن را بر عهده داشت و ریاست هشتمین اجلاس را بر عهده گرفت و در حال حاضر از مهم‌ترین اعضای این سازمان محسوب می‌شود.

دیدار نماینده ویژه رئیس جمهوری با خانواده مهسا امینی

مشاور رئیس جمهوری در امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی ضمن دیدار و گفت‌وگو با خانواده مهسا امینی، گزارشی از جزئیات این دیدار و دغدغه‌های خانواده امینی را به رئیس جمهوری ارائه کرد. به گزارش ایرنا، ماموستا «عبدالسلام کریمی» مشاور رئیس جمهوری در امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی برابر وظایف محوله و در راستای تقویت اتحاد و انسجام ملی و خنثی کردن توطئه‌های دشمنان امنیت، اواخر هفته گذشته با خانواده مرحومه مهسا امینی دیدار و ضمن دلجویی دوباره از آنها، بر ظرفیت بالای قانونی برای پیگیری مطالبات در مراجع ذی‌ربط تاکید کرد. در این دیدار که در منزل پدر مهسا امینی انجام شد، امجد امینی ضمن مطرح کردن خواسته‌های خود، بر پیگیری و نظارت رئیس جمهوری بر روند رسیدگی به حادثه درگذشت فرزندش تاکید کرد. خانواده امینی همچنین از قصور احتمالی تیم پزشکی و تاخیر در رسیدگی به وضعیت درمانی مهسا شکایت داشته و خواستار پیگیری ویژه و شناسایی و معرفی مقصران احتمالی حادثه شدند. در پایان این دیدار مشاور رئیس جمهوری ضمن ابراز همدردی عمیق خود از حادثه مذکور، بر پیگیری مطالبات خانواده امینی از مجاری ذی‌ربط، تاکید کرد و گفت: مرحومه مهسا امینی همچون دختر خودم بوده و قطعا به‌صورت ویژه پیگیر این مسئله خواهم بود و تمامی دغدغه‌ها و مطالب خانواده امینی را شخصا به استحضار رئیس جمهوری خواهم رساند. ماموستا کریمی پس از این دیدار گزارشی کامل از جزئیات ملاقات و گفت‌وگوی خود با خانواده امینی به رئیس جمهوری ارائه کرده است.

سید ابراهیم رئیسی که در زمان حادثه فوت مهسا امینی برای شرکت در اجلاس سازمان همکاری شانگهای به ازبکستان سفر کرده بود، به محض اطلاع از وقوع حادثه وزیر کشور را مامور بررسی ویژه موضوع کرد و روز یکشنبه، ۲۷ شهریور نیز در تماس تلفنی با خانواده امینی به آنها اطمینان داد موضوع را از دستگاه‌های مسئول مطالبه خواهد کرد تا ابعاد آن روشن شود؛ قولی که به گفته امجد امینی پدر مهسا، قوت قلبی برای خانواده او شد تا موضوع را از طریق «قانون» پیگیری کند.

عکس روز

بازدید محمود صادقیان رئیس اداره روابط عمومی مجلس شورای اسلامی از موسسه فرهنگی مطبوعاتی صمت

عکس: آیدا فریدی

ویژه تر از خبر

مرکز آمار از رشد صنعت خبر داد

براساس گزارش مرکز آمار ایران، بخش صنعت در ۳ ماه ابتدایی امسال ۵.۱ درصد رشد داشته که بیشتر از نرخ رشد کل اقتصاد (۳.۴ درصد) بوده است.

به گزارش ایرنا، برآوردهای کارشناسی نیز حاکی از این است که بخش صنعت در ۳ ماه دوم نیز با رشد مطلوبی همراه است.

شاخص تولید شرکت‌های بورسی که بیش از نیمی از تولید کشور را در اختیار دارند، از خرداد تا شهریور امسال به ترتیب با ۲.۵، ۵.۸، ۶.۷ و ۶.۵ درصد رشد در مقایسه با دوره مشابه همراه بوده است. رشد بالای ۶ درصد در مرداد و شهریور در یک سال اخیر و این استمرار رشد طی چند سال اخیر کم‌نظیر بوده است.

اکثر تولیدات صنعتی در ۵ ماه ابتدایی سال در مقایسه با دوره مشابه رشد بالایی داشته‌اند. به‌عنوان نمونه فولاد ۹.۹ درصد، محصولات فولادی ۸ درصد، تراکتور ۵۳ درصد، اتوبوس، مینی‌بوس و ون ۱۴۷ درصد، تولید خودرو کامل ۲۸۸ درصد، الیاف پلی‌استر ۵.۸ درصد، کاغذ ۶.۸ درصد، سموم دفع آفات، ۱۱ درصد، ظروف شیشه‌ای و چینی ۱۴ درصد، تلویزیون ۲۱ درصد و پتروشیمی ۶.۲ درصد.

البته در محصولی نظیر روغن خوراکی کاهش تولید (رشد منفی ۲۵ درصدی) داشته‌ایم که علت آن اجرای سیاست حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی کالاهای اساسی و روغن بوده و مصرف آن کاهش یافته و منطقی شده است.

صادرات غیرنفتی در نیمه نخست سال به بیش از ۲۴ میلیارد دلار رسیده و نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۳ درصد رشد دارد. همچنین شکاف صادرات غیرنفتی و واردات در ۶ ماه امسال به ۲ میلیارد دلار کاهش یافته است.

طبق گزارش مرکز آمار ایران تشکیل سرمایه در بخش ماشین‌آلات و تجهیزات در سه‌ماهه ابتدای سال ۵.۸ درصد رشد داشته است. شایان ذکر است نیمه دوم سال عملیات اجرایی پروژه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری اجرای ۴۲ پروژه بزرگ صنعتی کشور با حجم سرمایه‌گذاری معادل بیش از ۱۵ میلیارد دلار در ۱۱ استان کشور، اجرای پروژه‌های زیرساختی برای ساخت نیروگاههای اختصاصی و تأمین ۱۴ هزار مگاوات برق مورد نیاز بخش تولید با سرمایه‌گذاری به ارزش هفت میلیارد دلار و اجرای پروژه‌های شیرین‌سازی آب دریا با محوریت شرکت‌های بزرگ صنعتی و معدنی آغاز شده است.

در بررسی الزامات کاهش آلاینده‌های صنعتی عنوان شد

مازوت متهم شماره یک آلودگی شهرها

کارشناسان معتقدند در سال‌های آینده علاوه بر سوخت خودروها و موتورسیکلت‌های فرسوده، مازوت در کنار دیگر آلاینده‌ها، نقش اصلی را در آلودگی شهر تهران دارد. اگر استانداردهای زیست‌محیطی یک واحد صنعتی در سامانه برخط پایش آلایندگی دچار مشکل شود، ابتدا به آن واحد تذکر داده می‌شود، اما اگر واحد موردنظر منشأ آلودگی را برطرف نکند، به لیست واحدهای آلاینده اضافه شده و طبق قانون موظف به پرداخت بخشی از فروش خود به‌عنوان جریمه است. این روند تا زمانی که آلایندگی واحد تولیدی برطرف نشده، ادامه خواهد داشت. اما آیا چنین روالی در تمامی واحدهای آلوده‌کننده اعمال می‌شود و اینکه این قانون چقدر می‌تواند مانع از انتشار آلاینده‌ها در سطح کلان شود؟ صمت در این گزارش به بررسی قوانین و نظارت اجرایی برای کاهش آلاینده‌های صنعتی پرداخته است.

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

باتوجه به پدیده وارونگی دما در ۶ ماهه دوم سال، برای کلانشهرها،از جمله پایتخت باید حتما سوخت گاز صنایع و نیروگاه‌ها تامین شود تا مشکلی با مصرف سوخت مازوت به‌وجود نیاید

از موتورسیکلت تا مازوت

طبق نتایج مطالعات انجام‌شده از سوی جایکا (انستیتوی تحقیقاتی ژاپن) در زمینه آلودگی هوای تهران و چند کلانشهر دیگر، ۷۵ تا ۸۵ درصد آلودگی هوای تهران مربوط به منابع متحرک؛ یعنی خودروها، موتورسیکلت‌ها و سایر وسایل نقلیه است. همچنین به‌گفته مدیر ایمنی، بهداشت، محیط‌زیست و انرژی (HSEE) سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، موتورسیکلت‌های فرسوده، بیشترین سهم را در آلودگی هوای کلانشهر تهران دارند.

از سوی دیگر، طبق همین پژوهش، ۱۵ درصد آلودگی هوا مربوط به منابع آلاینده ثابت از جمله صنایع آلاینده و نیروگاه‌هاست که طبق گفته رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران، حداقل واحدهای صنعتی آلاینده تحت کنترل سازمان حفاظت محیط‌زیست هستند.

ناگفته نماند این داده‌ها مربوط به سال ۱۳۹۸ است و طبق نظر بسیاری از کارشناسان، مازوت‌سوزی برای تولید برق را باید در صدر آلاینده‌ها بگذاریم.

سهم مازوت در آلودگی هوا

هنگام ورود نفت خام به برج تقطیر، فرآورده‌هایی مانند بنزین، گازوئیل، گاز مایع و سوخت جت خارج و از قسمت انتهای برج تقطیر فرآورده سنگینی به‌نام نفت کوره خارج می‌شود. این فرآورده نفتی در گذشته در نیروگاه‌ها، لکوموتیوها و سوخت کشتی‌ها مورداستفاده قرار می‌گرفت و در حال‌حاضر به‌عنوان یک سوخت محبوب در کشورهای صنعتی پیشرفته مورداستفاده قرار می‌گیرد. در واقع زغال‌سنگ و نفت کوره، اصلی‌ترین سوخت نیروگاه‌های جهان به‌شمار می‌آیند.

مازوت نوعی نفت کوره است که کیفیت پایین و ویسکوزیته بالایی دارد و در نیروگاه‌های حرارتی و موارد مشابه از آن استفاده می‌شود. در اروپا و ایالات متحده، ترکیب مازوت شکسته به گازوئیل تبدیل می‌شود. در گذشته، مازوت برای گرم کردن خانه‌ها در شوروی سابق و شرق دور مورداستفاده قرار می‌گرفت، چراکه آنها تجهیزات لازم برای تبدیل مازوت به سایر محصولات پتروشیمی را نداشتند. در کشورهای غربی به کوره‌هایی که از مازوت استفاده می‌کنند، کوره‌های ضایعات‌سوز نیز می‌گویند. بر اثر سوزاندن سوخت‌های فسیلی حاوی گوگرد همچون مازوت، اکسید گوگرد منتشر می‌شود که بخش بیشتر آن را سولفور دی‌اکسید تشکیل می‌دهد.

سولفور دی‌اکسید، گازی سمی و مضر است. این گاز وزن بیشتری نسبت به هوا دارد و زمانی که غلظت آن در هوا به بیش از حد مجاز می‌رسد، بوی بدی خواهد داشت که در این سطح کشنده خواهد بود.

به‌گفته کارشناسان، امروز با توجه به مازوت‌سوزی، سهم آلاینده نیروگاه‌ها تقریبا به ۸۰ درصد رسیده و سهم آلایندگی کارخانه‌ها از منابع متحرک بیشتر شده است؛ بنابراین می‌توان گفت، متهم اصلی آلودگی مازوت است. سوخت نیروگاه‌ها مازوت شده تا برق مصرفی تولید شود. قبلا در نیروگاه‌ها به جای مازوت از گاز استفاده می‌شد.

تلاش می کنیم مازوت‌سوزی را کاهش دهیم

زهره عبادتی، معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران با توجه به آغاز فصل سرما و نگرانی‌های موجود نسبت به مازوت‌سوزی در استان تهران، درباره بازدید از نیروگاه‌ها گفت: سوخت نیروگاه‌ها روزانه چک می‌شود. این نظارت در نیمه اول و دوم سال تفاوتی ندارد و به صورت ۲۴ ساعته نوع سوخت مصرفی نیروگاه‌ها، واحدهای صنعتی بزرگ مقیاس مانند شرکت‌های تولید سیمان، پالایشگاهی و صنایع بزرگ، کنترل و بررسی می‌شود.

وی افزود: تمام تلاش‌مان این است که اجازه استفاده از سوخت مازوت مانند ۳ سال اخیر به صنایع داده نشود. در این زمینه، همکاری‌های خوبی با محیط‌زیست انجام شده است.

معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران با اظهار امیدواری نسبت به اجرای این مصوبه گفت: باتوجه به پدیده وارونگی دما در ۶ ماهه دوم سال، برای کلانشهرها و از جمله پایتخت باید حتما سوخت گاز صنایع و نیروگاه‌ها تامین شود تا مشکلی برای مصرف سوخت مازوت نداشته باشیم.

عبادتی تاکید کرد: سازمان محیط‌زیست مصمم به جلوگیری از مازوت‌سوزی و استفاده از این سوخت در صنایع است. با این همه، تاکنون مطالعه و محاسبه دقیقی از میزان نقش و تاثیر مازوت بر آلودگی هوا انجام نشده است.

معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران افزود: در صورتی‌که واحد صنعتی یا نیروگاه از خروجی سوخت‌های آلودگی مانند مازوت یا گازوئیل با محتوای گوگرد بالا استفاده کنند و سیستم‌های کنترلی بر دودکش‌های خود نصب نکرده باشند، قطع به یقین باعث انتشار آلودگی می‌شوند و در آلودگی هوا نقش دارند.

عبادتی در پایان با اشاره به تعداد نیروگاه‌های استان تهران گفت: نیروگاه‌های تهران، به جز یک نیروگاه که مخازن آن نیز پلمب شده‌اند، شرایط و قابلیت استفاده از مازوت را ندارند و سوخت دوم آنها عمدتا گازوئیل است.

سازمان محیط‌زیست مصمم به جلوگیری از مازوت‌سوزی و استفاده از این سوخت در صنایع است

احتمال تشدید آلودگی هوا

در همین حال، محسن منصوری، استاندار تهران نیز با اشاره به اینکه معمولا از اواسط پاییز تا اواخر زمستان با تشدید پدیده آلودگی هوا و افزایش آلایندگی مواجه هستیم، گفت: پدیده‌های طبیعی همچون گردوغبار نیز روی این موضوع تاثیرگذار است. با این همه، مسئله آلودگی هوا در تهران ناشی از دو موضوع منابع آلاینده در زمستان همچون خودروها و پدیده‌های طبیعی همچون گردوغبار است که در دیگر فصول سال نیز رخ می‌دهد.

منصوری با اشاره به بررسی موضوع تشدید آلودگی هوا در ۶ ماهه دوم سال گفت: تکالیف نهادهای مختلف در قانون به‌روشنی مشخص‌شده و برخی نهادها نیز موضوع را به صورت جدی پیگیری کرده‌اند، اما تاکید بر آن است که مجموعه شرکت پخش فرآورده‌های نفتی، طرح کنترل و هدایت بخارات و خروجی‌های بنزین در پمپ‌های بنزین را نیز در برنامه مشخص ارائه کند، البته این کار آغاز شده، اما سرعت آن باید افزایش پیدا کند.

استاندار تهران درباره موضوع گازرسانی در حوزه صنایع گفت: باید توزیع گاز در صنایع به‌گونه‌ای باشد که صنایع به مازوت‌سوزی روی نیاورند؛ بنابراین باید با اعمال تدابیر لازم اگر به هر دلیلی با اخذ مجوز مقرر شد صنایعی از این فرآیند استفاده کنند باید با رعایت فاصله محل صنعتی با تهران این اقدام انجام شود.

وی ادامه داد: موضوع معاینه فنی خودروها نیز موردبحث و بررسی قرار گرفت و مقرر شد اخذ گواهی معاینه فنی با جدیت دنبال شده و کنترل‌های لازم در صدور این برگه انجام شود. برخی از افراد برای اخذ گواهی معاینه فنی به شهرستان‌های اطراف مراجعه می‌کنند و این در شرایطی است که در این شهرستان‌ها حساسیت‌ها نسبت به این موضوع کمتر است؛ بنابراین باید هر شهری با توجه به شرایط خود شاخص‌های کنترلی را تعیین کند.

منصوری تاکید کرد: امسال کشور سومین پاییز خشک را پیش‌رو دارد که بارندگی کمتر، موجب تشدید آلایندگی‌ها می‌شود؛ بنابراین نهادها تکلیف سنگین‌تری بر عهده دارند. بی‌تردید تحقق قانون هوای پاک نیازمند منابع مالی گسترده است و از سوی دیگر، زمانبر نیز است، اما می‌توانیم تدابیری را اتخاذ کنیم که بخشی از اقدامات لازم برای تحقق این قانون اجرایی شود.

افزایش ۹۰ درصدی دی‌اکسید کربن

یاور عنانی، پژوهشگر دانشگاه تربیت مدرس در گفت‌وگو با صمت با اشاره به اینکه در ۵۰ سال گذشته فعالیت‌های انسانی بیش از ۹۰ درصد غلظت دی‌اکسیدکربن موجود در جو را افزایش داده و این میزان برای متان و اکسید نیتروژن بالای ۵۰ درصد است، گفت: گازهای آلاینده به ۲ دسته اولیه و ثانویه تقسیم می‌شوند؛ آلاینده‌های اولیه از منابع انتشار مانند اگزوز خودروها و دودکش کارخانه‌ها، به‌طور مستقیم منتشر می‌شوند و شامل دی‌اکسیدگوگرد، اکسیدهای نیتروژن، ذرات معلق جامد ۲.۵ و ۱۰ پی ام (واحد اندازه‌گیری ذرات معلق در هوا) مونواکسیدکربن و... هستند. آلاینده‌های ثانویه نظیر گاز ازن در اثر واکنش شیمیایی آلاینده‌های اولیه با هم یا ترکیبات موجود در جو به‌وجود می‌آید.

آلاینده‌های دیگری هم وجود دارند اما آنچه در حال حاضر به‌عنوان معیار برای سنجش آلایندگی در کلانشهرها در دنیا استفاده می‌شود، آلاینده‌های گازی اولیه و ثانویه است. با این تعاریف حالا می‌توان به رابطه بین این ۲ نوع گاز که تنها وجه اشتراک آنها ازن است، پرداخت. ازن هم باتوجه به ارتفاع قرارگیری رفتار آلاینده هم در سطح زمین به‌عنوان ازن زمینی و هم در بالای جو به‌عنوان ازن گلخانه‌ای یافت می‌شود.

راه‌های بهبود کیفیت هوا

وی بااشاره به اینکه تا چه حد می‌توان با تکیه بر ابزارهای پیشرفته از میزان انتشار آلاینده‌های گازی کاست؟ گفت: اگر در سیاست‌های کلان به کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی در نیروگاه‌ها، کارخانجات و وسایل نقلیه روی بیاوریم، این مورد علاوه بر کاهش مستقیم گاز دی‌اکسیدکربن؛ موجب کاهش توأمان گازهای آلاینده‌ای چون اکسیدهای نیتروژن، دی‌اکسیدگوگرد و منوکسیدکربن و در نتیجه بهبود کیفیت هوا منجر می‌شود.

وی بااشاره به راهکارهایی برای کاهش گازهای آلاینده گفت: برای کاهش گازهای گلخانه‌ای تا جایی که می‌توان باید به‌سمت بهره‌گیری از انرژی الکتریکی و استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر به‌جای انرژی‌های فسیلی برویم. همچنین توصیه می‌شود از سیکل ترکیبی کردن نیروگاه‌های گازی به‌عنوان جایگزین توربین‌های گازی بهره بگیریم. در باب فلرها باید هرچه سریع‌تر به بهره‌برداری از آنها درعوض سوزاندن آنها پرداخت و اینکه می‌توان به جایگزینی خودروهای موجود با خودروهای الکترونیکی پرداخت. ایجاد دیوار و بام‌سبز در ساختمان‌ها و استفاده از فیلترهای جذب‌کننده گازهای گلخانه‌ای و ذخیره کربن از دیگر راهکارهای موجود است.

عنانی افزود: در راهکار بالا، حذف یا کاهش سوخت‌های فسیلی علاوه بر کاهش گازهای گلخانه‌ای، کاهش گازهای آلاینده را نیز در پی خواهد داشت، چرا که در فرآیند احتراق به‌ویژه در توربین‌های گازی یا سیکل‌های بخار و نیروگاه‌های زغال‌سوز میزان آلاینده‌های بسیار زیادی تولید می‌شود. در سایر راهکارها هم میزان انتشار و به‌دلیل افت احتراق میزان گازهای آلاینده نیز کاهش می‌یابد.

راهی برای تقویت دانش‌بنیان‌ها

وی ادامه داد: بدیهی است دولت پررنگ‌ترین نقش را در این حوزه دارد چرا که با ارائه مشوق‌های لازمه چه در بخش انرژی‌های تجدیدپذیر، چه در بخش خودروهای الکتریکی و سایر موارد و با در نظر گرفتن سرمایه لازم می‌تواند موجب تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان در این حوزه و ایجاد حرکت شتاب‌دار مورد نیاز کشور شود.

سخن پایانی

با توجه به موارد یادشده می‌توان گفت ۳۰ تا ۳۲ درصد آلایندگی مربوط به منابع ثابت همچون کارخانه‌ها و ۶۷ تا ۸۰ درصد آلودگی تهران سهم منابع متحرک همچون اتوبوس، تاکسی و موتورسیکلت است که در این میان، موتورسیکلت‌ها سهم زیادی را به خود اختصاص می‌دهند، چراکه اگر موتورسیکلتی استاندارد لازم را نداشته باشد ۴ تا ۵برابر یک خودرو آلایندگی ایجاد می‌کند. در تهران به ازای هر نفر تقریبا یک خودرو داریم؛ بنابراین باید در این حوزه برنامه‌ریزی دقیقی انجام دهیم. در برنامه‌ها تاکیدشده که موتورسیکلت‌های برقی با کاربراتوری جایگزین شوند. امیدواریم در برنامه‌ای ۲ تا ۳ ساله این مشکل را حل کنیم.

یادداشت

دانش‌بنیان‌ها از پس آلاینده‌ها برمی‌آیند

هادی اله‌یاری، عضو کمیته نفت و گاز معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

فلر جزو آلاینده‌ترین تجهیز در صنعت نفت و گاز است که باتوجه به اینکه عمر مخازن نفتی و گازی کشور به دور دوم و سوم خود نزدیک شده، میزان گازهایی که همراه با نفت و گاز منتشر می‌شود، بسیار افزایش پیدا کرده است.

براساس گزارش‌های جهانی و برمبنای آمارهای رسمی، ایران با بیش از ۱۳ میلیارد مترمکعب، در رتبه سوم دنیا در بخش سوخت فلر قرار دارد؛ اما داده‌های واقعی عددی نزدیک به ۱۷ تا ۱۸ میلیارد مترمکعب را نشان می‌دهد که حاکی از رتبه دوم ایران در طبقه‌بندی جهانی است.

علت آن نیز به استفاده نکردن از فناوری‌های جدید و فرسودگی تجهیزات قبلی بر می‌گردد. پالایشگاه‌های نفتی و گازی کشور برای ریکاوری فلر نیازمند سرمایه‌گذاری هستند که به‌دلیل تحریم‌ها و عدم سرمایه‌گذاری خارجی متصدیان مجبور هستند سالانه ۵ میلیارد یورو گاز همراه نفت را فلر سوزی کنند. طبق بررسی‌های انجام‌شده در برخی میادین گازی از میزان بازگشت گاز فلر در نیروگاه، می‌توان سرمایه یک سال نیروگاه را تامین کرد.

براساس آمار ۸۰ درصد سوخت توربین‌های گازی وابسته به گاز طبیعی است، همچنین توربین‌های گازی و بویلرها وابسته به سوخت است که به دلایل ملاحظات فنی شیرین‌سازی شده است و آلایندگی ندارد، اما در مقایسه با همتایان پیشرفته خود در جهان، میزان انتشار دی‌اکسیدکربن تولیدی آنها ۳ تا ۵ برابر است.

اینجا هم مشکل تامین مالی داریم

برای حفاظت از محیط‌زیست باید در مسیر کاهش آلایندگی‌های استخراج گاز اقدام مهمی را به‌سرانجام برسانیم. اما باتوجه به تنش‌های ارزی موجود در کشور امکان استفاده از این فناوری‌های نوین برای کاهش آلایندگی‌ها مهیا است، اما سرمایه‌گذاری برای استفاده از این فناوری‌ها انجام نمی‌شود.

در کل کاهش فلرینگ، جایگزینی توربین‌ها و تجهیزات قدیمی صنعت نفت و گاز مواردی است که نیازمند کاربرد فناوری‌های به‌روز است. گفتنی است، این معضل در بیشتر کشورهای اروپایی موضوعی حل‌شده است.

بسیاری از کشورهای اروپایی و امریکای‌شمالی توانستند با استفاده از روش‌های مختلف به‌شدت از میزان آلایندگی‌هایی که دارند، بکاهند. برای مثال از سال ۲۰۱۸ در امریکای‌شمالی به ۰/۵ درصد سولفور در سوخت رسیدند و در اروپا این میزان به ۰/۱ درصد رسیده است، اما در کشور ما به‌دلیل عقب‌افتادگی‌های مالی و دسترسی نداشتن به منابع مالی و فنی، دچار محدودیت‌هایی هستیم که مجبوریم برای سوخت با سولفور کم از کشورهای همسایه نظیر امارات کمک بگیریم که امری بسیار هزینه‌بر است.

دانش‌بنیان‌ها را جدی بگیریم

باتوجه به موارد یادشده باید توان شرکت‌های دانش‌بنیان برای حل رفع آلایندگی‌های ناشی از استخراج گاز را جدی گرفت. بسیاری از شرکت‌های داخلی توان طراحی این سیستم‌ها را دارند و با یک برنامه‌ریزی دقیق می‌توان آن را عملیاتی کرد. برای مثال در فرآیند کاهش سولفورو این موضوع در داخل کشور توسط شرکت‌های داخلی امکان‌پذیر است.

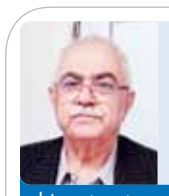
درباره آلاینده‌هایی نظیر اکسیدهای نیتروژن معمولا کارفرماها و مالکین تجهیزات به‌دلیل اینکه ممکن است تداخلی در ضمانت تجهیز به‌وجود بیاید، معمولا مایل نیستند از شرکت‌های دیگر برای کاهش این آلاینده استفاده کنند و احتیاج است که سازنده موتور در کنار مجموعه باشد و چون در شرایط تحریم به‌سر می‌بریم، دسترسی‌های این‌چنینی به افراد وجود ندارد، اما در زمینه کاهش دیگر آلاینده‌ها، این روند به‌راحتی و بدون حضور سازنده موتور انجام می‌شود.

نقش دولت مهم است

دولت می‌تواند نقشی حاکمیتی داشته باشد، به‌گونه‌ای که اجبار نیروگاه‌ها و کشتی‌ها را برای کاهش انتشار در برداشته‌باشد. برای مثال دادن مشوق‌ها و تنبیه‌هایی برای شرکت‌ها می‌تواند رویکردی راهگشایانه باشد. علاوه بر آن با واگذاری چند دستگاه به شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی برای داخلی‌سازی این فناوری‌ها می‌توان هزینه‌های ساخت را تا ۵۰ درصد کاهش داد؛این موضوع در ساخت کشتی‌ها و نیروگاه‌ها هم قابل‌اجرا است.

یادداشت

فقر اندیشه و درماندگی نظری

سیدمحمد بحربنیان
صنعتگر و پژوهشگر توسعه صنعتی

پس از حدود ۳ سال ممنوعیت واردات خودرو در نهایت این محدودیت برداشته شد، اما مصوبه واردات خودرو تاثیری در قدرت اقتصادی، ایجاد رقابت و افزایش توان تولیدی کشور نخواهد داشت و اگر برای ملت ایران و تولیدکنندگان ما آب نداشته باشد، برای عده‌ای نان بسیار خوبی دارد، کما اینکه دیدیم بعد از برجام، شرکت‌های رنو و پژو برای چندمین‌بار به کشورمان آمدند. در بخش نفت و گاز چقدر سروصدا کردند که توتال و سینوپک چین آمدند، اما به محض اینکه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری پیشین امریکا سبب شد این کشور از برجام خارج شود، بلافاصله کشور را ترک کردند. سیتروئن می‌خواست در کاشان مستقر شود و با در اختیار دادن بازارمان، کلی هم ارز برای واردات خودروهایشان از کشور خارج شد، اما فایده آنها برای کشور چه بود؟ چین به شرکت‌های مانند اپل و بنز گفت شما بیایید با معیارهای من در کشورم کار کنید تا بازار خود را در اختیار شما بگذارم، حالا ببینید ناشی از آن تصمیم‌ها، چین هوآوی، شیائومی و خودروسازی را نیز دارد، اما دولت این مسائل را مطالعه نمی‌کند. چینی‌ها مثل ما در این دام نیفتادند، اما روسیه در این دام افتاد و تمام خودروسازی‌ها و حتی فست‌فودهایی مانند مک‌دونالد، کشورش را ترک کردند.

آقایان شیفته واردات شده‌اند. همه منتظر مانده‌اند نفت را بفروشند و با پول آن یک‌سری کالا وارد کنند. ما گزارش‌هایی در دست تهیه داریم که واقعا خجالت می‌کشیم برخی نتایج آن را بگوییم. این گونه واردات نمی‌تواند برای ملت ایران فایده‌ای داشته باشد. این یک زمین طراحی شده برای شکست و تضعیف ما است. البته رویه فعالیت شرکت‌های خودروساز داخلی هم شرم‌آور است. در بحث خودرو داخلی حق با مردم است و اگر اقتصاد کشوری مبتنی بر تولید نباشد، موفق نمی‌شود. وضعیت صنعت خودرو ما نتیجه ناتوانی، نبوددانش، ناآگاهی از علوم کاربردی، ناتوانی از برنامه‌ریزی و سوءمدیریت است که نتوانسته‌اند پیشرفتی حاصل کنند. بخش عمده صنایع شکل گرفته در رده صنایع با فناوری پایین و بخشی هم در بخش صنایع فناوری متوسط رو به پایین جهان است. با انتشار فهرست داده‌های بانک مرکزی، تحلیلگران در کمال حیرت دریافتند که گرچه ادعاها فراوان و نمایشی بوده، اما بسیاری از صنایعی که فکرش را هم نمی‌کردیم با بلعیدن ارز می‌توانند سرپا بمانند. همین‌طور در بخش خودرو مشخص شده که بسیاری از خودروسازان و قطعه‌سازان ما، مونتاژکار هستند. البته آن لیست گیرندگان ارز نشان داد، چه صنعتگران شریفی در کشور هم وجود دارند که به‌دنبال منافع ملی و ارتقای فناوری و افزایش خوداتکایی منطقی و عقلانی هستند. همچنین نشان داد در چه بخش‌های تولیدی ساده حتی ارز اگر مصرف نکنند، قادر به ادامه حیات نیستند. مثلا یک تولیدکننده بیسکویت ۳۸ میلیون دلار ارز گرفته است. فلان فولادساز که باید ارز برای کشور بیاورد، چطور شده که ارز می‌گیرد؟ خودرو داخلی هم در همین راستا تعریف می‌شود. مردم بزرگ ما باید بدانند فقر اندیشه و درماندگی نظری و ناتوانی در ارائه برنامه راهبردی توسعه و پیشرفت در قوای مقننه و مجریه در برنامه‌ریزی، همین مشکلات را در لوازم‌خانگی، خودرو، لامپ، فرش و... ایجاد کرده است.

بی‌برنامگی، عوام‌گرایی و خرید محبوبیت باعث شده وفق داده‌های مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۸، بیش از ۱۸ هزار واحد دارای پروانه تولید مرغ گوشتی مثلا فعال در کشور داشته باشیم که حدود ۴۱۷ میلیون قطعه مرغ گوشتی ظرفیت تولید (به معنای تولید نیست) دارد. جمع اشتغال همه آنها نیز حدود ۷۱ هزار تن بوده، در حالی که فقط یک شرکت عربستانی ۵۶۲ میلیون قطعه مرغ کشتارشده داشته است. تنها یک شرکت برزیلی در شعبه برزیل خود بیش از یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون قطعه مرغ کشتار شده داشته است. همین شرکت برزیلی در شعبه امریکای خود نیز به‌تنهایی یک میلیارد و ۵۷۵ میلیون قطعه مرغ کشتارشده تولید و حدود ۷۳ هزار تن اشتغال ایجاد کرده است؛ حال مقایسه کنید با اشتغال همه آن تعداد به‌اصطلاح تولیدکنندگان ما با این کوتوله‌پروری در دنیا نمی‌توانیم حرفی بزنیم. کره‌جنوبی و چین با یک‌چهارم و یک‌سوم از منابعی که ما هدر داده‌ایم، به توسعه رسیده‌اند. مملکت ما بزرگ است و می‌توانیم از این مشکلات عبور کنیم؛ بنابراین راه چاره در واردات و از دست دادن منابع ارزی نیست و واردات سرابی بیش برای پیشرفت نیست.

عرضه نخستین هواپیمای مسافربری داخلی تا ۳ سال آینده

رئیس سازمان هواپیمایی کشوری با اشاره به آغاز عملیات ساخت هواپیمای مسافربری داخلی گفت: ۳۶ ماه دیگر، نخستین هواپیمای مسافربری وارد چرخه عملیات خواهد شد.

محمد محمدی‌بخش، رئیس سازمان هواپیمایی کشور در گفت‌وگو با خانه ملت، درباره ساخت هواپیمای مسافربری ایرانی اظهار کرد: پروژه ساخت هواپیمای مسافربری ایرانی در شرکت صنایع هواپیمایی ایران (صها) وزارت دفاع از مدت‌ها پیش راه‌اندازی شد و پروژه‌های متعددی در دستور کار قرار گرفته است. البته تولیدات محصول مشترک بوده و تعدادی هواپیمای مسافربری نیز ساخته شد، اما به‌دلایل گوناگون و فنی این روند متوقف شد. وی با بیان اینکه خط تولید و کارخانه هواپیماسازی پس از توقف ساخت حفظ شد، اظهار کرد: پس از دستور رئیس‌جمهوری برای ساخت هواپیما مسافربری، بازطراحی انجام شد. در همین راستا، ۳ وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت برای تامین منابع مالی و هماهنگی، وزارت دفاع به‌عنوان مجری و وزارت راه‌وشهرسازی و سامان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر پروژه تعریف شدند که باید تایید لازم را برای هواپیما مسافربری ارائه کنند.

رئیس سازمان هواپیمایی کشوری گفت: این کنسرسیوم، کار خود را از سال گذشته شروع و پلتفرم‌های گوناگونی را طراحی کرد، از سویی کارخانه نیز فعالیت خود را هم برای ساخت محصول مشترک و هم برای تولید هواپیمای داخلی شروع کرد. پیش‌بینی می‌شود در مدت ۳۶ ماه، نخستین هواپیمای مسافربری که محصول این کنسرسیوم است، وارد چرخه عملیات خواهد شد.

تفکیک وزارت صنعت از بازرگانی لایحه جدید می‌خواهد

فاطمی‌امین در راند بعدی استیضاح

وزیر درباره وعده‌هایش شفاف‌سازی کند

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

تا کنون موضوع استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت طی چند نوبت مطرح شده و آخرین‌بار در تیر ۱۴۰۱ نمایندگان مخالف عملکرد سیدرضا فاطمی‌امین طی نامه‌ای به‌دنبال جمع‌آوری امضا برای اجرای استیضاح بودند که در نهایت این طرح مرداد عملیاتی و جلسه استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت برگزار شد. پس از جلسه استیضاح با توجه به توضیحاتی که سیدرضا فاطمی‌امین ارائه داد و براساس قول‌هایی که داده شد، توانست فرصتی دو ماهه دریافت کند تا موضوع‌هایی مانند تفکیک وزارت صنعت و بازرگانی، واگذاری سهام دولتی خودروسازان، تنظیم بازار، ساماندهی صنعت و بازار خودرو و... را پیگیری و حل‌وفصل کند. پایان مهرماه، فرصت دو ماهه وزیر صنعت، معدن و تجارت به پایان رسید، در حالی که هیچ‌یک از موضوع‌های مطرح‌شده از سوی نمایندگان منتقد مجلس شورای اسلامی به‌سرانجام نرسیده است. در همین راستا، هفته گذشته نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی از اعلام وصول استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت خبر داد. علی نیکزادثمرین در این باره گفت: با توجه به اینکه استیضاح فاطمی‌امین در تاریخ ۱۰ مهر به کمیسیون مربوطه ارجاع شد و اکنون مهلت قانونی آن به پایان رسیده، بدین‌وسیله استیضاح سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام وصول می‌شود. وی افزود: مطابق ماده ۲۲۳ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، وزیر حداکثر ۱۰ روز فرصت دارد در صحن علنی مجلس حاضر شده و توضیحات لازم را ارائه دهد. جلسه بررسی استیضاح وزیر صنعت، معدن، تجارت هفته دوم آبان و پس از سرکشی نمایندگان به حوزه‌های انتخابیه برگزار می‌شود.

از نظر عمده صنعتگران تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌ویژه در موقعیت فعلی که نیاز به اتحاد داریم به‌نفع تولید نیست

مشکلات ادغام و تفکیک یک وزارتخانه

آرمان خالقی، عضو هیات‌مدیره خانه صنعت، معدن و تجارت ایران درباره طرح استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت به صمت گفت: در جلسه قبلی استیضاح سیدرضا فاطمی‌امین، چند موضوع مطرح شده بود که یکی از آنها مسئله تفکیک وزارت صنعت از بازرگانی بود. طرح این موضوع از ابتدا خطا بود، زیرا آنچه در اقتصاد مهم است، نتایجی است که تغییرات به‌دنبال دارند.

وی افزود: تلفیق و ادغام دو وزارتخانه صنعت و بازرگانی به دلایل و توضیحاتی بود که برای همسو کردن سیاست‌های تجاری و تولیدی بود تا از تناقض‌ها جلوگیری شود.

او ادامه داد: اختلاف‌نظر بین وزارتخانه‌ها پیش از ادغام مشکل جدی بود که گویا هر کدام جزیره‌ای براساس شرح وظایف خود عمل می‌کردند؛ برای این کار تصمیمات متناقض گرفته می‌شد که عمدتا به زیان تولید بود. در واقع برای تامین رضایت بازار، تصمیمی گرفته می‌شد که به ضرر تولید بود.

این کارشناس حوزه صنعت و تجارت تصریح کرد: تفکیک از نظر عمده صنعتگران به‌نفع تولید نیست، به‌ویژه در موقعیت فعلی که نیاز به اتحاد داریم. علاوه‌بر این، با این تفکیک دوباره باید مدیرکل برای اداره کل سازمان‌ها در استان‌های گوناگون تعیین شود که هزینه‌ها را افزایش می‌دهد و به‌جای کوچک‌سازی دولت، با دولتی فربه‌تر مواجه خواهیم بود.

او تاکید کرد: در حال حاضر برای تشتت آرا، زمان مناسبی نیست و باید وحدت رویه وجود داشته باشد.

■ واگذاری سهام دولتی خودروسازان

این عضو هیات‌مدیره خانه صنعت، معدن و تجارت ایران در ادامه سخنان خود درباره عملکرد وزیر صنعت، معدن و تجارن برای محقق کردن سایر موضوع‌های مطرح‌شده از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی توضیح داد: در حوزه واگذاری سهام دولتی شرکت‌های خودروساز موضوع فقط به وسیله وزارت صنعت، معدن و تجارت پیگیری نمی‌شود و این موضوع از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی در حال رسیدگی است. در برخی واگذاری‌ها مانند واگذاری‌هایی که قرار است در بخش کشاورزی یا ورزش انجام شود، مشکلاتی وجود دارد که بیشتر به دیوان محاسبات برمی‌گردد؛ در حوزه خودروسازی هم بخشی از چالش برای واگذاری سهام دولتی همین مسائل درون‌نهادی است. اگر سازمان خصوصی‌سازی روی برنامه‌هایی که باید پیگیر آنها شود، اهتمام داشته باشد، اهداف زودتر محقق می‌شوند.

خالقی با بیان اینکه بحث خصوصی‌سازی اراده‌ای است که باید در دولت شکل گیرد، گفت: در حوزه واگذاری سهام دولتی شرکت‌های خودروساز باید وزارت امور اقتصادی و دارایی هم پاسخگو باشد.

وی اذعان کرد: در تمام مدتی که موضوع خصوصی‌سازی در کشور مطرح است، هیچ نهادی تمایل نداشته تا اموال خود را واگذار کند و اگر تا امروز سهام دولتی شرکت‌های خودروساز واگذار نشده، در حالی که قول داده شده بود تا پایان شهریور به بخش خصوصی واگذار شود، مسئولش سازمان خصوصی‌سازی است.

■ وعده وزیر درباره ساماندهی بازار خودرو

خالقی در ادامه سخنان خود با اشاره به وعده وزیر در حوزه حذف قرعه‌کشی و ساماندهی بازار خودرو، عنوان کرد: در حوزه تحقق این وعده فاطمی‌امین و انتظار نمایندگان مجلس، نمایندگان خانه ملت باید به این پرسش پاسخ دهند که آیا ظرفیت تیراژ تولید افزایش پیدا کرده که انتظار داشته باشیم شیوه قرعه‌کشی از صنعت خودرو حذف شود. قیمت‌گذاری محصولات به‌گونه‌ای است که قیمت کارخانه پایین‌تر از نرخ بازار بوده؛ از این‌رو برای هر فروشی با صف طولانی ثبت‌نام‌کنندگان و مشتریان مواجه هستیم.

وی یادآور شد: برای رفع مشکل قیمت‌گذاری مسئله عرضه خودرو در بورس کالا مطرح شد و تا امروز چندین فروش از این طریق انجام و تعدادی خودرو بدین طریق معامله و واگذار شده است.

او اظهار کرد: تاعرضه محصولات چه در خودروهای داخلی و چه خارجی پاسخگو نیاز بازار نباشد، مشکلات فعلی ادامه دارد.

این کارشناس حوزه صنعت خاطرنشان کرد: قرعه‌کشی راه مناسبی برای فروش خودرو نیست، اما در شرایط فعلی رعایت عدالت با شیوه قرعه‌کشی مناسب‌ترین راه است.

خالقی گفت: در حال حاضر در بحث تیراژ موضوع تحریم مطرح است و زنجیره تامین مشکل تامین قطعه دارد. محدودیت‌های بین‌المللی در اقتصاد کلان تاثیرگذار بوده و چوب آن را تولیدکننده و مردم می‌خورند. گاهی مطالبه‌گری‌هایی می‌شود که از حیطه وزارتخانه مربوطه خارج بوده و مربوط به مسائل بیرونی است؛ از این‌رو هر فردی که به وزارتخانه یادشده ورود کند، همان مسائل پابرجا باقی خواهد ماند.

او اظهار کرد: نباید مسیر بازخواست به سمتی برود که فقط برای تامین رضایت افکار عمومی بدون ارائه دلیل منطقی باشد.

■ تاثیر مسائل بیرونی

خالقی درباره وعده دیگر فاطمی‌امین برای تنظیم بازار گفت: در حال حاضر واردات خودرو آزاد شده و قرار است بخشی از نیاز بازار به‌وسیله خودروهای خارجی با محصولات اقتصادی رفع شود، اما آیا مشخص است منبع تامین ارز کجاست؟ همچنان برای تامین ارز موردنیاز واردات قطعات مورد نیاز مشکلاتی وجود دارد یا در نقل و انتقال ارز با مشکلاتی همراه هستیم؛ بنابراین بخشی از موضوع‌هایی که از سوی مجلس شورای اسلامی درباره تکلیف وزارت صنعت، معدن و تجارت مطرح شد مسئولیتی است که به مسائل بیرونی گره خورده است.

عضو هیات‌مدیره خانه صنعت، معدن و تجارت ایران با بیان اینکه یک سلسله مشکلات فعلی در حوزه صنعت، معدن و تجارت ریشه‌ای است، گفت: کل موضوع‌های مطرح شده باید شفاف‌سازی شود که اگر وزیر صنعت، معدن و تجارت فعلی استیضاح شد، وزیر بعدی با دید روشنی به این وزارتخانه بزرگ ورود کند. این کارشناس صنعت در پاسخ به این پرسش که چرا وزیر صنعت، معدن و تجارت بدون توجه به مسائل بیرونی وزارت متبوعه‌اش، وعده‌هایی را در حوزه تفکیک وزارتخانه یا قول‌هایی در حوزه خودروسازی مطرح کرده، گفت: رویکرد کلی حاکم بر سیاست و اقتصاد کشور این بود که دولت می‌تواند در مذاکرات به نتایج مثبت برسد و بخشی از مشکلات به شکل بنیادی حل و فصل خواهد شد. با توجه به چنین تغییراتی وعده‌هایی داده شده که بخش زیادی از آنها در نهایت محقق نشد. خودرو یکی از موضوع‌های مطرح شده در این‌باره بود. خالقی در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه در حوزه تنظیم بازار موضوع تیراژ تولید بوده موضوعی که خود وزیر به آن اذعان کرد، چرا وزیر نتوانسته در این‌باره عملکرد مناسبی داشته، گفت: نمایندگان باید درباره موضوع‌هایی که فاطمی‌امین وعده داده از او پاسخ بخواهند که شفاف‌سازی کند.

آرمان خالقی: مسائل باید شفاف‌سازی شود که اگر وزیر صنعت، معدن و تجارت فعلی استیضاح شد، وزیر بعدی با دید روشن‌تری به این وزارتخانه بزرگ ورود کند

طرح دوباره استیضاح

در ادامه سیدجواد حسینی‌کیا، نایب‌رئیس اول کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی درباره طرح استیضاح سیدرضا فاطمی‌امین و عملکرد وی به صمت گفت: هنگامی که در تیر موضوع استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت مطرح شد، موضوع‌هایی از جمله خودرو، معادن، تنظیم بازار و... از سوی نمایندگان مخالف مطرح شد که باعث نارضایتی آنها شده بود. در ادامه به فاطمی‌امین مهلتی دو ماهه داده شد تا به مسائل موردنظر نمایندگان خانه ملت جامه‌عمل بپوشاند.

وی افزود: نمایندگان منتقد از عملکرد وزیر صنعت، معدن و تجارت نقدهای خود را مطرح و حتی توضیحات لازم را به رئیس‌جمهوری انتقال دادند. در نهایت پس از بررسی و حضور وزیر صنعت، معدن و تجارت در مجلس شورای اسلامی دو ماه فرصت داده شد. در هفته جاری مجلس جلسه علنی برگزار نمی‌شود و نمایندگان برای سرکشی به حوزه‌های انتخابیه خود می‌روند؛ بنابراین جلسه استیضاح وزیر هفته آینده برگزار خواهد شد.

او تصریح کرد: در این جلسه ضرورت دارد وزیر صنعت، معدن و تجارت درباره قول‌هایی که داده پاسخگو باشد، یا نمایندگان موافق استیضاح را می‌تواند قانع کند یا خیر.

■ ۷۰۰ طرح کارشناسی‌شده

نایب‌رئیس اول کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی درباره جلسه پیشین استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت عنوان کرد: در این جلسه، فاطمی‌امین درباره برنامه‌های این وزارتخانه در حوزه واگذاری سهام دولتی شرکت‌های خودروساز به بخش خصوصی و مسائلی که نمایندگان خانه ملت پیگیر آن بودند به ۷۰۰ طرح کارشناسی شده اشاره کرده که در وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام شده است. قرار بود این سهام به مرور واگذار شود. باید دید در جلسه هفته آینده درباره این موضوع وزیر صمت چه استدلال‌هایی دارد. حسینی‌کیا درباره طرح تفکیک وزارت صنعت و بازرگانی از وعده‌هایی که محقق نشد، گفت: در دولت ورق برگشته و در حال حاضر این موضوع منتفی است.

■ افزایش تیراژ منوط‌به افزایش قیمت

حسینی‌کیا در ادامه سخنان خود گفت: در حوزه تنظیم بازار خودرو باید تیراژ تولید افزایش پیدا کند که براساس سخنان شرکت‌های خودروساز تحقق این امر منوط‌به افزایش قیمت خودرو است.

این عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در پاسخ به این پرسش که در حال حاضر بخش زیادی از مدل‌هایی که مشمول قیمت‌گذاری می‌شوند از چرخه تولید خارج شده‌اند و چرا با افزایش قیمت‌ها تیراژ تولید خودروها افزایش نیافته، گفت: محصولات یکی از شرکت‌های خودروساز بزرگ کشور بدون قرعه‌کشی واگذار می‌شود.

بخشی از خودروها هم با عرضه در بورس کالا افزایش قیمت داشته‌اند. به هر حال، درباره این مسائل باید وزیر صنعت، معدن و تجارت در جلسه هفته آینده مجلس پاسخ شفاف ارائه دهد.

سیدجواد حسینی‌کیا: در دولت ورق برگشته و در حال‌حاضر موضوع تفکیک وزارت صنعت و بازرگانی منتفی است

ضرورت اصلاح لایحه تفکیک

درباره تفکیک وزارت صنعت از بازرگانی و چرایی منتفی شدن آن حجت‌اله فیروزی از دیگر اعضای کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی به صمت گفت: موضوع جداسازی دو وزارتخانه به‌طور کامل منتفی نیست.

لایحه‌ای که دولت به مجلس تقدیم کرد همان لایحه دولت قبل بود که یک بار در مجلی مطرح و رد شده بود.

وی افزود: از دولت خواسته شد، اگر تفکیک وزارت صنعت از بازرگانی جدی است باید لایحه قبلی اصلاح و دوباره در صحن علنی مجلس مطرح شود. این عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی درباره استیضاح وزیر صمت عنوان کرد: عملکرد فاطمی‌امین در حوزه راه‌اندازی واحدهای تولیدی و صادرات مناسب بوده و به‌نظر برخی وعده‌هایی که محقق نشده در مقابل سایر کارهای انجام شده در این وزارتخانه می‌تواند عملکرد وزیر را قابل‌قبول کند.

سخن پایانی

هفته آینده جلسه استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت برگزار می‌شود که بنا به‌گفته کارشناسان صنعت و نمایندگان مجلس در این جلسه، سیدرضا فاطمی‌امین باید درباره عملکرد خود به‌طور شفاف پاسخگوی نمایندگان باشد. با این وجود برخی از کارشناسان با اشاره به وحدت رویه در شرایط فعلی، معتقدند استیضاح وزیر صنعت، معدن و تجارت باید به زمانی دیگر موکول شود.

«ذوب آهن» آماده است؛ اگر دولت مشکلات را حل کند

مرزهای آذربایجان‌غربی در مسیر رونق تجاری

دومینوی سقوط بورس پایان ندارد

در بررسی نقش توسعه پدافند غیرعامل مطرح شد

ضرورتی برای توسعه اقتصاد کشور

با شدت گرفتن تحریم‌های اعمالی ازسوی جامعه جهانی علیه ایران و همچنین افزایش تنش‌ها در سطح بین‌المللی، حملات سایبری در دستور کار مخالفان توسعه ایران قرار گرفته است؛ بر همین اساس نیز در سال جاری شاهد حملات گسترده سایبری به صنایع فعال مادر کشور در حوزه معدن و صنایع معدنی بودیم.

این حملات سایبری اهمیت توسعه پدافند غیرعامل را در این بخش بیش از پیش آشکار کرد. باتوجه به اهمیت و اثرگذاری که صنایع معدنی به‌ویژه فولادسازی در توسعه اقتصادی کشور دارند، انتظار می‌رود امنیت سایبری در این بخش بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

عکس: آیدا فریدی

نقش اثرگذار معادن در اقتصاد ایران

وجیه‌اله جعفری در دومین همایش پدافند غیرعامل کشور در حوزه معدن و صنایع معدنی بر نقش موثر ایمیدرو در پدافند غیرعامل با ایجاد توسعه اقتصادی در کشور تاکید کرد و افزود: عمده معادن کشور در مناطق کمتر توسعه‌یافته واقع شده که این امر اثرگذاری حوزه معدن و صنایع معدنی در توسعه اقتصادی کشور را بالا برده و می‌توان از این طریق کشور عزیزمان ایران را از هر گزندی محافظت کرد.

به گزارش روابط عمومی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، رئیس هیات عامل ایمیدرو یادآور شد: این سازمان از بدو تاسیس تاکنون ۲۳.۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در طرح‌های حوزه معدن و صنایع معدنی انجام داده است. تا پایان سال ۱۴۰۴ با رشد ۱۲ میلیارد دلاری در مجموع میزان ارزش سرمایه‌گذاری ایمیدرو در این حوزه به ۲۷ میلیارد دلار خواهد رسید.

ایمیدرو از ابتدای تاسیس تاکنون، ایجاد بسیاری از زیرساخت‌ها برای شرکت‌های بزرگ را مد نظر قرار داده است. به‌گفته وی، حدود ۲۸ درصد بازار بورس ایران در اختیار بخش معدن و صنایع معدنی است و این بخش نقش موثری در اقتصاد مردم کشور دارد.

جعفری با اشاره به ارزآوری و توسعه صادرات غیرنفتی کشور از طریق بخش معدن و صنایع معدنی، افزود: سال گذشته ایمیدرو ۷۵۰ میلیون دلار طرح تکمیل و افتتاح کرد. پیش‌بینی می‌شود ارزش طرح‌های تکمیلی و افتتاحی سال ۱۴۰۱ نیز به ۱.۲ میلیارد دلار برسد.

رئیس هیات عامل ایمیدرو گفت: توسعه صنعت مستلزم تامین زیرساخت‌ها از جمله آب است که نیاز به برنامه‌ریزی و هماهنگی سازمان‌های متولی امر دارد. فروش آب به صنایع کشور، ارزش افزوده ایجاد می‌کند و موجب رضایت و استفاده مردم کشور خواهد شد.

جعفری یادآور شد: امروزه در حوزه فولاد به موفقیت‌هایی دست یافته‌ایم اما هنوز کار ادامه دارد. حلقه‌های انتهایی در زنجیره پایین‌دستی نیازمند برنامه‌ریزی و کار جدی هستند تا بتوان اشتغال و ارزش افزوده بیشتر ایجاد کرد. همچنین باید تلاش شود محصول نهایی با نرخ مناسب به مصرف‌کننده عرضه شود که لازمه آن نظارت جدی است.

جعفری با بیان اینکه باید از تجربیات حملات سایبری در گذشته، استفاده کرد، اظهار کرد: ایمیدرو اعلام آمادگی می‌کند که با کمک سازمان پدافند غیرعامل کشور سیاست‌گذاری برای مدیریت و برنامه‌ریزی در سطح مدیریت شرکت‌های خود را انجام دهد؛ گرچه در حوزه سخت‌افزار، نرم‌افزار و فناوری در حال پیگیری رویکردهای جدید هستیم.

حرکت در مسیر اهداف پدافند غیرعامل

محمدعلی صوفی، دبیر کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو با اشاره به عملکرد کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو طی یک سال اخیر، گفت: نخستین اقدام برای تقویت عملکرد کمیته پدافند غیرعامل، انعقاد تفاهمنامه بین این کمیته با سازمان پدافند غیرعامل کشور، بود. تفاهمنامه مذکور در ۷ بند تدوین و باتوجه به تغییرات درون‌سازمانی و البته با هماهنگی با این سازمان، بروزرسانی شده است.

وی ادامه داد: اقدامات دیگر شامل بروزرسانی صدور احکام برای رؤسای کمیته پدافند غیرعامل شرکت‌های تابعه، شناسایی تهدیدات در حوزه معدن و صنایع معدنی (تحریم‌های اقتصادی و محدودیت در تبادلات مالی و ارزی اعم از تامین مواد اولیه و فناوری، حمل‌ونقل بین‌المللی، صادرات، بیمه و...) است.

اقدامات حوزه پدافند سایبری

دبیر کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو با اشاره به اقدامات انجام‌شده توسط کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو در حوزه پدافند سایبری، تصریح کرد: این کمیته اقدام به تهیه دستورالعمل‌های حفاظتی-امنیتی درون‌سازمانی، بازدید از همه زیرمجموعه‌ها و شرکت‌های تابعه، جداسازی شبکه داخلی از شبکه اینترنت و رصد، پایش و مانیتورینگ کرده است. وی ادامه داد: برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی امنیت سایبری کارکنان، حامل‌های اطلاعاتی و ذخیره‌سازها، پلمب تمامی تجهیزات رایانه‌ای و سرورها، تهیه پشتیبان سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و تهیه و تدوین دستورالعمل کنترلی و حفاظتی باسکول‌ها، از دیگر اقدامات انجام شده در حوزه مذکور بود.

صوفی با اشاره به حمله سایبری به صنایع فولادی (فولاد مبارکه، فولاد خوزستان و فولاد هرمزگان) در اوایل تیر امسال، بیان کرد: باتوجه به این حادثه، اقداماتی همچون اعزام تیم سایبری این مرکز برای بررسی موضوع به محل و تشکیل جلسه با نمایندگان نهادهای مرتبط با موضوع (اَفتا، سازمان پدافندغیرعامل و وزارت صنعت، معدن و تجارت) انجام شد.

وی افزود: بررسی ابعاد حادثه و علت وقوع آن (نفوذ داخلی یا خارجی)، هماهنگی با سازمان‌های فنی و تخصصی در حوزه PLC در جهت راه‌اندازی دوباره خطوط و تهیه دستورالعمل پاکسازی همه سیستم‌ها از بدافزارها و انتقال اطلاعات به سرورهای جدید، از جمله اقدامات انجام شده بود.

پدافند غیرعامل در شرکت‌های تابعه

دبیر کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو درباره اقدامات و برنامه‌های هفته پدافند غیرعامل در شرکت‌های تابعه اذعان کرد: این اقدامات شامل تهیه گزارش در قالب بولتن برای سازمان پدافندغیرعامل کشور، تشکیل جلسه مشترک با حضور شرکت‌های فولاد مبارکه اصفهان، آلومینیوم ایران و مس سرچشمه با محوریت قرارگاه شهید چمران سازمان پدافند غیرعامل به‌منظور هماهنگی در برگزاری رزمایش سایبری است.

وی ادامه داد: انجام رزمایش گسترده در منطقه ویژه اقتصادی صنایع فلزی و معدنی خلیج‌فارس (امداد و نجات، اطفای حریق، تخلیه ساختمان و انتقال پرسنل به مکان امن)، برگزاری مسابقات پدافند غیرعامل بین پرسنل و برگزاری مانور هماهنگ عملیات ضدتروریستی و خرابکارانه و مانور امداد و نجات و اطفای حریق در اسکله شماره ۵ بندر پارسیان، اقدامات دیگر صورت گرفته در شرکت‌های تابعه ایمیدرو بود.

صوفی با اشاره به امضای تفاهمنامه بین وزارت صنعت، معدن و تجارت با وزارت نیرو برای ایجاد ۱۷ هزار مگاوات ظرفیت نیروگاهی جدید با هدف تداوم تولید در معدن و صنایع معدنی کشور و کاهش آسیب‌پذیری‌ها و مصون‌سازی این زیرساخت‌ها، گفت: اقداماتی همچون بررسی صلاحیت شرکت‌های پیمانکار و مشاور بابت داشتن رتبه پدافند غیرعامل و ابلاغ رعایت الزامات پدافند غیرعامل در احداث نیروگاه‌ها انجام شد.وی ادامه داد: تشکیل جلسات متعدد با حضور پیمانکاران و کارشناسان سازمان پدافند غیرعامل و پیگیری موضوعات احداث نیروگاه اردکان یزد، بخش دیگری از این اقدامات بود. دبیر کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو با اشاره به اقدامات دیگر کمیته پدافند غیرعامل ایمیدرو طی یک سال گذشته، خاطرنشان کرد: مطالعات مفهومی درخواست انتخاب مشاور پدافند غیرعامل برای شرکت‌های آلومینای ایران-جاجرم، طرح زنجیره فولاد کردستان، طرح منطقه ویژه انرژی‌بر لامرد و طرح منطقه ویژه انرژی‌بر پارسیان در حال انجام است. وی ادامه داد: برای منطقه ویژه اقتصادی صنایع معدنی خلیج‌فارس، شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، شرکت فولاد آذربایجان و منطقه ویژه اقتصادی کاشان، مطالعات مفهومی درخواست انتخاب مشاور پدافند غیرعامل انجام شد.

سخن پایانی

اوایل تیر امسال شاهد حمله سایبری به صنایع بزرگ فولادی کشور بودیم. این حمله اهمیت توجه بیشتر به حوزه پدافند غیرعامل را به فعالان بخش معدن و صنایع معدنی گوشزد کرد. به این ترتیب مقرر شد هماهنگی گسترده‌ای میان نهادهای مسئول در این بخش برای پیگیری حملات سایبری انجام شود و این مشکلات مرتفع شوند.

نوبت دوم

شرکت ملی نفت ایران
شرکت مهندسی و توسعه نفت

آگهی تجدید فراخوان عمومی ارزیابی کیفی مشاوران

طرح تأمین آب جهت تزریق به میادین نفتی حوزه کارون — **استعلام شماره: ط ت آ-۰۱-۱۴۰۱**

شرکت مهندسي و توسعه نفت (طرح تأمين آب جهت تزريق به ميادين نفتي حوزه كارون) در نظر دارد از طريق فراخوان عمومي، يك شركت مهندسي مشاور ذيصلاح را براي انجام خدمات زير انتخاب نمايد. تمام مراحل برگزاري استعلام، از طريق سامانه تدارکات الکترونيکي دولت (ستاد)، به نشاني اينترنتي www.setadiran.ir، انجام خواهد شد. شماره فراخوان در سامانه ۲۰۰۱۰۹۳۳۱۴۰۰۰۰۳۰ و تاريخ انتشار فراخوان در سامانه ۱۴۰۱/۸/۱ مي باشد.

۱ـ **شرح مختصر خدمات :** مطالعات مهندسي پايه اكسيژن زدايي، پست و خط انتقال برق، خدمات جانبي و تهيه اسناد مناقصه.

۲ـ **محل و مدت انجام خدمات :** محل انجام خدمات، استان خوزستان و مدت انجام آن هشت ماه مي باشد.

۳ـ **شرايط مهندسين مشاور متقاضي:** ـ دارا بودن گواهينامه صلاحيت پايه ۱ يا ۲ با تخصص " واحدهاي پالايشگاه نفت و گاز و صنايع پتروشيمي" يا "تأسيسات بالادستي روزميني نفت و گاز"، از سازمان برنامه و بودجه كشور.
ـ دارا بودن صورت هاي مالي حسابرسي شده .
ـ دارا بودن ظرفيت آماده به كار.

متقاضيان مي توانند حداكثر تا ۳ روز از تاريخ انتشار فراخوان در سامانه، جهت دريافت اسناد استعلام ارزيابي كيفي به سامانه تدارکات الکترونيکي دولت (ستاد)، به نشاني اينترنتي www.setadiran.ir ، مراجعه و پس از تكميل، اسناد مذكور را ظرف مدت يك هفته از تاريخ پايان مهلت دريافت اسناد استعلام ارزيابي كيفي به همان نشاني ارائه نمايند. متقاضيان در صورت داشتن هرگونه سؤال مي توانند با شماره تلفن ۸۸۹۳۷۸۶۵ (۰۲۱) تماس حاصل نمايند.

بديهي است ارائه تقاضا صرفاً به منظور ارزيابي كيفي متقاضيان بوده و هيچگونه حقي را براي آنان جهت دعوت به ارائه پيشنهاد ايجاد نخواهد نمود.

شناسه آگهی: ۱۳۹۷۰۴۷ — روابط عمومی شرکت مهندسی و توسعه نفت

بیمه سامان
Saman Insurance

حس خوب امنیت برای شما و کارکنان‌تان

بیمه مسئولیت مدنی کارفرما در قبال کارکنان سامان

جهت کسب اطلاعات بیشتر و مشاوره رایگان می‌توانید به وبسایت شرکت بیمه سامان به نشانی WWW.Si24.ir مراجعه یا با شماره تلفن ۸۹۴۳-۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

شناسه ۱۳۹۸۶۴۲

"آگهی مناقصه عمومی"

زیرسازی و آسفالت کوچه‌های زیر ۶ متر سطح شهر

شهرداری یزد

کارفرما: سازمان عمران و بازآفرینی فضاهای شهری شهرداری یزد

موضوع: مناقصه عمومی زیرسازی وآسفالت کوچه‌های زیر ۶ متر سطح شهر

مبلغ ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه عمومی: ۸۱۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال

توزیع اسناد: از تاریخ ۱۴۰۱/۸/۲ لغایت ۱۴۰۱/۸/۱۲

محل دریافت اسناد: سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد ایران)

آخرین مهلت ارائه پیشنهادها: ساعت پایان وقت اداری روز پنجشنبه مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۲

تاریخ گشایش پیشنهادها: روز شنبه مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۴

جهت دریافت اطلاعات بیشتر می‌توانید با تلفن‌های ۰۳۵-۳۶۲۲۵۱۹۰ تماس بگیرید.

روابط عمومی سازمان عمران و بازآفرینی فضاهای شهری شهرداری یزد

گزارش خبری

معدنی‌ها ۱۷ هزار مگاوات نیروگاه زدند

به‌گفته مدیر زیرساخت ایمیدرو، شرکت‌های بزرگ بخش معدن و صنایع معدنی، ۲۱ ساختگاه نیروگاهی با ظرفیت ۱۷ هزار مگاوات تاسیس می‌کنند.

به‌گزارش سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران ایمیدرو، منیژه غلامرضایی در دومین همایش پدافند غیرعامل صنایع معدنی افزود: باتوجه به محدودیت‌هایی که در تامین برق ایجاد شده، ایمیدرو با شرکت‌های بزرگ به‌توافق رسیده که صنایع و معادن خودشان اقدام به ساخت نیروگاه کنند.

وی یادآوری کرد: در آغاز ۱۴ ساختگاه با ظرفیت ۱۰هزار مگاوات معرفی شدند که باتوجه به پشتیبانی تسهیلات و مشوق‌هایی که در بسته حمایتی درج شد، شرکت‌ها به تامین برق اختصاصی در شرایط کمبود برق روی آوردند.

غلامرضایی ادامه داد: از این‌رو، ۲۱ ساختگاه با ظرفیت ۱۷هزار مگاوات افزایش یافت که بیشتر استان‌ها را در برمی‌گیرد.

وی بااشاره به پیشرفت طرح‌های نیروگاهی در دوره پیشبرد، گفت: میزان پیشرفت طرح‌ها در پیوست اولیه (۱۰ هزار مگاوات)، ۶۶ درصد و با الحاقیه (۱۷ هزار مگاوات) ۲۲ درصد است، عملیات اجرایی حدود ۵هزار مگاوات نیز آغاز شده و پیشرفت آن ۱۹ درصد است.

این مسئول ایمیدرو افزود: طرح نیروگاهی شرکت توسعه معادن و فلزات با ظرفیت ۳۶۰ مگاوات، ۷۵ درصد پیشرفت دارد و واحد گازی آن به‌بهره‌برداری رسیده است. واحد بعدی این شرکت هم در آذر افتتاح می‌شود.

به‌گفته وی، طرح‌های نیروگاهی واحد فولاد مبارکه با ظرفیت هزار مگاوات هم، ۴۵ درصد پیشرفت دارد که طبق پیش‌بینی افتتاح این طرح‌ها از اواخر امسال یا اوایل سال آینده انجام خواهد شد. مدیر زیرساخت ایمیدرو با بیان اینکه در حوزه پدافند غیرعامل، چالش ما در بخش صدور مجوزها است، ابراز امیدواری کرد: باتوجه به ظرفیت ۲۰ درصدی نیروگاه‌های صنایع معدنی از کل ظرفیت ۸۰ هزار مگاواتی کشور در احداث نیروگاه، همکاری نهادها را نیاز داریم تا این نیروگاه‌ها در زمان مقرر به‌بهره‌برداری برسند.

سهم پایین ایران در برداشت آب از خلیج‌فارس

مدیر زیرساخت ایمیدرو بااشاره به اینکه در جهان روزانه نزدیک به ۱۰۷ میلیون مترمکعب و در خاورمیانه ۵۰ میلیون مترمکعب آب شیرین می‌شود، گفت: آب‌شیرین‌کن‌های خلیج‌فارس حدود ۲۴ درصد از کل این میزان را به خود اختصاص می‌دهند که بیشتر آن توسط امارات و سپس عربستان انجام می‌شود؛ کویت، قطر و بحرین در رتبه‌های بعدی قرار دارند. وی ادامه داد: باوجود اینکه ایران پهناورترین کشور در امتداد خلیج‌فارس است، اما کمترین ظرفیت آب‌شیرین‌کن را دارد، به شکلی که ظرفیت خط نخست انتقال آب افتتاح‌شده نزدیک به ۶۵۰ هزار مترمکعب است. غلامرضایی اضافه کرد: با بهره‌برداری از خطوط دیگر، این میزان به ۲ میلیون تن مترمکعب در روز می‌رسد که با این همه در مقایسه، جایگاه بسیار پایینی خواهد داشت.

دستاوردهای قابل‌توجه در طرح‌های آبی

وی بااشاره به تعامل مناسب بین ایمیدرو و سازمان پدافند غیرعامل، تصریح کرد: هماهنگی و همکاری بین این ۲ سازمان در زمینه طرح‌های شیرین‌سازی و انتقال آب خلیج‌فارس و دریای عمان، دستاوردهای قابل‌توجهی در مراحل مطالعات و طراحی داشته است.

ایجاد وحدت‌رویه بین طرح‌های نیروگاهی

مدیر زیرساخت ایمیدرو در ادامه اظهار کرد: با تعامل برقرارشده با سازمان پدافند غیرعامل، موفق به دریافت مجوز همه ساختگاه‌های (سایت) نیروگاهی به‌صورت مشروط از این سازمان شدیم. غلامرضایی گفت: این اقدام سبب ایجاد وحدت رویه در مطالعات پدافند غیرعامل طرح‌های ساخت نیروگاه صنعت و معدن و با نظارت راهبردی انجام‌شده، الزامات ساختاری به همه واحدها ابلاغ شد. وی بیان داشت: این امر موجب می‌شود تا در طول دوره ساخت به‌صورت متمرکز در انجام اقدامات راهبری، همسان‌سازی و در فرآیند کار تسریع شود.

بخش معدن گروگان دلالان شده است

رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان سرب و روی با بیان اینکه معدنکاران از سوی دلالان گروگان گرفته شده‌اند، گفت: به‌دلیل فرسوده بودن ماشین‌آلات، بخش معدن در رکود قرار دارد.

حسن حسینقلی در گفت‌وگو با مهر درباره چالش‌های پیش‌روی بخش معدن باتوجه به فرسوده بودن ماشین‌آلات در این بخش اظهار کرد: متاسفانه با جوسازی‌های برخی شرکت‌های داخلی، مسئولان فکر می‌کنند این شرکت‌ها تولیدکننده هستند و مانع واردات ماشین‌آلات می‌شوند. وی افزود: آیا در کشور شرکتی، موتور بیل مکانیکی، لودر و بولدوزر تولید می‌کند،باتوجه به اینکه برای تولید ماشین‌آلات معدنی نیاز به یک سرمایه عظیم است. رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان سرب و روی ایران با بیان اینکه معدنکاران از سوی دلالان گروگان گرفته شده‌اند، گفت: براساس آمار وزارت صمت، ما در کشور نیاز به ۳۰ هزار ماشین‌آلات معدنی داریم، در حالی که اکنون حدود ۱۸ هزار دستگاه ماشین در کشور وجود دارد و حداقل تعداد موردنیاز ۱۲ هزار دستگاه ماشین است، در حالی که با اغماض، تولید داخل به ۵۰۰ دستگاه هم نمی‌رسد. حسینقلی با بیان اینکه به‌دلیل فرسوده بودن ماشین‌آلات بخش معدن در رکود قرار دارد، تصریح کرد: تعداد زیادی از ماشین‌آلات معدنی اعم از نو و دست دوم در گمرک باقی مانده است یا باید اجازه ترخیص آنها داده شود یا آنها را برگشت دهند؛ ماشینی که در گمرک معطل بماند، چه کمکی به کشور می‌کند؟ وی تصریح کرد: مسئولان باید برای کمک به بخش معدن اجازه دهند، ماشین‌آلات دست دوم با عمر ۱۰ سال ساخت بدون شرایط و ضوابط دست‌وپاگیر وارد شوند.

در پی وعده دولت برای ساخت ۴ میلیون مسکن

«ذوب‌آهن» آماده است؛ اگر دولت مشکلات را حل کند

گروه معدن
editor@smtnews.ir

دولت سیزدهم در تلاش است تا پروژه نهضت ملی مسکن را اجرایی کند؛ پروژه‌ای که با چالش‌های بسیاری همراه است، اما در این بین مجموعه‌ای همچون ذوب‌آهن اصفهان باوجود موانعی در تولید (تامین زیرساخت و مواد اولیه)، برای تامین فولاد این پروژه اعلام آمادگی می‌کند که رفع این موانع، حمایت هرچه بیشتر دولت و اجرای راهکارهای تخصصی را می‌طلبد.

به‌گزارش صمت، ساخت ۴ میلیون مسکن یکی از وعده‌های بزرگ دولت سیزدهم در حوزه راه و شهرسازی است که می‌تواند هم در بحث مسکن و هم در حوزه مصالح ساختمانی، بازار را گرم و پر رونق کند، هرچند تا به امروز اجرای این پروژه در دستور کار قرار و اقداماتی هم برای آن انجام گرفته است، اما چالش‌هایی در این بین وجود دارند که می‌توانند روند تحقق این هدف را تحت‌تاثیر قرار دهند و به‌نوعی تحویل ۴ میلیون مسکن در پایان سال چهارم را با مشکل همراه کنند.

عکس: صمت

ذوب‌آهن اصفهان به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده فولادهای ساختمانی، می‌تواند نقشی راهبردی در طرح ساخت ۴ میلیون مسکن داشته و این نیاز را تامین کند

چالش تامین زمین و هزینه ساخت

براساس گزارش‌های منتشرشده، چالش‌هایی همچون تامین زمین و هزینه‌های ساخت که خود شامل تامین مصالح ساختمانی می‌شوند، گریبانگیر اجرای این پروژه هستند.

پیش‌بینی‌های برخی کارشناسان، حاکی از احتمال بروز کمبودهایی در بخش مصالح ساختمانی این پروژه است که می‌تواند این هدف‌گذاری را تحت‌تاثیر قرار دهد.

در این میان، تامین فولاد یکی از اصلی‌ترین موضوعاتی است که می‌تواند بر روند اجرا و هزینه‌های پروژه اثرگذار باشد و از سویی دیگر، تامین بازار داخلی را هم تحت‌تاثیر قرار دهد. ذوب‌آهن اصفهان به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده فولادهای ساختمانی می‌تواند نقشی راهبردی در این بخش داشته و این نیاز را تامین کند.

نگاهی به آمارهای منتشرشده از سوی برخی کارشناسان حوزه مسکن نشان می‌دهد، طرح نهضت ملی مسکن در سال اول به ۱۱ میلیون تن، سال دوم ۲۰ میلیون تن و سال سوم ۹ میلیون تن فولاد نیاز دارد که در مجموع باید ۴۰ میلیون تن فولاد در این پروژه ملی مصرف شود، البته براساس همین آمارها، در سال اول ۸ میلیون تن، در سال دوم ۱۳ میلیون تن و در سال سوم ۶ میلیون تن کمبود فولاد پیش‌بینی می‌شود، در نتیجه کار تولیدکنندگان فولاد در بخش فولادهای ساختمانی کمی سخت خواهد شد، زیرا در کنار تامین بازار داخلی باید نیاز این پروژه ملی را هم تامین کنند، اما همان‌طور که اشاره شد، پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد به‌احتمال زیاد اجرای این طرح با کمبود فولاد مواجه شود، اتفاقی که می‌تواند بر نرخ فولاد اثرگذار و بازار را با تنش همراه کند، البته برخی در این میان به واردات فولاد اشاره دارند که می‌توان کمبودها را از این مسیر جبران کرد، این در حالی است که واردات فولاد نیز می‌تواند منجر به خروج ارز از کشور شده و بر هزینه‌های ساخت مسکن بیفزاید.

این موارد یک‌سوی ماجرای یادشده است، در سویی دیگر، فولادسازانی قرار دارند که برای تامین نیاز بازار، باید میزان تولید را افزایش دهند؛ موضوعی که نیازمند تامین مواد اولیه، انرژی (برق و گاز) و دیگر زیرساخت‌ها خواهد بود، متاسفانه در چند سال اخیر کمبود گاز توانسته تولید فولاد به‌ویژه در فصل زمستان را با چالش همراه کند و برنامه‌های تولیدی را تحت‌تاثیر قرار دهد، در نتیجه دولت برای تحقق برنامه در بخش‌های دیگر باید زیرساخت‌های لازم تولید را فراهم کند.

اعلام آمادگی ذوب‌آهن

با این حال، شرکت ذوب‌آهن اصفهان با تولید محصولات خاص و باکیفیت می‌تواند پرچم‌دار تامین فولاد این پروژه بزرگ باشد.

ذوب‌آهن اعلام آمادگی کرده نیازهای این پروژه را از مسیر ارائه محصولات خاص مانند تیرآهن بال‌پهن تامین کند؛ موضوعی که می‌تواند سرعت ساخت و ایمنی سازه‌ها را به‌همراه داشته و هزینه‌های ساخت را برای دولت کاهش دهد، اما شاید تامین زیرساخت‌ها و مواد اولیه مانعی جدی در این بین باشد.

ایرج رخصتی، مدیرعامل ذوب‌آهن اصفهان در گفت‌وگو با صمت درباره میزان آمادگی این شرکت برای تامین فولاد پروژه نهضت ملی مسکن، اظهار کرد: صنعت فولاد کشور در بخش‌های مختلف با دغدغه‌های بسیاری برای تولید مواجه است و ذوب‌آهن اصفهان هم به‌عنوان شناسنامه این صنعت از این قاعده مستثنا نیست.

با رویکرد جدیدی که برای این مجتمع عظیم صنعتی تعریف شده، تامین نیاز بازار داخل و به‌ویژه قرار گرفتن این کارخانه در کنار مجموعه دولت به‌منظور تامین مقاطع ساختمانی موردنیاز طرح نهضت ملی مسکن در رأس برنامه‌ها قرار دارد.

وی ادامه داد: این کارخانه عظیم برپایه برند دیرینه (با اطمینان بسازید) برای تامین ایمنی و آسایش هموطنان، خود را مسئول می‌داند، در نتیجه تلاش همه‌جانبه ذوب‌آهن اصفهان، ارائه سبد متنوع مقاطع ساختمانی است که سالانه توان تولید ۲.۵ میلیون تن آن در کارخانه وجود دارد، از جمله این محصولات، می‌توان به تیرآهن بال‌پهن مطابق با استانداردهای روز اشاره کرد که مزایایی نظیر کاهش نرخ تمام‌شده ساختمان، تسریع در ساخت‌وساز، کاهش ۳۰ درصدی وزن سازه و از همه مهم‌تر ایمنی ساختمان را در پی دارد.

رخصتی همچنین در ادامه بااشاره به چالش‌هایی که ذوب‌آهن اصفهان با آن مواجه است، گفت: تولید فولاد به روش کوره‌بلند، شیوه مرسوم دنیا است و اکنون بیش از ۷۰ درصد از فولاد دنیا با این روش تولید می‌شود. در ایران نیز ذوب‌آهن اصفهان به‌عنوان یک برند جهانی، شیوه تولید کوره‌بلند را بنیان نهاد؛ روشی که در آن فولاد تمیز از معدن تا محصول نهایی تولید می‌شود.

وی افزود: در این روش تولیدی، کک و زغال‌سنگ، ماده اولیه فرآیند تولید به‌شمار می‌روند که تنها هزینه تامین این ۲ قلم از نهاده‌های تولید در سال ۱۴۰۰، حدود ۱۵۸ هزار میلیارد ریال بوده که ۵۱ درصد از کل نرخ تمام‌شده کارخانه را شامل می‌شود، در نتیجه نرخ تمام‌شده محصول آن در مقایسه با سایر روش‌های تولید، ۸۰ هزار ریال به‌ازای یک کیلوگرم بیشتر است.

به‌گفته رخصتی، یکی از مهم‌ترین عوامل تولید فولاد، مبحث تامین پایدار مواد اولیه است.

متاسفانه ذوب‌آهن اصفهان به‌عنوان مجموعه‌ای که اکتشافات معدنی را در ایران بنیان نهاد، معادن تحت‌تملک از دهه ۴۰ را به‌دلیل خصوصی‌سازی‌های نادرست از دست داد و در نتیجه کمبود مواد اولیه، آسیب‌های بسیاری بر تولید این کارخانه وارد ساخت.

مدیرعامل ذوب‌آهن اصفهان تصریح کرد: موضوع تامین مواد اولیه در رویکرد جدید با تغییر در استفاده از مواد مصرفی در فرآیند تولید کارخانه در کوتاه‌مدت حل شد، اما در بلندمدت، این دغدغه، تنها با در اختیار داشتن پهنه‌های معدنی اختصاصی برطرف می‌شود تا ذوب‌آهن اصفهان بتواند آسوده‌خاطر از ذخیره مواد اولیه، ظرفیت تولید مقاطع ساختمانی خودش را افزایش دهد. این موضوع به‌طور مستقیم با طرح نهضت ملی مسکن در ارتباط است.

رخصتی گفت: در ضمن تمامی تولیدکنندگان بزرگ فولاد کشور از سهمیه سنگ‌آهن برخوردار هستند و در دولت قبل نیز سهمیه یک میلیون و ۷۵۰ هزار تنی برای ذوب‌آهن اصفهان در نظر گرفته و متاسفانه پس از یک سال متوقف شده است، همچنین افزایش نرخ حامل‌های انرژی و افزایش نرخ مواد اولیه، نرخ تمام‌شده محصولات این شرکت را به‌میزانی افزایش داده که موجب شناسایی زیان در صورت‌های مالی شده و چالشی اساسی محسوب می‌شود.

این در حالی است که در کل زنجیره فولاد تنها نرخ فروش محصولات نهایی به‌شیوه دستوری تعیین می‌شود.

چالش نرخ گاز

در این بین، نرخ گاز و محاسبه تعرفه آن برای ذوب‌آهن اصفهان می‌تواند به چالشی جدی تبدیل شود، مدیرعامل ذوب‌آهن اصفهان در این‌باره اظهار کرد: در حال حاضر کلیدی‌ترین مصرف‌کننده محصولات ساختمانی ذوب‌آهن اصفهان، وزارت راه و شهرسازی است، زیرا وعده ساخت یک میلیون واحد ساختمانی در سال توسط دولت سیزدهم مطرح شده و با جدیت نیز دنبال می‌شود، در نتیجه می‌طلبد که قانون‌گذار در مقوله ساماندهی نرخ انرژی گاز به ذوب‌آهن اصفهان بازنگری داشته باشد.

در این زمینه راهکار موثر این است که این کارخانه عظیم باتوجه به نوع تولید محصولاتش (سبد مقاطع ساختمانی) از گروه شرکت‌های احیا مستقیم خارج شده و در گروه شرکت‌های تولیدکننده مقاطع ساختمانی و سیمانی قرار بگیرد و تعرفه گاز آن با نرخ ۱۰ درصدی محاسبه شود.

به‌گفته وی، این رویکرد در کنار افزایش تولید مقاطع ساختمانی موردنیاز برای طرح نهضت ملی مسکن، حفظ بازارهای صادراتی و ارزآوری قابل توجه‌ای در پی دارد.

مدیرعامل ذوب‌آهن اصفهان تصریح کرد: نرخ گاز از سال ۹۹ تا ۱۴۰۱ حدود ۷۷۰ درصد افزایش داشته است، اما نرخ فروش محصولات ذوب‌آهن اصفهان در بازه زمانی مذکور حدود ۸۶ درصد رشد داشته، ضمن اینکه هزینه گاز در سال ۹۹، حدود ۳ درصد نرخ تمام‌شده بوده، اما در سال ۱۴۰۱ به حدود ۱۶ درصد رسیده است.

این افزایش نرخ گاز طبیعی در سال ۱۴۰۱، باعث افزایش هزینه‌ها به‌میزان ۱۵ هزار میلیارد ریال نسبت به سال ۹۹ شده است و بدین‌ترتیب هزینه گاز طبیعی در امسال معادل ۸۶ درصد سود خالص ذوب‌آهن اصفهان طی سال ۱۴۰۰ است.

رخصتی بیان کرد: همچنین نرخ برق خریداری‌شده در سال ۹۹، ۶۴۵ ریال بر کیلووات بوده، در حالی که در سال ۱۴۰۱ به رقم ۸۴۰۰ ریال بر کیلووات افزایش یافته است، بدین‌ترتیب هزینه برق خریداری‌شده از شبکه برق سراسری در سال ۹۹، بالغ بر ۱۷۹ میلیارد ریال بوده، در حالی که پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۳۳۰۰ میلیارد ریال افزایش یابد.

سخن پایانی

آن‌طور که پیدا است، ذوب‌آهن در بحث ارائه محصول باکیفیت برای پروژه نهضت ملی مسکن مشکلی ندارد، بلکه مشکلات اصلی در بحث تامین زیرساخت‌ها و مواد اولیه است که در صورت بی‌توجهی دولت به این موضوع وعده دولت سیزدهم در بحث مسکن نیز تحت‌الشعاع قرار می‌گیرد.

نگاهی به آمارهای منتشرشده از سوی برخی کارشناسان حوزه مسکن نشان می‌دهد، طرح نهضت ملی مسکن در سال اول به ۱۱ میلیون تن، سال دوم ۲۰ میلیون تن و سال سوم ۹ میلیون تن فولاد نیاز دارد

گسترش تجارت
دوشنبه
۲ آبان ۱۴۰۱
۲۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۴
۲۴ اکتبر ۲۰۲۲
شماره ۲۱۸۰
پیاپی ۳۴۹۸
www.Tejaratdaily.com

دلار از معاملات کنار زده می‌شود؟

کشاورزی دولتی آفت توسعه

نسخه بورس برای بازار مسکن

گزارش خبری

گردش ۱۲۰۰ هزار میلیارد تومانی تجارت الکترونیک

براســاس آمار حجم تجارت الکترونیک در سال ۱۴۰۰، ۱۲۰۰ هزار میلیارد تومان بوده اســت. به گزارش مرکز توسعه تجارت الکترونیک، علیرضا شاه‌میرزایی، معاون تجارت و خدمات وزارت صمت با اشاره به اینکه شیوع کرونا در ترویج تجارت‌های الکترونیکی موثر بوده، گفت: از حدود نیمه‌های سال قبل با کاهش شیوع کرونا و همزمان با شروع به کار دولت سیزدهم، رشد خوبی در این حوزه داشتیم؛ به‌طوری که در حوزه کســب‌وکار و تجارت الکترونیک شاهد رشد ۳۰ درصدی بودیم.

وی از ثبت بیش از ۲۵ هزار اینماد جدید در ۶ ماه نخست امسال خبر داد و افزود: یکی از اتفاقاتی که در این دولت افتاده، مسئله ثبت‌محور شدن بسیاری از فعالیت‌هاست.

وی در ادامه با اشاره به موانع پیش روی تجارت الکترونیک، بر ایجاد پلتفرم‌هــا و خدمات پایــه‌ای تاکید کرد و ایجاد ایــن خدمات پایه‌ای را متوجــه وزارت ارتباطات دانســت و گفــت: در حقیقت اگر خدمات پایه‌ای مناسبی وجود نداشــته باشد، حتی در صورت فعالیت بهترین شــرکت‌ها در حوزه تجارت الکترونیک نیز ممکن است در فرآیند اجرا با مشکلاتی مواجه شویم.

شــاه‌میرزایی بــا تاکیــد بر لزوم تســهیل و تســریع امــور تجارت الکترونیکی کسب‌وکارها ازسوی دولت گفت: حوزه تجارت الکترونیک نه‌تنها به اشتغالزایی و و ساماندهی مشاغل و سایر حوزه‌ها و بخش‌های اقتصادی کمک می‌کند بلکه شفافیت را هم ارتقا می‌دهد و کار در این بخش از اولویت‌های اصلی کشور است.

ضرورت توجه به هزینه‌های چرخه تفکیک و ادغام

تجارت نیازمند متولی مستقل و کارآ است

اصلاح مدیریت کلان با هدف بهینه‌ســازی فعالیت‌ها و جلوگیری از تداخل و تشــابه مأموریت‌ها و دوباره‌کاری، موضوعی است که موردتوجه کشورهای مختلف بوده است؛ به‌عبارت دیگر یکی از الزامات تحقق اهداف و برنامه‌های توسعه کشورها، اصلاح نظام‌های مدیریتی در سطوح مختلف تولید و تجارت اســت. برخی از افراد این مسئله را به‌عنوان دلیل اصلی لزوم تشکیل وزارت مستقل بازرگانی عنوان می‌کنند. آنها معتقدند مشخص شدن وظایف به‌طور جزئی و افزایش تمرکز بر مسائل مشخص و تخصصی، می‌تواند زمان و هزینه حل مشکلات و همچنین تحقق اهداف توسعه‌ای را کاهش دهد، اما در مقابل افــراد مخالــف تفکیــک وزارت صنعت، معــدن و تجارت، معتقدند تشــکیل وزارتخانه‌هــای مجــزا، بروکراســی‌های اداری را افزایــش می‌دهــد و فعالان اقتصادی با مشــکلات ســازمانی بیشتری مواجه خواهند شــد. آنها معتقدند ناهماهنگی‌های فعلی موجود در دستگاه‌های مختلف دولتی و نظارتی، نشان می‌دهــد در صورت تفکیک دو حوزه «بازرگانی» و «صنایع و معادن»، نه‌تنها مشکلات برطرف نمی‌شود، بلکه به تنش‌ها و نابسامانی‌ها افزوده خواهد شد؛ از ایــن رو بایــد در ادامه دید وزیر صمت، بــرای تفکیک صحیح و اصولی این وزارتخانــه، چــه رویکرد و راهکاری را در پیــش خواهد گرفت. صمت در این گزارش، به بررسی ابعاد و پیامدهای مختلف تفکیک وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت پرداخته است.

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

بهتریــن راهــکار برای اجــرای طرح‌هایی همچون تفکیــک یا ادغام وزارتخانه‌ها، تدوین برنامه مناســب و مشــخص کردن شرح وظایف هر بخش است. در این صورت هر بخش از وظایف خود به‌طور دقیق باخبر می‌شود

تجارت داخلی و خارجی همراستا نشدند

خسرو فروغان گران‌سایه، رئیس کمیسیون بازرگانی داخلی اتاق بازرگانی تهران در گفت‌وگو با صمت، ابتدا به اهمیت شناســایی ظرفیت‌هــا و پایه‌های اقتصادی کشــور در اصلاح و تغییر ساختارهای مدیریتی کشور اشاره کرد و گفت: هر کشوری متناسب با فعالیت‌های خود ســاختارهای ســازمانی کارآمد تدوین و بنا کرده اســت. حدود ۱۱ ســال پیش با هدف افزایش بازدهی و هماهنگی میــان بخش‌های مختلف تولید و تجارت، وزارت بازرگانی با وزارت صنایع و معادن تجمیع شد. آن زمان به‌نظر می‌رسید باید سازمان گمرک نیز به‌عنوان یک بخش مهم اقتصادی و تاثیرگذار در امور تجاری، به زیرمجموعه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت اضافه شود. در چنین شرایطی وزارت صنعت، معدن و تجارت علاوه بر تمرکز بر افزایش تولید با تسهیل امور تجاری و همراهی گمرک می‌توانســت توسعه صادرات را بیش از پیش رقم بزند اما این اتفاق رخ نداد. گران‌ســایه در ادامه تصریح کرد: قرار بود با این ادغام، تجارت خارجی با بازرگانی داخلی همراستا شود و ضمن ثبات بازارها، به رشد و پیشــرفت در حوزه‌های مختلف تولید دست یابیم، اما بنا به دلایل مختلفی، شاهد این نتایج مثبت طی یک دهه اخیر نبودیم.

▣ عملکرد ناموفق ده‌ساله صمت

گران‌ســایه ضمن موفق ندانســتن عملکــرد وزارت صنعت، معدن و تجارت طی یک دهه گذشــته، گفت: همان‌طــور که پیش‌تر عنوان شــد، تمرکز بر توســعه تولیــد و حفظ ثبات بازار داخلــی، از مهم‌ترین اهداف شــکل‌گیری وزارت صنعــت، معدن و تجــارت بود. با این همه بســتر برای ایجاد ایــن وزارتخانه فراهم نبود و به‌نوعــی زمان خوبی برای این اقدام نبود؛ بنابراین در یک دهه اخیر شــاهد آســیب دیدن فعالان بخش‌های مختلف اقتصادی بودیــم. در نتیجه این ادغام، فعالیت صادرکنندگان و واردکنندگان محدود شد، نظام توزیع کالا بــا نقایص زیــادی مواجه شــد و ناهماهنگی‌های زیــادی در قیمت‌گــذاری اجنــاس به‌وجــود آمــد. نظارت‌های آشــفته بر بازار در نهایت منجر شد وزارت صمــت در حوزه بازرگانی داخلــی و همچنین تجارت خارجی، عملکرد قابل قبولی نداشــته باشد. وی ادامه داد: ایــن نتایــج نامناســب و عملکرد ناموفــق وزارت صمت، سبب شــد دولت طرح تفکیک حوزه بازرگانی از وزارت صنایــع و معادن را اعلام کند. در حال حاضر نیــز تفکیــک وزارت صمت اگر بــدون در نظر گرفتن ســاختارهای دقیق و اصولی انجام گیرد، نه‌تنها نتایج مثبت حاصل نخواهد شــد، بلکه مشکلات بیشتری در مســیر فعالیت‌های هر دو وزارتخانه و همچنین فعالان اقتصادی شکل خواهد گرفت.

▣ بستر برای تفکیک فراهم نیست

رئیــس کمیســیون بازرگانی داخلی اتــاق بازرگانی تهــران بــر اهمیــت بررســی همه‌جانبه تصمیمات پایه‌ای و ســاختاری تاکید کرد و گفت: می‌توان بــا قاطعیت گفت هر تصمیــم و تغییــری که بدون بررسی کارشناسی و برنامه‌ریزی تخصصی اجرایی شود، با شکســت همراه خواهد بود. در مسائل مدیریت کلان نیز این موضوع صادق اســت و باید پیــش از اقدامات ســریع و اصرار بــر انجام تغییرات، بــه این نکته توجه جدی داشــت. پیش‌تر نیز عنوان کردم اگر با تفکیک، شــرایط به پیش از ادغام وزارتخانه‌هــا بازگردد، توقف اجرای این طرح بهتر است. بهترین راهکار برای اجرای طرح‌هایی همچون تفکیک یا ادغام وزارتخانه‌ها، تدوین برنامه مناسب و مشخص کردن شرح وظایف هر بخش است. در چنین شرایطی تداخل وظایف و موازی‌کاری شــکل نمی‌گیرد و هر وزارتخانه به‌طور دقیق نسبت به مســئولیت‌های خود آگاه است، این در حالی است که اکنون چنین برنامه‌ریزی انجام نشده و دولت هیچ قدم مثبتی در این زمینه برنداشــته اســت؛ بنابراین هنوز بستر و موقعیت تفکیک وزارتخانه‌ها فراهم نیست و اگر این اتفاق رخ دهد، با ســیل مشکلات بیشتری روبه‌رو خواهیم بود.

▣ همکاری نهادها در اتخاذ تصمیم درست

گران‌سایه در ادامه صحبت‌های خود همکاری نهادها و ســازمان‌های دولتی در تدوین و اجــرای برنامه‌های کلان اقتصــادی را ضــروری توصیف کــرد و گفت: هر نوع تغییر در ســاختارهای مدیریتی، نیازمند پرداخت هزینه‌های زیاد است. در بحث تفکیک وزارتخانه صمت نیز در نظر گرفتن ســاختمان جدید و مجزا، استخدام نیروی جدید انسانی، تامین تجهیزات و زیرساخت‌های فنی، در کنار ســایر مــوارد دولت را مجبور به پرداخت هزینه‌های بســیار زیادی می‌کند. وی در ادامه تصریح کرد: اگر تفکیک حوزه بازرگانی از صنایع و معادن بدون برنامه‌ریزی و در نظر گرفتن اصول و قوانین انجام شود، صرف‌نظر از زیان‌های مالی، در سطح اقتصاد جامعه نیز آســیب‌هایی را به همراه خواهد داشت؛ بنابراین پیش از آنکــه مدت زمان کوتاه برای تفکیک وزارتخانه‌ها در نظر گرفته و به این برنامه به چشــم فوریت نگاه شود، باید نهادهایی همچون سازمان برنامه و بودجه، وزارت صنعــت، معدن و تجارت، مرکــز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و ســایر بخش‌های درگیر، با همکاری یکدیگر به ابعاد این مســئله بپردازند. ســپس با انجام تحقیقات لازم و کافی و همچنین تدوین ســاختارهای مشخص ســازمانی، نسبت به تفکیک وزارتخانه صمت اقدام کنند؛ در غیر این صورت، تصمیمات شــتاب‌زده و اصرار بر شــکل‌گیری وزارت بازرگانی در مدت زمان کوتاه، به نفع هیچ کس نخواهد بود.

هزینه‌های تغییرات ساختاری

حســن رادمرد، معاون اســبق توســعه بازرگانی داخلی وزیر صنعــت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با صمت، بــه ابعاد مختلف تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت اشــاره کرد و گفــت: در یک دهه گذشــته ادغــام حوزه‌هــای بازرگانــی و صنایع و معــادن و شــکل‌گیری وزارت صمــت هزینه‌های زیادی برای دولت داشــت و مدتی طول کشــید تا ســاختار مدیریتی جدید بتوانــد روی روال بیفتد. حال پس از گذشــت چندین سال، دوباره تصمیم بر تفکیک حوزه بازرگانی از صنعت و معدن گرفته شده که باید به ابعاد این تصمیم توجه جدی شود. در وهله نخســت بایــد توجه کــرد همان‌طور که ادغام وزارتخانه‌ها هزینه‌بر اســت، تفکیک آنها نیز نیازمند صرف منابع مالی و معنوی بســیاری است. بایــد دید هزینه‌های لازم بــرای تصمیمات مذکور چطور تامین خواهند شــد. رادمرد تصریح کرد: با جداسازی حوزه‌های مشــمول در وزارت بازرگانی نیاز به نیروی انسانی دخیل در ساختارهای اداری، تجهیزات و بســترهای فنی افزایش می‌یابد و همه این موارد به‌نوعی هزینه‌بر است.

▣ تجارت به‌طور مستقل دیده شود

رادمــرد تاکید کــرد: هر نــوع تغییــر و اصلاح ســاختار، هزینه‌بر اســت و انرژی و وقت زیادی را می‌طلبد، با این حال به‌طور کلی شــکل‌گیری یک وزارتخانه جدا و مســتقل برای رســیدگی به امور تجــارت را می‌توان دارای پیامدهــا و نتایج مثبت زیادی دانست. با تشــکیل وزارت بازرگانی، نهادی مشخص و رســمی خواهیم داشت که تمام تمرکز خود را بر توسعه تجارت داخلی و خارجی معطوف خواهد کــرد؛ به‌بیانی دیگر بخــش تجارت متولی مشــخصی خواهد داشــت و امور جــاری بازرگانی داخلی و خارجی و همچنین مسائل مربوط به تراز تجاری کشور به‌طور مستقل و مستقیم ساماندهی خواهند شد. این کارشــناس بازرگانی خاطرنشان کرد: تصمیم‌گیری تخصصی و وجود وزارتخانه‌های مستقل برای امور مختلف اقتصادی، مزایا و معایب خود را دارد. زمانی که بحث ادغام وزارت بازرگانی بــا وزارت صنعت و معدن عنوان شــد، دلیل آن را وجود مشــکلاتی برای اخذ تصمیمات مهم عنوان کردنــد. به‌عنوان مثــال گفته می‌شــد در مباحث تولید و صــادرات میان وزارتخانه‌هــای بازرگانی و صنعت، منازعاتی وجود دارد؛ بنابراین با ادغام این دو وزارتخانه چالش‌ها به حداقل خواهد رســید، اما در حال حاضر به‌نظر می‌رسد بخش بازرگانی ایران، نیازمند متولی مســتقل و متمرکز اســت تا بتواند به مســائل فعالان تجاری به‌طور دقیق و تخصصی رسیدگی کند.

▣ وزارتخانه‌ها کارآیی داشته باشند

رادمــرد مزیــت مهــم شــکل‌گیری وزارتخانــه مســتقل بــرای امــور بازرگانــی را بهبود چرخه‌های اقتصادی و همچنین فعالیت‌هــای مربوط بــه بازار عنوان کــرد و گفت: تشکیل وزارت صنعت، معدن و تجارت در یک دهه گذشته با هدف یکپارچه‌سازی تصمیمات صنعتی و بازرگانــی رخ داد. در آن زمــان به‌نظر دولت، وجود فردی کــه برای هر ســه حوزه باتوجه به شــرایط تصمیم‌گیری کند، نکته‌ای مثبت شــمرده می‌شد، امــا در حال حاضــر نهادهای دولتــی و همچنین برخی نمایندگان مجلس شــورای اســلامی به این نتیجه رســیده‌اند که باید هر بخش بنا به شــرایط و گســتردگی فعالیت‌های خود، متولی مشخص و مستقلی داشته باشد. اگر هزینه‌های مالی مربوط به ایــن تصمیم را در نظر نگیریم، به‌طور کلی تفکیک حوزه بازرگانی از بدنه وزارت صمت می‌تواند اقدامی مناسب باشد. وی ادامه داد: در مقطع کنونی شرایط اقتصادی نامناســبی در کشور حاکم است و وزارت بازرگانــی با نیروی جدید و ظرفیت بالا می‌تواند به تمام مســائل مربوط به تجــارت داخلی و خارجی سامان بخشد. در چنین شرایطی بازرگانی تبدیل به نیروی محرکه اقتصاد خواهد شد. با این همه بررسی هزینه‌هــای مالی تفکیــک وزارت صنعت، معدن و تجارت حائز اهمیت است، زیرا این هزینه‌بری نباید مســائل کلان مالی کشــور را تحت تاثیر قرار دهد. بــا در نظر گرفتن جزئیــات اینچنینی، می‌توان در شــرایط بهتری به نتیجه مطلوب رسید. البته اگر با تفکیک حوزه‌های یادشــده، عملکرد وزارتخانه‌های جداشده ناقص باشــد و نتوانند پاسخگوی نیازهای جامعه باشند، در عمل تفکیک وزارت صمت عملی بیهوده و دارای هزینه‌هــای مادی و معنوی زیادی خواهد بود.

با تشکیل وزارت بازرگانی، نهادی مشخص و رسمی خواهیم داشت که تمام تمرکز خود را معطوف توسعه مباحث تجارت داخلی و خارجی خواهد کرد

سخن پایانی

به‌زعــم برخی کارشناســان تفکیــک حوزه بازرگانی از بدنه وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌معنای مخالفت با مردمی‌شدن اقتصاد است. اقتصــاد مردمــی همان نــام شســته‌روفته‌ای اســت که در چند وقت اخیر به‌جای توســعه خصوصی‌ســازی و تحویل اقتصاد به بازار آزاد به‌کار می‌رود. بدیهی اســت این اقدام مخالفان و موافقان زیادی دارد و هر بخش متناســب با منافع خود از آن دفاع یا انتقاد می‌کند.

نقش ممنوعیت واردات در رشد اقتصاد

باگذشت ۶ ماه از سال، سرانجام فهرستی از کالاهای ممنوعه وارداتی منتشر شد. براساس این فهرست گروه کالایــی ۴ شــامل کالای غیرضروری یــا دارای تولید مشــابه داخلی بــا ۱۵۵۰ قلم کالا و گــروه کالایی ۲۷ با ۶۰۰ کالا اجازه ورود به کشــور را نداشته و به‌عنوان کالای ممنوعه شناخته شدند.

به گزارش وزارت صمت، انتشار این فهرست به‌منزله تداوم محدودیت و ممنوعیت‌های وارداتی است که در ســال‌های اخیر در کشــور اعمال شده است؛ موضوعی که باعث شــد برخی از کارشناسان اقتصادی در فضای مجازی، علیه آن واکنش نشان دهند.

از قرار معلوم، این دســته از کارشناســان باور دارند واردات بی‌قیدوشــرط کلید رونق تولید و افزایش رشد اقتصادی است. در این باره باید گفت موضوع ممنوعیت واردات، بعضــا حتی در کشــورهای توســعه‌یافته نیز مشــاهده می‌شــود و کشــورهای جهان در مقاطعی با هــدف حمایت از صنایع داخلی یــا آینده‌نگری، برخی از کالاها را در فهرست کالای ممنوعه قرار می‌دهند.

البته رویکرد اصلی اتخاذشــده در کشــورهای دنیا، اســتفاده از نظام تعرفه‌گذاری و سیاســت‌های مشابه اســت؛ به‌طــور مثــال کشــورهای متقاضی صــادرات خودرو به ایالات متحده باید در این کشــور یک واحد تولیدی تاســیس کنند و سیاست‌هایی از این قبیل در کشــورهای دیگر نیز مشاهده می‌شود. مسئله بعدی به شرایط خاص ایران و بحث مدیریت منابع ارزی مربوط می‌شــود. به‌سبب تحریم و سیاست‌های اقتصادی دهه ۹۰، کشــور بــا محدودیت‌هــای ارزی مواجه اســت و آزادسازی واردات در چنین شرایطی، حتی اگر منجر به تولید شــود، به‌دلیل کمبود منابع ارزی موجب افزایش نرخ ارز و در نتیجه رشــد قیمت‌ها خواهد شد. در این بین برخی تحلیلگران اقتصادی با انتقاد از صحبت‌های مطرح‌شــده درباره اثر مثبت آزادسازی بی‌قید و شرط واردات بر افزایش تولید ناخالص داخلی معتقدند رشد اقتصاد ملی در گرو سرمایه‌گذاری است.

▣ رشد اقتصاد، تحت‌تاثیر تجارت نه واردات

داود ســوری، اقتصــاددان و تحلیلگــر مســائل اقتصادی در گفت‌وگــو با مهــر، صرف آزادی واردات را در روند رشد اقتصادی معجزه‌آسا ندانست و گفت: فعالیت تجاری در کنار مولفه‌های دیگر به جهت رشد اقتصــادی تاثیرگذار اســت. از طرفــی فعالیت تجاری به‌معنی سهولت در مبادلات با جهان تلقی می‌شود که این امر بر تامین مواد اولیه و انگیزه تولید موثر خواهد بود. به‌گفته ســوری، رشد اقتصاد ملی به‌معنی افزایش تولید کالا و خدمات اســت که این امر نیاز به سرمایه، نیروی کار و مدیریت دارد. وی ادامه داد: در سه مؤلفه گفته‌شــده مشــکلاتی وجود دارد و حداقــل در ایران نیازمند سرمایه‌گذاری و علم روز مدیریت هستیم.

▣ تجارت در گرو تولید

ایــن تحلیلگر مســائل اقتصادی در بخــش دیگری از اظهــارات خــود به موضوع ارتباط با جهان اشــاره و اعلام کرد: کالاهای مختلفی در کشورهای جهان تولید می‌شــود و به‌دلیل نیاز کشــور باید ارتباط مناسبی با کشــورهای دنیــا داشــت تا عــلاوه بر تامیــن کالای موردنیاز، امکان صادرات محصولات به کشورهای دیگر نیز فراهم شود. وی افزود: البته صادرات محصولات در گرو تولید اســت و تولید نیز تحت‌تاثیر سرمایه‌گذاری قرار دارد. سرمایه‌گذاری هم نیازمند «امنیت»، «ثبات اقتصــادی» و «پیش‌بینی‌پذیــری اقتصاد» اســت و تا زمانی که دولت شــرایط فوق را مهیا نســازد، نمی‌توان انتظار رشد سرمایه‌گذاری در تولید را داشت.

ســوری در ادامــه، ممنوعیــت واردات را راهــکاری منســوخ در دنیا دانســت و گفت: رویکردهایی از قبیل خودکفایی و ممنوعیت پس از جنگ جهانی دوم وجود داشته که با گذشت زمان حذف شده است. در واقع اگر شما قادر به خرید محصول با نرخ بسیار اندک هستید، نیاز به تولید آن نداشــته و باید تمرکز خود را معطوف تولید محصولات با نرخ بالاتر کنید.

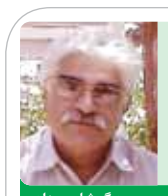
▣ نظام تعرفه‌گذاری، ابزار سیاست‌گذاری

این تحلیلگر مسائل اقتصادی تعرفه‌گذاری را یکی از اصلی‌تریــن منابع درآمدی دولت و راهکار ورود کالا به کشور دانســت و گفت: این سیاست یک ابزار حمایتی در بخش‌های خاص است؛ به‌عنوان نمونه واردات شکر و ســیگار در امریــکا و میــان ایالت‌هــا غیرقانونی یا با تعرفه‌هایی همراه اســت. از ســوی دیگر باوجود اینکه دارو در کانادا ارزان است، شاهد غیرقانونی بودن خرید دارو توســط اهالی ایالات متحده در کانادا هستیم که این سیاست به‌دلیل پیشرو بودن صنعت دارو در امریکا اســت. در واقع باوجود گران بودن دارو، شــرکت‌های دارویی ایالات متحده در تولید دارو پیشــرو بوده و در آینده منافع کلانی نصیب امریکا خواهد شد.

ســوری در پایان گفت: ابزار تعرفه‌گــذاری حتی در کشــورهای دیگر نظیر چین نیز اســتفاده می‌شــود و در ایران نیــز باید از این ابزار در سیاســت‌گذاری‌های اقتصادی استفاده شود.

یادداشت

اهمیت بازارسازی بازرگانان

محمد گرشاسب‌زاده
عضو خانه کشاورز ایران

توسعه تجارت حوزه شیلات، به عوامل متعددی وابسته دارد که مهم‌ترین آن تولید است. شیلات در سال‌های گذشته، نوسانات جدی و متعددی را سپری کرده است. از مهم‌ترین این تغییرات می‌توان به از بین رفتن ماهی‌های دریای خزر و پرورش ماهی‌های این خطه در استخرها و حوضچه‌ها اشاره کرد. در حال حاضر بخش زیادی از ماهی‌های دریای خزر از بین رفته و دلایل متعددی را می‌توان از عوامل اصلی این اتفاق معرفی کرد. ساخت‌وسازهای نامناسب و غیراصولی بر بستر رودخانه‌های متصل به دریای خزر، برداشت مصالح از کف رودخانه‌ها، ریخته شدن فاضلاب به آب‌ها و صید بی‌رویه کشورها از این دریا، از جمله عوامل مهم از بین رفتن ماهی‌های دریای خزر به‌شمار می‌روند.

در حال حاضر بیشتر ماهی‌های مربوط به دریای خزر، در استخرها پرورش داده می‌شوند که در نهایت یا به مصرف داخلی می‌رسند یا صادر می‌شوند. فعالیت‌های استخرهای پرورش ماهی طی سال‌های اخیر با تنش‌های زیادی همراه بوده است. مجوزهایی که طی سال‌های اخیر به پرورش‌دهندگان ماهی داده شده، متاسفانه براساس تخصص، توانایی و تجربه این افراد نبوده و همین مسئله باعث نگرانی و نارضایتی فعالان خبره صنعت شیلات شده است. برخی افراد معتقدند اعطای مجوزهای استخرهای پرورش ماهی به افراد غیرمرتبط با این حوزه، نوعی رانت محسوب شده و تنها مزیت‌های مالی را برای این افراد به‌همراه دارد. در برخی موارد دیده شده افراد غیرمرتبط با حوزه شیلات، از مجوزهای خود در این حوزه برای اهدافی مانند دریافت وام و تسهیلات بانکی استفاده می‌کنند، بنابراین نه‌تنها صنعت شیلات با حضور این افراد به رشد و توسعه واقعی دست نیافته، بلکه درگیر چالش‌های جدی در تجارت داخلی و خارجی شده است،پس یکی از اصلی‌ترین مسئله صنعت شیلات، وجود افراد غیرمتخصص این حوزه است که باید به‌طور جدی به آن رسیدگی کرد. این امر تنها با اصلاح روند اعطای مجوزهای فعالیت امکان‌پذیر خواهد بود.

در رابطه با توسعه تجارت خارجی صنایع شیلات، مهم‌ترین و اصلی‌ترین لازمه فعلی، تقویت فعالیت‌های موثر و مفید بازرگانان است. در حالت کلی، صادرات نیازمند شناسایی دقیق بازارهای هدف است و بازرگانان باید فعالیت‌های جدی و موثری را در این‌باره انجام دهند. صنعت شیلات نیازمند وجود بازرگانان آگاه و توانمند است که بتواند بازارسازی برای تولیدات صنایع شیلات را به‌نحو صحیح و موثر انجام دهد. بازرگانان باید به‌طور همزمان و همسو، منافع تولیدکنندگان و همچنین شرایط مصرف‌کنندگان را در نظر داشته و تنها سود شخصی خود را ملاک تصمیمات و فعالیت‌های خود قرار ندهد.

برخی تولیدات صنعت شیلات مانند خاویار، به‌دلیل گران‌نرخ بودن، بازار داخلی مناسبی ندارد و باید به بازارهای خارجی صادر شوند. بازرگانان لازم است ضمن نیازسنجی کشورها، تولیدات را با قیمت‌هایی مناسب و به‌صرفه وارد بازار کنند و بتوانند جایگاه ایران را در حوزه شیلات کشورهای مختلف، به‌تثبیت برسانند. رشد تولید و صنعت برخی از کالاهای مهم صنعت شیلات ایران مانند خاویار، نیاز مبرم به بازارهای خارجی داشته که دسترسی به این بازارها، تنها با فعالیت بازرگانان واقعی و خبره امکان‌پذیر است.

در صنعت شیلات، رقبای متعددی مانند چین، لهستان و رومانی داریم و این کشورها در پرورش ماهی‌های خاویاری تلاش جدی دارند، بنابراین اگر نتوانیم بازاریابی مناسبی در بحث تولیدات صنعت شیلات داشته باشیم، این کشورهای عنوان‌شده جای ایران را به‌راحتی پر خواهند کرد. باید ابتدا نیاز هر کشور را بررسی کرده و پس از آن براساس اطلاعات به‌دست‌آمده برنامه‌ریزی مناسب داشته باشیم، چرا که هر کشوری متناسب با شرایط موجود، نیازها و ظرفیت‌های مختلفی دارد و باید به این نکته توجه ویژه و جدی داشت.

میزان بازگشت ارز صادراتی افزایش یافت

به‌گفته رئیس کل بانک مرکزی، در حال حاضر نرخ بازگشت ارز حاصل از صادرات در کشور به ۸۵ درصد رسیده و آمار بسیار خوبی است. انتظار می‌رود به‌زودی این نرخ به ۱۰۰ درصد برسد. به‌گزارش تسنیم، علی صالح‌آبادی با بیان اینکه بانک مرکزی به‌صورت تمام‌قد و به‌معنای واقعی از توسعه صادرات در کشور حمایت خواهد کرد،افزود: صادرات در همه جای دنیا به‌ویژه در ایران اسلامی مهم و بسیار حائزاهمیت است. ایران نه‌تنها به ارز حاصل از صادرات نیاز دارد، بلکه کالایی که روی ریل صادرات قرار می‌گیرد، به‌دلیل داشتن مزیت کیفیتی و قیمتی باعث می‌شود در سطح بازارهای جهانی و حتی در داخل از مزیت برخوردار باشد. صالح‌آبادی با تاکید بر اینکه توسعه صادرات برای بانک مرکزی نیز بسیار مهم است، ابراز کرد: این نهاد پولی و مالی هرگونه مشوقی را که در حوزه صادرات کشور لازم باشد، در اختیار صادرکنندگان و فعالان این حوزه قرار خواهد داد. خوشبختانه تعامل و همکاری بسیار خوبی بین بانک مرکزی و صادرکنندگان، اتحادیه‌ها و انجمن‌های مربوط به صادرات در کشور وجود دارد، از این‌رو مسائل و مشکلات آنان همواره دنبال می‌شود و در ضمن مشوق‌های لازم در اختیار آنها قرار می‌گیرد. به‌طورکلی در حوزه تامین مالی نیز صادرکنندگان و افراد و شرکت‌هایی که نقش آنان در صادرات کشور نقش مهمی است، به‌طورحتم می‌توانند از تسهیلات بهتر و بیشتر شبکه بانکی استفاده کنند. صالح‌آبادی همچنین درباره برگشت ارز حاصل از صادرات صادرکنندگان به کشور نیز اظهار کرد: خوشبختانه روند به‌سمت مثبت و بهبود است.

حل مشکلات تجارت داخلی و خارجی با پیمان‌های پولی

دلار از معاملات کنار زده می‌شود؟

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه به‌معنای استفاده از پول‌های محلی به‌جای ارزهای واسط مانند دلار است. این نوع پیمان‌ها می‌توانند ثمرات و ابعاد مثبت بی‌شماری را برای کشورها داشته باشند، از این‌رو برخی کشورها همواره در تلاش هستند تا بتوانند با شرکای تجاری مهم خود، این پیمان‌ها را منعقد و اجرایی کنند. پس از افزایش تحریم‌ها علیه ایران، برگشت ارزهای حاصل از صادرات و همچنین فروش نفت ایران دچار محدودیت‌های جدی شد. به‌همین‌دلیل، منابع ارزی کشور در تنگنا قرار گرفت و برخی کارشناسان تجاری عقیده دارند افزایش فشارهای دولت برای کاهش واردات در این مدت، به‌دلیل کنترل میزان مصرف ارز بوده است. طی چند مدت اخیر، فرصت‌های مهمی برای افزایش تجارت ایران با کشورهای منطقه به‌ویژه روسیه شکل گرفت. یکی از اقدامات مهم دولت سیزدهم برای بهره‌گیری از این فرصت‌ها، ایجاد پیمان پولی دوجانبه با کشور روسیه برای حذف دلار از مراودات تجاری این ۲ کشور بود که با روی خوش سران روسیه مواجه شد. پس از قطعی شدن عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای، دولت ایران در نظر دارد تا با کشورهای عضو این سازمان همکاری و پیمان‌های پولی را اجرایی کند. تمامی این تلاش‌ها در راستای کمرنگ کردن نقش دلار در تجارت خارجی ایران بوده که در صورت اجرای موفق آن، شاهد پیامدهای مثبت مهمی خواهیم بود. صمت در این گزارش به نقش دلار در تجارت داخلی و خارجی ایران و اهمیت اجرای پیمان‌های پولی منطقه‌ای و در این‌باره با تاجران و فعالان بازرگانی به گفت‌وگو پرداخته است.

تاکید بر بهره‌گیری از ظرفیت فعلی تجارت با کشورهای منطقه مانند چین و روسیه، می‌تواند فرصت‌های مهمی را برای درآمدهای بازرگانی ایران شکل دهد

تسریع معاملات با پیمان‌های پولی

احمد لواسانی، رئیس سابق کانون صرافان با تاکید بر اینکه قراردادهای دوطرفه پولی واردات و صادرات را تسهیل می‌کند، گفت: قراردادهای دوطرفه تاثیر بسزایی در مدیریت ارز در کشور داشته و مدیریت بازار ارز را تسهیل می‌کند. با اجرایی شدن پیمان‌های پولی چندجانبه، تاثیر دلار در تجارت ایران کمرنگ‌تر شده و معاملات با روند سریع‌تری رخ خواهند داد. در این صورت، دیگر نیازی به ارز واسطه نیست و حتی تحریم در آن اثری ندارد، بنابراین پیمان‌های پولی، یکی از راهکارهای مهم در کاهش اثر تحریم‌ها علیه ایران است. به‌گزارش ایبنا، لواسانی با تاکید بر اینکه برای هرکدام از کشورهای همسایه و عضو پیمان شانگهای، باید کارگروهی جداگانه در نظر بگیریم تا به مشکلات هر کشور به‌طوردقیق رسیدگی شود، اظهار کرد: مبادله با پول ملی و محلی اقدامی است که در دنیا بسیاری از کشورها به‌دنبال آن هستند. کشورهای عضو بریکس و شانگهای هم از این دسته کشورها هستند و اقدامات زیادی را برای اجرای این هدف انجام می‌دهند. ایران نیز با استفاده از این ظرفیت می‌تواند هزینه مبادلات را کاهش دهد تا با افزایش صادرات و مراودات اقتصادی با کشورهای همسایه و عضو پیمان شانگهای، شاهد اتفاقات خوبی در اقتصاد کشور باشیم.

ضرورت برآورده کردن انتظارات تولیدکنندگان

یدالله صادقی، رئیس اسبق سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران در گفت‌وگو با صمت، به مشکلات تجارت داخلی و خارجی ایران اشاره کرد. او معتقد است: بخشی از مشکلات تجارت داخلی ایران، با بهبود روندهای بازرگانی امکان‌پذیر است. این فعال اقتصادی تصریح کرد: پیش از پرداختن به اهمیت اجرای تفاهمنامه‌ها و پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه با سایر کشورها، باید به اهمیت نقش ارز در اقتصاد کلان کشور توجه داشت. در حال حاضر، بخش‌های اقتصادی مختلفی از کشور، دچار مشکلات جدی هستند که باید نگاهی عمیق و ریشه‌ای به آنها داشت. در سال‌های اخیر با تشدید تحریم‌ها علیه ایران، علاوه بر ایجاد چالش در تجارت خارجی، فعالیت‌ها اقتصادی داخلی نیز دستخوش تغییر و تحولات جدی شد. همچنین در این مدت تورم شدیدی بر جامعه حکمفرما شده که همین موضوع به‌تنهایی بسیاری از اقدامات اقتصادی مردم را دچار دست‌انداز کرد. وی ادامه داد: نخستین تاثیر تحریم‌ها بر روند واحدهای تولیدی مشاهده شد. واردات مواد اولیه، ماشین‌آلات و دیگر نیازهای تولید که از خارج از کشور تامین می‌شد، با دشواری همراه بود، همچنین منابع ارزی موجود در کشور نیز محدود شده و با رشد نرخ ارز، تهیه نیازهای تولید با افزایش هزینه‌های جدی مواجه شد. در چنین شرایطی بدیهی است که هزینه تمام‌شده تولید رشد یافته و در نهایت تاثیر خود بر بازارهای داخلی را با تورم نشان داد. صادقی تصریح کرد: تولید یکی از مهم‌ترین بخش‌های تجارت است، بنابراین نمی‌توان بدون برنامه‌ریزی مشخص برای تولید، سایر بخش‌های تجارت کلان کشور را سامان داد. برآورده کردن انتظارات تولیدکنندگان و تمامی فعالان بخش‌های مختلف اقتصادی و بازرگانی، در شرایطی که تحریم موانع جدی را برای توسعه تجاری کشور به‌همراه آورده، از مهم‌ترین وظایف دولت محسوب می‌شود.

هزینه‌بر بودن روندهای بانکی

صادقی در ادامه صحبت‌های خود یکی از راه‌حل‌های بهبود روند حلقه‌های مختلف تجارت را کاهش فشارهای تحریم عنوان کرد و در این‌باره توضیح داد: همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد، یکی از مسائلی که امروزه باعث شده به تولید لطمه‌های جدی وارد شود، بحث تحریم است، همچنین از سویی دیگر، اگر صادرکنندگان بتوانند کالاهای تولیدشده را با تلاش‌های فراوان، به کشورهای مقصد صادر کنند، به‌دلیل محدودیت‌های مربوط به نقل‌وانتقالات مالی، درآمدهای حاصل از صادرات آنها درگیر پیچ‌وخم‌های بازگشت به کشور می‌شوند. به‌سبب چالش‌های بانکی، صادرکنندگان و حتی واردکنندگان، نمی‌توانند به‌سادگی نقل‌وانتقالات مالی خود را انجام دهند.

این فعال اقتصادی ادامه داد: اتخاذ راهکارهای جایگزین برای دور زدن تحریم‌های بانکی برای تاجران هزینه‌بر است، اما غیر از این نکته، امنیت سرمایه‌گذاری و ورود منابع مالی به ایران نیز تحت‌تاثیر تحریم‌ها قرار گرفته است، بنابراین نمی‌توان تحریم‌ها را تنها عامل تاثیرگذار بر صادرات و بازگشت ارز حاصل از آن تلقی کرد.

صادقی تصریح کرد: با افزایش تحریم‌ها علیه ایران، ارزآوری برای کشور مورد هدف قرار گرفت. کمبود منابع ارزی ایران، منجر به شکل‌گیری اتفاقاتی از جمله رشد نرخ ارز، تشدید فشارها بر صادرکنندگان برای رفع تعهدات ارزی، افزایش تورم‌های داخلی و دیگر مشکلات این‌چنینی شده است. در چنین شرایطی، هرگونه راهکاری که بتواند به بازارهای داخلی ایران ثبات بخشیده و از تاثیر نوسانات نرخ ارز بکاهد، راه‌حلی مناسب به‌نظر می‌رسد. کاهش فشارهای تحریمی با جایگزین کردن راه‌های انتقال و استفاده از ارز، یکی از این راهکارهای موثر است.

ثبات‌بخشی به تجارت

رئیس اسبق سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران توسعه فعالیت‌های تجاری به‌ویژه صادرات را وابسته به ابزار و بسترهای متعددی دانست و گفت: نقش ارزهای رایج بین‌المللی به‌ویژه دلار در چرخه صنایع ایران، بسیار پررنگ است. پس از تشدید تحریم‌ها، کاهش این نقش در اولویت قرار گرفته و در صورت تحقق، می‌تواند به‌نفع چرخه تولید داخلی باشد. تا زمانی که تولید صادرات‌محور وجود نداشته باشد، درآمد صادراتی حاصل نخواهد شد،بنابراین در گام نخست با کاهش نقش ارز در اقتصاد، ابتدا تولید بهبود یافته و چرخه صنایع بهتر خواهد چرخید، در ادامه نیز صادرکنندگان بهتر می‌توانند کالاهای تولیدشده را به بازارهای صادراتی عرضه کنند. اگر توافقات و پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه به‌صورت گسترده اجرایی شوند، ایران می‌تواند علاوه بر تهیه کردن مواد اولیه و ماشین‌آلات موردنیاز خود با بهایی کمتر و به‌شیوه‌ای راحت‌تر، درآمدهای صادراتی خود را با سهولت بیشتری دریافت کند.

صادقی تصریح کرد: توجه به راهکارهایی مانند پیمان‌های پولی میان کشورها که بتوان براساس آنها تاثیر دلار یا سایر ارزهای معمول در معاملات را کاهش داد و همچنین مشکل واردات و صادرات کشور را حل کرد، به‌طورکلی اقدامی مناسب و دارای پیامدهای مثبت به‌نظر می‌رسد. نرخ دلار به‌طور لحظه‌ای تغییر کرده و کمرنگ کردن نقش آن در تولید و تجارت کشور، بخشی از ثبات اقتصاد را تامین خواهد کرد، بنابراین به‌طورکلی انعقاد و اجرای پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه نه‌تنها با کشورهای عضو اتحادیه‌های مهم اقتصادی مانند سازمان همکاری شانگهای، بلکه با سایر کشورها می‌تواند پیامدهای بسیار مثبتی را برای بازارهای داخلی و همچنین تجارت خارجی ایران داشته باشد.

> با افزایش تحریم علیه ایران، ارزآوری برای کشور، مورد هدف قرار گرفت. کمبود منابع ارزی ایران، منجر به شکل‌گیری اتفاقاتی از جمله رشد نرخ ارز، تشدید فشارها بر صادرکنندگان برای رفع تعهدات ارزی، افزایش تورم‌های داخلی و دیگر مشکلات اینچنینی شده است

توجه به ظرفیت توسعه روابط تجاری

قدیر قیافه، عضو اتاق مشترک بازرگانی ایران و روسیه در گفت‌وگو با صمت، به اهمیت پیمان‌های پولی دوجانبه تاکید کرد. او معتقد است: بهبود روابط دیپلماسی با سایر کشورها، پیامدهای مثبت متعددی به‌همراه خواهد داشت.

این فعال بازرگانی تصریح کرد: یکی از برنامه‌های جدی دولت سیزدهم در بحث توسعه تجارت، بهبود روابط با کشورهای همسایه و منطقه است. تاکید بر بهره‌گیری از ظرفیت فعلی تجارت با کشورهای منطقه مانند چین و روسیه، می‌تواند فرصت‌های مهمی را برای درآمدهای بازرگانی ایران شکل دهد. رابطه با کشورهای عضو اتحادیه‌های مهم اقتصادی مانند سازمان همکاری شانگهای علاوه بر ایجاد فرصت‌های صادراتی، می‌تواند مزیت‌های بسیاری را برای ایران داشته باشد. یکی از این مزایا، اجرایی شدن پیمان‌های پولی دوجانبه، چندجانبه و حذف دلار از روابط با این کشورها است.

وی تصریح کرد: کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، حدود ۴۰ درصد از جمعیت دنیا را در خود جای داده‌اند. همین نکته نشان می‌دهد اگر ایران بتواند روابط خود را برپایه ارزی به غیر از دلار با این کشورها بنا کند، به موفقیت عظیمی دست یافته است. نخستین‌بار ایران طرح دلارزدایی از تجارت را با کشور روسیه پیشنهاد داد. در اهمیت توسعه روابط تجاری با کشور روسیه، بازرگانان و بخش خصوصی نباید نگاه کوتاه‌مدت به رابطه تجاری با کشوری مانند روسیه داشته باشند، چرا که حتی در صورت کاهش تحریم‌ها علیه ایران یا روسیه و بهبود تنش‌های بین‌المللی موجود برای هر ۲ کشور، همچنان بازار روسیه برای ایران یک هدف تجاری مهم است، بنابراین اتخاذ هرگونه راهکاری که بتواند روابط ما با این کشور را بهبود بخشیده و توسعه دهد، از ضرورت‌های فعلی است.

کاهش هزینه‌های فعالان بازرگانی

قیافه مهم‌ترین نتیجه اجرای تجارت با واحد پول ملی را کاهش نوسانات اقتصادی دانست و در این‌باره توضیح داد: دلارزدایی از تعاملات، می‌تواند نیاز ایران به ارزهای غربی و تاثیرپذیری تجارت کشور از این ارزها را کاهش دهد. واردات مواد اولیه و تجهیزات موردنیاز تولید بدون ارز امکان‌پذیر نیست، همچنین صادرات و برگشت ارزهای صادراتی به‌دلیل وجود تحریم‌ها و محدودیت‌های بانکی، با سختی زیادی همراه است. به‌دلیل وجود تحریم‌های شدید برای تبادلات بانکی ایران، فعالان اقتصادی و بازرگانان همواره هزینه‌های زیادی را برای انتقال پول پرداخت می‌کنند. دلیل اصلی این هزینه‌های سنگین، جدایی ایران از ساختارهای جهانی بانکی است.

وی ادامه داد: همان‌طور که عنوان شد، نقل‌وانتقال پول با دشواری‌های زیادی همراه است و اگر پیمان‌های پولی ایران با کشورهای عضو اتحادیه‌های اقتصادی مهم مانند سازمان همکاری شانگهای اجرایی شود، نقش دلار در تمامی روندهای تجاری عنوان‌شده کاهش می‌یابد، بنابراین چه باوجود تحریم، چه بدون وجود آن، دلارزدایی از تعاملات تجاری امری مهم و مثبت ارزیابی می‌شود. این عضو اتاق بازرگانی ایران تصریح کرد: در ابتدا پیش از هدف‌گذاری برای اجرای طرح مذکور، بررسی کرد که اقتصاد کشور موردنظر، تا چه میزان به ارزهایی مانند دلار و یورو وابسته است. به‌عبارتی، ساختار اقتصادی کشور طرف معامله تا چه حد از اقتصاد و احوالات کشورهای غربی تاثیر می‌پذیرد. با کشورهایی که اقتصاد آنها کمترین وابستگی را به دلار دارند و خواهان دلارزدایی از روابط تجاری خود هستند، می‌توان با ارز ملی به مبادلات تجاری پرداخت.

سخن پایانی

کارشناسان معتقدند حضور و عضویت ایران در اتحادیه‌های اقتصادی مختلف منطقه‌ای مانند سازمان همکاری شانگهای، اتحادیه اوراسیا و اکو می‌تواند فرصتی جدی برای کاهش فشارهای تحریمی و توسعه صادرات غیرنفتی ایران شمرده شود. انعقاد و اجرای تفاهمنامه‌ها و پیمان‌های پولی دوجانبه و چندجانبه می‌تواند یکی از فرصت‌های توسعه صادرات و همچنین تقویت روابط ایران با سایر کشورها تلقی شود.

اجرای الگوی کشت و کشاورزی قراردادی از هفته آینده

وزیر جهاد کشاورزی گفت: اجرای طرح الگوی کشت از هفته آینده در کشـور اجرا می‌شود. همچنین اجرای کشاورزی قراردادی از هفته آینده با حضور رئیس‌جمهوری به‌طور رسـمی آغاز می‌شـود تا بتوانیم براساس الگوی کشت کار را پیش ببریم.

به گزارش ایسـنا، سیدجواد سـاداتی‌نژاد، وزیر جهاد کشاورزی ضمن اعلام این خبر افزود: الگوی کشـت، موضوعی اسـت که شاید سابقه ۵۰ سـاله در کشـور دارد و تـا به امروز با سـختی‌هایی در اجـرا مواجه بوده و براسـاس قانون، دولت سـیزدهم پای ابلاغ این طرح ایسـتاده و تلاش می‌کند موانع اجرای الگوی کشـت را در کشـور برطرف کند. این الزامات با توجه به برنامه‌ریزی‌هایی که شده در سطح کارگروه ملی الگوی کشت با دسـتور رئیس‌جمهوری ابلاغ و با حضور معاون اول رئیس‌جمهوری و حضور نهادهای گوناگون اجرا خواهد شد.

وزیـر جهاد کشـاورزی در ادامه گفت: با موافقتی که در شـورای‌عالی انجام شـد، یارانه بخشـودگی آب‌بها و برق‌بها با هم روی الگوی کشـت اعمال می‌شـود و تلاش بر این اسـت که عوارض صادرات را برای کاهش تولید محصولات آب‌بر و افزایش محصولات اسـتراتژیک که دستور رهبر معظم انقلاب نیز هسـت را در الگوی کشـت عملیاتی کنیم که به همه اسـتان‌ها ابلاغ شـده و برنامه اقدام را از هفته آینده در تک‌تک اسـتان‌ها اجرا خواهیم کرد.

به‌گفته وی، در سـال ۱۴۰۲ ردیف اجرای الگوی کشـت را در بودجه خواهیم داشت تا بتوانیم الزامات الگوی کشت را از آن محل اجرایی کنیم.

نرخ خرید تضمینی، پشت میز تعیین می‌شود

کشاورزی دولتی، آفت توسعه

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

مسـائل و مشـکلات متعددی در بخش کشـاورزی وجود دارد. بالا بودن ضایعات کشاورزی در زنجیره تولید، به‌ویژه در مرحله پس از برداشت، فرسودگی کارخانه‌ها و ماشـین‌آلات فـرآوری بدون اسـتفاده از فنـاوری روز جهان، وجود تعـداد زیاد طرح‌هـای نیمه‌تمـام در حوزه صنایـع تبدیلی بخش کشـاورزی و در نهایت تامین نشدن سرمایه در گردش موردنیاز برای واحدهای صنایع موجود، از جمله مشکلات این بخش اسـت. در این بین، نرخ خرید تضمینی، یکی از چالش‌هایی اسـت که از سـوی دولت کمرنگ و از سـوی کشاورزان پررنگ اسـت. طرف دولتی معتقد است تعییـن نرخ خرید تضمینی برای محصولات کشـاورزی با تعییـن حداقل نرخ برای محصولات راهبردی، تشـویق تولیدکنندگان بـرای تولید و فروش کالای خود را در پی دارد، اما کشاورزان نظر دیگری دارند. بسیاری از کشاورزان تعیین این نرخ را به زیان کشاورزی می‌دانند.

برخی کارشناسـان نیز معتقدند این نرخ تضمینی توافقی نبوده و تنها دسـتوری است که کشاورز چاره‌ای غیر از پذیرفتن آن ندارد. صمت در این گزارش به بررسی چالش‌های ایجادشده به‌دلیل تعیین نرخ خرید تضمینی در حوزه کشاورزی پرداخته است.

عکس: صمت

> زمانی‌که هزینه تولید بالاسـت، چرا باید نرخی تعیین شود که تنها به نفع مصرف‌کننده اسـت، در حالی که تولیدکننده و مصرف‌کننده هر دو علت و معلول هستند

تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی از کجا آمد؟

تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی برای سامان دادن به امور کشـاورزان در سـال ۱۳۶۸ تصویب شـد که قانون آن به‌منظور حمایت از تولید محصولات کشـاورزی اساسی، جلوگیری از ضایعات محصولات کشاورزی، ایجاد تعـادل در نظام تولید و همچنین جلوگیری از ضرر و زیان کشـاورزان بود. دولت در این قانون موظف شـد همه ساله خرید محصولات اساسی کشاورزی شامل گندم، برنج، جو، ذرت، چغندرقند، پنبه، دانه‌های روغنی، سیب‌زمینی، پیاز و حبوبات را تضمین، حداقل نرخ خرید را اعلام و نسبت به خریـد آن اقدام کند. نرخ تضمینی به معنی تعیین حداقل نرخ خرید کالایی خاص مانند گندم، مرکبات و... از سـوی دولت است. هدف از این اقدام دولت‌ها جلوگیری از کاهش بیش از حد نرخ و از این طریق، تشـویق به تولید بیشـتر و حمایت از تولیدکنندگان آن محصول یا کالای خاص است.

نـرخ تضمینـی یـا Guarantied Price نوعی دخالت اقتصادی دولت در مکانیسـم بازار آزاد اسـت که بر پایه آن دولت آمادگی و تعهد خود را برای خرید هر مقدار از کالایی خـاص (معمولا محصولات کشـاورزی اسـتراتژیک مانند گنـدم) به قیمتی معین اعلام می‌دارد و تولیدکنندگان در صورت کاهش نرخ بازار به سطحی پایین‌تر از نرخ یا نیافتن مشـتری در بازار می‌توانند کالای خود را با نرخ تعیین‌شده به دولت بفروشند. در خرید تضمینی که دولت آن را تعیین می‌کند، ممکن اسـت نرخ تعیین‌شده فاصله بسیار زیادی با نرخ بازار داشـته باشـد و سود و درآمد کشاورز را کم کند و در نتیجه موجب کاهش تولید محصولات کشـاورزی در سـال‌های بعد شـود. اما راهکار درسـت این است که نرخ محصول بر مبنای عرضه و تقاضا و مکانیسم بازار عمل کند که بهتر از نرخ خرید تضمینی است.

کشاورز نباید درگیر بازار فروش شود

الگوی کشت یکی از چالش‌های اصلی تولید

نایـب رئیـس اتحادیـه باغـداران کشـور بـا بیـان اینکه الگوی کشـت، یکی از چالش‌های اصلی تولید اسـت، افزود: الگوی کشـت مدت‌هاسـت یکـی از چالش‌برانگیزتریـن مباحـث مطرح‌شـده در حـوزه کشـاورزی اسـت. بسـیاری از کارشناسـان نابسـامانی‌های تولیـد و حتـی بازار محصولات کشـاورزی را ناشـی از عدم‌اجرای الگوی کشت مناسب می‌دانند.

این کارشناس کشاورزی با بیان اینکه ایران به لحاظ اقلیمی، بسـیار متنوع اسـت، گفت: این خصوصیت توانایی کشت گیاهان را افزایش داده است. به‌گونه‌ای که امکان کشـت محصولات در هر فصلی از سال، اما در مکان‌های متفاوت کشـور، ممکن است. با اجرای الگوی کشـت می‌توان از تولیـد بی‌رویه محصول که برای آن بازار وجود نداشـته باشد یا کاهش و کمبود محصول در کشـور جلوگیری کرد. الگوی کشـت در استفاده درست از منابع آبی نیز مؤثر است و از تولید محصـولات آب‌بـر در مناطقی که بـا تنش‌های آبی مواجه می‌باشد جلوگیری می‌کند.

وی از بازارسـازی به‌عنوان دیگر چالش کشاورزان یاد کرد و گفت: کشاورز نباید درگیر بازار فروش شود و دغدغه فروش محصول خود را داشته باشد. از سوی دیگر باید بداند نرخ خرید تضمینی، کف تعیین‌شـده برای محصولات اسـت. در این شـرایط، هر اندازه که تولیدکننـده افزایش تولید داشـته باشـد در مقابل سود بیشتری نصیب کشاورز می‌شود. از سوی دیگر، متاسفانه شـاهد هدررفت برخی از محصولات کیفی به دلیل اشباع بازار هستیم که بر خلاف وعده‌هاست.

بازنگری در نرخ خرید تضمینی

نایـب رئیس اتحادیه باغداران کشـور بـا انتقاد از نرخ خرید تضمینی بیان کرد: زمانی که هزینه تولید بالاسـت، چرا باید نرخی تعیین شود که تنها به نفع مصرف‌کننده باشـد، در حالی که این دو عامل، علت و معلول هسـتند. تولیدکنندگان عامل حرکت همه حلقه‌هـای اقتصادی هسـتند. اگـر تصمیم‌گیری‌ها کارشناسـی شـده باشـد، قطعا اثرات خوبی خواهد داشـت. بهتر اسـت در یک بازنگری جدیـد به نرخ خرید تضمینی این موضوعات در نظرگرفته شـده و حل شود.

دولت پای تولیدکننده را رها کند

غلامحسین هادی‌زاده، عضو سابق هیات رئیسه خانه کشـاورز درباره نرخ خریـد تضمینی به صمت گفت: نرخ خرید تضمینی برای نرخ پایه بد نیسـت، اما این نرخ براسـاس تورم باید شـناور باشد. در حقیقت نرخ تضمینی به این معناسـت که به کشاورز تضمین داده شود نرخ در برابر افزایش هزینه تولید، تغییر می‌کند. در اصل باید به کشـاورز تضمین داده شـود که علاوه بر تامین هزینه تولید، سـود نیـز می‌برد. نرخ اعلامی توسط دولت، نرخ تضمینی نیست، بلکه تثبیتی است؛ یعنی کشاورز ناچار است با آن کنار بیاید.

وی با اشـاره بـه تاثیر نرخ تضمینـی بر جلوگیری از حضـور دلالان در بازار، اظهار کـرد: تاثیر آن برای جلوگیـری از حضـور دلالان در بـازار کمتـر از ۲۰ درصد اسـت. دلالان در تمـام زمینه‌های دام و طیور، کشـاورزی و... در اقتصاد کشـور دسـت دارند. گاهی ایـن افـراد باتوجه به پول نقدی که در دسـت دارند، محصولات را خریـداری و احتکار می‌کنند و برای آن مالیاتی نیز پرداخت نمی‌کنند. در نتیجه سـود اصلی به جیب دلالان می‌رود و تولیدکننده هیچ‌وقت سـود نبرده اسـت. عضو سابق هیات رئیسـه خانه کشاورز به هدررفت محصولات کشـاورزی اشاره و بیان کرد: به‌عنوان نمونه در بخش گندم و جو به‌دلیل نداشـتن بذر مناسب بیش از ۱۰ درصد محصولات گندم و جو در مزرعه و بخشی نیز در مرحله حمل‌ونقل و آسیاب از بیـن می‌روند. در نتیجه نرخ تضمینی تاثیر چندانی بر هدررفت محصولات ندارد.

این نرخ پشت میز تعیین نمی‌شود

هادی‌زاده درباره زیان کشاورزان و خرید ارزان‌قیمت محصولات کشـاورزی از آنها گفـت: دولت نباید نرخ خریـد تضمینی را پشـت‌میز تعیین کنـد، بلکه باید هزینـه تولید محصولات برای کشـاورز را مدنظر قرار دهـد. به‌عنوان نمونه، چغندرقند از کشـاورز کیلویی ۱۷۰۰ تومان خریداری می‌شـود، در حالی که هزینه تمام‌شده تولید محصول برای کشاورز بیش از کیلویی ۲ هزار تومان است.

عضو سـابق هیات رئیسـه خانـه کشـاورز افزود: تحت‌تاثیر شـرایط اقتصادی حاکم، نرخ شکر در بازار تغییر کرده، اما چرا برای خرید چغندرقند از کشـاورز تغییری ایجاد نشده است؟ این در حالی است که تفاله چغندرقنـد با نرخ کیلویی ۷۵۰۰ تومـان به دامدار و کارخانجات فروخته می‌شـود. از سـوی دیگر، آب از منابع پایه کشـور است در کشاورزی مصرف می‌شود، امـا مصـرف آب در تولیـد محصولات کشـاورزی مجانی است، در حالی که در دنیا هر مترمکعب آب قیمت دارد. آیا دولت برای این بخش قیمتی گذاشـته اسـت؟ وی با اشـاره به تصمیم‌گیری‌های یک‌شبه و ضرر تولیدکنندگان، اظهار کرد: سیاست‌های لحظه‌ای که بـا تعویض وزیران تغییر می‌کند، یکی از چالش‌های اصلی بخش کشاورزی است. سیاست‌های بخش کشاورزی باید تا ۲۰ سال پایدار باشد تا کشاورز خـود را با آن تطبیق دهد. متاسـفانه درحال‌حاضر تا کشـاورز خود را با شـرایط تطبیق می‌دهـد، مدیر و به‌دنبال آن، سیاست تغییر می‌کند.

نمی‌خواهیم دولت دست ما را بگیرد

عضو سابق هیات رئیسه خانه کشاورز درباره راهکار منطقی کردن نرخ تضمینی گفت: در بسیاری از موارد تصدی‌گری، کار دولت نیست، بلکه وظیفه آن نظارت، ارشـاد و راهنمایی است. وی با تاکید بر اینکه راهکار اصلی این اسـت که دولت خود را کنار بکشد و کار را به مردم بسـپارد، گفت: متاسـفانه بروکراسی اداری و کشـاورزی دولتی، تولیدکننده را از پا در آورده است. ما نمی‌خواهیم دولت دسـت ما را بگیرد، پای ما را ول کنـد تا عرضه و تقاضا نرخ را تعیین کند. کشـاورزان باید دربـاره محصولات تولیـدی تصمیم‌گیری کنند و قیمت‌ها براسـاس قدرت خرید مردم تنظیم شـود. کشاورز هیچ‌وقت انتظار تعیین نرخ بالایی برای فروش محصولات ندارد، زیرا اگر قدرت خرید نباشد، محصول روی دست کشاورز می‌ماند و ضرر می‌کند.

> کشاورزان نمی‌خواهند دولت دست آنها را بگیرد، دولت بهتر است پای آنها را ول کند تا عرضه و تقاضا نرخ بازار را تعیین کند

سخن پایانی

نرخ خریـد تضمینی که از سـوی دولت‌ها برای دست‌گیری از کشـاورزان تعیین شده، حالا تبدیل به چوبی شـده که لای چرخ‌دنده‌هـای تولید گیر کرده است.

حمایت از کشـاورز سـخنانی اسـت که از سوی برخی آقایان مطرح می‌شـود، اما ظاهرا این قشـر در لایـه‌ای قـرار گرفته‌اند که صدایشـان به گوش مسـئولان نمی‌رسـد. مشـکلات زیادی در بخش کشـاورزی وجود دارند که هر یک از آنها مانعی بر سـر راه تولید است و از سـوی دیگر، شعارهایی با عنوان حمایت از تولید به گوش می‌رسد.

یادداشت

اول زیرساخت بعد نرخ تضمینی

ابوالفضل کرباسی
عضو شورای خانه کشاورز ایران

نرخ خرید تضمینی محصولات کشاورزی قبل از کشت به‌منظور ساماندهی مشکلات کشاورزی بوده اسـت. سال ۱۳۶۸ قانونی با عنوان تضمین «خرید محصولات اساسـی کشـاورزی» تصویب شـد که موجب تعادل در نظام تولید و جلوگیری از ضایعات محصـولات کشـاورزی و ضرر و زیان کشـاورزان می‌شد. طبق این قانون، دولت موظف شد همه‌ساله خرید محصولات اساسی کشاورزی از جمله گندم، برنج، جو، ذرت، چغندرقند، پنبه، دانه‌های روغنی، سیب‌زمینی، پیاز و حبوبات را تضمین، حداقل نرخ خرید تضمینی را اعلام و نسـبت بـه خرید آن از طریق مراجـع ذی‌ربط اقدام کند. بر این اسـاس، وزارت کشاورزی موظف شـد همه‌ساله نرخ خرید تضمینی را تعیین و آن را تا آخر تیرماه همان سال بـه هیات‌دولت اعلام کند، به نحـوی که قیمت‌ها در شـهریور آن سال، قابلیت عملیاتی شدن داشته باشد. این نرخ تضمینی که براساس بهای تمام‌شده، تعییـن می‌شـود و ارتباطی با مکانیسـم عرضه و تقاضا ندارد، موجبات اطمینان کشاورز را از فروش محصول فراهـم می‌کند. با این حـال، اجرای این قانون طی سـال‌های اخیر دچار چالش‌هایی شده که حتی وضعیـت خودکفایی برخـی محصولات اساسـی از جمله شـکر و گندم را نیـز تحت‌تاثیر قرار داده است. بسیاری از کارشناسان معتقدند در سـال‌های اخیر اجرای این قانون موجب دلسردی کشـاورزان به کشـت شـده و دولتمردان از جمله دلایـل منطقی نبودن قیمت‌هـای خرید تضمینی را نبود منابـع مالی لازم عنوان می‌کنند. به همین جهت، بسـیاری از کارشناسـان معتقدند سیاست خریـد تضمینی محصولات کشـاورزی سیاسـتی منسوخ شـده که باید راهکاری برای آن اندیشیده شـود تا کشاورزان آسیب نبینند و دولت در اجرای آن دچار چالش نشود.

نرخ خرید تضمینی در غلات موثر بوده، اما درباره حذف دلالان نقشی نداشته است. واسطه‌ها ارتباط بین تولیدکننده و مصرف‌کننده را برقرار می‌کنند و در دنیـا وجود دارند. باید ارتباط بین مصرف‌کننده و تولیدکننده به‌گونه‌ای هماهنگ شود که فاصله‌ای میان آنها نباشـد که در ایـن صورت راه برای ورود دلالان و سود کلان آنها باز می‌شود. زمانی که بخش خصوصی و دولتی کار را خوب انجام نمی‌دهد، توپ را به زمین دلال می‌اندازد. باید فرصت داد تا عرضه و تقاضا بازار را تنظیم می‌کند.

از سوی دیگر، پیش از اینکه نرخ خرید تضمینی بررسی شود، نیازمند زیرسـاخت‌هایی است. یکی از این زیرسـاخت‌ها، الگوی کشـت اسـت. برخی از نابسـامانی‌های تولیـد و حتی بـازار محصولات کشاورزی ناشی از عدم‌اجرای الگوی کشت مناسب اسـت. طرح الگوی کشـت برنامه‌ای اسـت که به کشـاورزان توصیـه می‌کند چه محصولـی را کجا و بـه چه میـزان بکارند و پیش‌بینی شـده تحول بزرگی در تولیدات کشـاورزی کشور ایجاد کند. از دیگر چالش‌های بزرگ بخش کشـاورزی در کشور که مانع تغییر روش کشـاورزی و مدیریت درست آن برای رسـیدن به اسـتانداردهای کمی و کیفی جهانی می‌شـود، پراکندگی و کوچک شدن اراضی کشاورزی اسـت. همچنین آمار و اطلاعات خاصی در دسـترس نیسـت. به این منظـور وزارت جهاد کشـاورزی باید یک سـایت برای همه محصولات ایجاد کند که به‌واسـطه آن کشاورزان برای کشت هر نوع محصول کشـاورزی به این سـایت مراجعه کنند. در این سـایت، سـطح زیر کشـت و میزان بهره‌وری در دسترس کشاورزان است.

ایـن در حالی اسـت که به عقیده کارشناسـان سـالانه در جهان ۴ میلیارد تـن موادغذایی تولید می‌شـود که از این مقدار ۳۰ تـا ۵۰ درصد بر اثر شرایط و روش‌های نامناسب برداشت، حمل‌ونقل، ذخیره‌سـازی، توزیع و مصرف از بین می‌رود. این بدان معنی اسـت کـه ۱.۲ تا ۲ میلیـارد تن مواد غذایـی به ضایعـات تبدیل شـده و از دسـترس مصرف‌کننده خارج می‌شود. این در حالی است که کمباین‌ها با تکنولوژی ۳۰ سال قبل به زمین‌های کشاورزی می‌روند و به محصولات کشاورزی آسیب می‌زنند.

از سـوی دیگـر، حمل‌ونقل محصـولات به بازار مصـرف نیز باعـث ضایعات محصولات می‌شـود. کشور ما دارای اقلیم‌های مختلف و در دنیا کم‌نظیر است. این زنجیره اگر توسط وزارت جهاد کشاورزی کامل شـود، هر نوع محصول کشاورزی را می‌توان در هر زمانی تولید کـرد. دولت و بخش خصوصی باید با یکدیگر هماهنگ باشـند و برنامه‌ای اصولی را ترتیب دهند تا به اهداف تعریف‌شـده در سـند چشـم‌انداز ۱۴۰۴ برسـیم. این در حالی است که بسیاری از برنامه‌های توسعه‌ای محقق نشده است. باید تفکرات ملی شـود تا به اهداف تعریفی کشور رسید.

یادداشت

عواقب قیمت‌گذاری دستوری برای بازار مسکن

سیدامین زرگرمرادی
کارشناس مسکن

در روزهـای اخیـر شـاهد گزارش‌هایی از قیمت‌هـای نجومـی برخـی املاک شـمال پایتخـت بوده‌ایـم؛ نرخ‌هایی کـه در برخی مـوارد، از میانگیـن نرخ برخی کشـورهای اروپایی و امریکایی بالاتر اسـت. در کنار آن، طبق آخریـن گزارش بانک مرکزی، میانگین نرخ مسـکن تهران به‌ازای هر مترمربع به ۴۵ میلیون تومان رسیده است.

کشـور ما از لحاظ شـاخص دسترسـی به مسـکن در شرایط مطلوبی قرار ندارد و مدت زمان خانه‌دار شدن برای دهک‌های درآمدی پاییـن جامعـه گاهی به یک قرن می‌رسـد. به‌تبـع افزایش نرخ مسـکن، اجـاره املاک مسـکونی نیز با چالش‌هـای فراوانی روبه‌رو است و امکان اجاره ملک مناسب نیز روزبه‌روز سخت‌تر می‌شـود. در این شرایط، بسیاری از مسـتاجران ناچار می‌شـوند که به واحدهای کوچک‌تر یـا محله‌های ارزان‌تـر کوچ کنند. در واقع، مهم‌ترین عامل رشـد نرخ مسـکن، اقتصاد کلان بیمار کشور است. به‌طوری که، در یک اقتصاد نفت‌محور و به‌علت تحریم‌های خارجی و خودتحریمی‌های داخلی، با کسری بودجه‌های شدید مواجهیم.

در این شـرایط، دولت‌ها بـرای تامین این میزان از کسـری، به‌سراغ منابع بانک مرکزی می‌روند و با استقراض از بانک مرکزی، سبب افزایش پایه پولی و سـرعت رشـد نقدینگی می‌شـوند، در حالی که این امر خودش را در تورم‌های بالا نشان می‌دهد. بدیهی است، بازار مسـکن هم از این تـورم در امان نمی‌ماند. از یک‌سـو، ما با چالش کمبـود تولید و عرضه واحدهای مسکونی روبه‌رو هستیم.

در چنین شـرایطی، گاهی تولیدکنندگان یا مالکان واحدهای مسکونی تیررس حملات رسـانه‌ای قـرار می‌گیرند و علت نابسـامانی و گرانی در بازار مسـکن به آنها نسـبت داده می‌شود. بسیاری از رسانه‌ها به ایجاد دوقطبی سـازنده و خریدار یا مالک و مسـتاجر دست می‌زنند.

همان‌طـور کـه پیش‌تـر گفتـه شـد، تولیدکننـدگان مسـکن در سـال‌های اخیر تحت فشـارهای اقتصادی بسیاری بوده‌اند و در سایه نبود امنیت اقتصادی و کاهش توجیه اقتصادی پروژه‌ها، ما با کاهش تولید مسـکن مواجه شده‌ایم.

از سوی دیگر، در اجاره املاک مسکونی هم نسـبت نرخ به اجاره به‌طورکامل به‌هم‌ریخته است و خرید ملک به قصد اجاره‌داری، توجیه اقتصادی گذشـته را نـدارد، بدین معنی که بین نرخ مسکن و عایدی حاصل از اجاره آن، در حال حاضر تناسـب سابق برقرار نیست و اجاره‌داری املاک حتی با قیمت‌های فعلی و فشار کم‌سابقه بر مستاجرین توجیه اقتصادی سابق را ندارد.

اغـراق درباره املاک فـوق لوکس نیز یکی دیگر از این آدرس‌های غلط اسـت. در اینکه در پایتخت، امـلاک فوق‌لوکس با قیمت‌های نجومـی وجود دارد، شـکی نیسـت، اما این امـلاک چه درصـدی از بازار ملک کشـور یا حتی تهران را شامل می‌شود.

قیمت‌گذاری دستوری در حوزه مسکن نه ممکن اسـت و نه مطلـوب. دولت نباید برای نرخ مسکن مردم، چه در حوزه خرید و فروش و چـه در حوزه اجـاره، کف و سـقف معین کند.

نرخ مسـکن باید از طریـق تعادل عرضه و تقاضا تعیین شـود و این اقتصاد دسـتوری در حوزه مسـکن موجب فرار سرمایه بیشتر و به‌تبـع آن کاهـش تولید در بازار مسـکن می‌شـود و این امـر موجب تعمیق بیشـتر مشـکل مسـکن مردم در بلندمـدت خواهد بود.

هیچ میانبر غیراقتصادی در حوزه مسـکن بـه نتایج مطلوب اقتصادی منجر نمی‌شـود، مشـکل مسـکن یک مشـکل درون‌بخشی نیست؛ بنابراین با روش‌های درون‌بخشی تنها نمی‌توان این مشکل را حل کرد.

تا مادامی که در حوزه اقتصاد کلان، سرعت رشـد نقدینگی و تورم بالا داریم، خواه‌ناخواه ایـن تورم بـه همه بخش‌هـا از جمله بخش مسکن سرایت می‌کند.

بایـد در کنار بسترسـازی مناسـب برای تولید و عرضه مسـکن، با ایجاد رشد و ثبات اقتصادی زمینـه توانمندسـازی خانوارها را به‌عنوان سمت تقاضا تقویت کنیم و این مهم جز با اصلاح کلان اقتصادی میسر نمی‌شود.

کارشکنی بانک‌ها در پرداخت تسهیلات بخش مسکن

به‌گفته رئیس کمیسیون عمران مجلس، بانک‌ها مکلف هستند ۳۶۰ هزار میلیارد تومان در سـال اول به حوزه مسـکن تسهیلات پرداخت کنند که به غیر از بانک مسکن سایر بانک‌ها کمتر از ۲ درصد به وظیفه خود در پرداخت تسهیلات عمل کردند.

به‌گزارش پایگاه خبری وزارت راه و شهرسـازی، محمدرضا رضایی‌کوچی پس از نشسـت مشترک با وزیر راه و شهرسازی که روز گذشته ۲۶ شهریور در مجلس برگزار شـد، افزود: باتوجه به اینکـه ۱۴ ماه از ابلاغ قانون جهش تولید مسـکن گذشته، باید برای مردم توضیح دهیم که تاکنون چه کارهایی انجام شده است.

رئیس کمیسـیون عمران مجلس شورای اسـلامی با بیان اینکه وزارت راه در حوزه تامین زمین به‌خوبی عمل کرده و برای ۲ میلیون واحد مسـکونی زمین آماده اسـت، اظهار کرد: در زمینه سـاخت واحدهای مسـکونی که به تسـهیلات بانکی مرتبط اسـت، رضایت نداریم. بانک‌ها مکلف هستند ۳۶۰ هزار میلیارد تومان در سال اول به حوزه مسکن تسهیلات پرداخت کنند که متاسـفانه جز بانک مسکن، سایر بانک‌ها کمتر از ۲ درصد به وظیفه خود در پرداخت تسـهیلات عمل کرده‌اند، این به معنی نبودن اراده جدی در بانک، در حوزه تسـهیلات مسکن است. رضایی‌کوچی عنوان کرد: امیدواریم در جلسه شـورای‌عالی مسـکن که با حضور رئیس‌جمهوری برگزار می‌شـود، بانک‌ها مکلف به پرداخت تسـهیلات به حوزه مسکن شـوند، چرا که مردم ثبت‌نام و آورده اولیه خودشـان را نیز واریز کرده‌اند، اگر مشـکلات تسهیلات بانکی حل شود، شاهد نتیجه‌بخش بودن قانون جهش تولید مسکن خواهیم بود.

جزئیات فروش متری مسکن در بورس کالا بررسی شد

نسخه بورس برای بازار مسکن

قطار مسکن به ایستگاه بورس رسید

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

چندی پیش در جلسـه شـورای‌عالی مسـکن که با حضور رئیس‌جمهوری برگزار شد، بـر اسـتفاده از ظرفیت مـاده (۵) قانون جهش تولید مسـکن و راه‌انـدازی صندوق‌های سـرمایه‌گذاری در حوزه املاک و مسـتغلات و همچنین زمین و سـاختمان تاکید شـد؛ مسـئله‌ای که با حمایـت و تاکید وزرای اقتصادی دولت سـیزدهم، جرقه شـکل‌گیری و تاسیس نخستین صندوق سرمایه‌گذاری در این حوزه را با نام «صندوق املاک و مستغلات کشور» توسط صندوق بازنشستگی کشوری روشن کرد.

سرانجام پذیره‌نویسی نخستین صندوق املاک و مستغلات از روزهای گذشته آغاز شده است. صندوق سـرمایه‌گذاری املاک و مستغلات که براساس صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک طراحی شده، سرمایه سرمایه‌گذاران متعددی را جمع‌آوری می‌کند. فعالیت اصلی صندوق‌های سـرمایه‌گذاری املاک و مسـتغلات، خرید و فروش املاک و مستغلات است. این صندوق‌ها با خرید املاک و اجاره آنها و تقسیم عواید ناشی از اجاره به دارندگان واحد به کسـب سـود در بازار ملک می‌پردازند. عضویت در این صندوق به سرمایه‌گذاران خرد امکان می‌دهد از سـرمایه‌گذاری در املاک سـود ببرند، بدون آنکه مجبور باشند ملک را خریداری، مدیریت یا تامین مالی کنند.

عکس: آیدا فریدی

خرید متری مسـکن، طرحی بسـیار سـودمند اسـت و می‌تواند تا حـد زیادی به کمک بازار بیاید، چرا کـه در نبود چنین طرحی، افراد به‌ناچار سـرمایه‌های خرد خود را در بازارهای موازی نظیر طلا، ارز و خودرو سرمایه‌گذاری می‌کنند

خرید متری خانه میسر شد

با شـروع پذیره‌نویسی نخسـتین صندوق املاک و مستغلات، به‌گفته مسئولان سازمان بورس، معاملات ثانویـه واحدهای سـرمایه‌گذاری این صندوق پس از اتمـام عرضه و اخـذ مجوز فعالیت صنـدوق در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس آغاز خواهد شد.

براسـاس اطلاعیه فرابورس، صندوق بازنشسـتگی کشـوری به‌عنوان عرضه‌کننده معرفی شـده اسـت. همچنیـن، ارزش مبنای هـر واحد سـرمایه‌گذاری هزار تومان، تعداد واحدهای سـرمایه‌گذاری ممتاز و عادی ۱۵ میلیـون واحد و حداقل تعـداد واحدهای سـرمایه‌گذاری عادی قابل‌عرضـه ۳۰ میلیون واحد عنوان شده است.

به‌عبارتـی، در ایـن ابـزار جدید کـه به‌تازگی در بورس معرفی شـده و به مرحله پذیره‌نویسی رسیده، خریـدار می‌توانـد به‌صـورت متری مالکیت داشـته باشـد. برای مثال باتوجه به نرخ ملک، با ۱۰ میلیون تومان نمی‌توان مسـکن خریداری کـرد، اما با خرید واحدهای این صندوق می‌توان با گذشـت زمان، هم درآمد اجاره‌ای و در کنار آن، عایدی سـرمایه داشت و افزایـش قیمتی امـلاک در این اوراق نیز حسـاب می‌شود.

صنـدوق سـرمایه‌گذاری املاک و مسـتغلات در دارایی‌هـای واقعی سـرمایه‌گذاری می‌کند، در حالی که سایر صندوق‌های سـرمایه‌گذاری، در دارایی‌های مالی سرمایه‌گذاری می‌کنند، همچنین براساس قانون مالیات‌های مسـتقیم و غیرمستقیم، کلیه درآمدهای صندوق‌های سـرمایه‌گذاری معاف از مالیات هستند و براسـاس قانـون بودجـه، نقل و انتقـال املاک به صنـدوق امـلاک و مسـتغلات نیز معـاف از مالیات است.

صمت در ایـن گزارش، فروش متری مسـکن در بورس کالا را موردبررسی قرار می‌دهد.

طرحی کارآمد و اثرگذار برای بازار مسکن

آلبرت بغزیان، کارشـناس اقتصادی در رابطه با تاثیر فروش متری مسـکن بر سـاماندهی بـازار، به صمت گفـت: امکان خرید متری مسـکن، طرحی اسـت که بسیار سـودمند است و می‌تواند تا حد زیادی به کمک بـازار بیاید؛ چرا که در نبود چنین طرحی افراد به‌ناچار سرمایه‌های خرد خود را در بازارهای موازی نظیر طلا، ارز و خودرو سـرمایه‌گذاری می‌کنند و روز به روز فرار سرمایه از بازار مسکن شدت می‌گیرد.

با این اقـدام، سـرمایه‌های انـدک وارد چرخه بازار مسـکن شـده و افراد می‌توانند با خرید متری مسکن در آینده به سوددهی برسند و در نهایت خانه‌دار شوند، در نتیجه از هر جهتی به این موضوع نگاه کنیم، بسیار کارآمد و اثرگذار است.

وی افـزود: ایـن اقـدام باعث می‌شـود بسـیاری از پروژه‌هایی که به‌علت نیاز مالی رها شده‌اند، دوباره احیا شوند و سرمایه خرد و کلان مردم به‌سمت این پروژه‌ها سـرازیر شود. در این بین، ممکن است تا حدی بانک‌ها از این بابت که مردم نقدینگی خود را از سپرده‌ها خارج و در بازار مسکن سرمایه‌گذاری کرده‌اند، ناراضی شوند، اما می‌توان برای این موضوع نیز چاره‌اندیشی‌هایی کرد، چرا که در نهایت، این سرمایه‌ها به‌دست صاحبان پروژه به بانک‌ها بر می‌گردد.

▣ اعتماد ازدست‌رفته به بورس برمی‌گردد؟

این کارشـناس اقتصادی به صمت گفت: راه‌اندازی صندوق‌های سـرمایه‌گذاری در حـوزه املاک طرحی سودمند است و اوراق این طرح به مرحله پذیره‌نویسی رسـیده، از این‌رو ممکن اسـت با موفقیـت این طرح و سـرمایه‌ای کـه وارد بـورس اوراق بهـادار می‌کند، اعتماد ازدسـت‌رفته مـردم به بورس برگـردد و جان تـازه‌ای به بازار سـرمایه دهد. با افزایش نرخ مسـکن، این اوراق هـم افزایش نرخ را تجربـه می‌کنند و افراد می‌توانند با افزایش سرمایه‌های خود، در آینده خانه‌دار شوند.

وی خاطرنشـان کـرد: نهضت ملی مسـکن که یکی دیگـر از اقدامات دولت برای سـاماندهی بازار مسـکن اسـت، می‌توانـد در بـورس به‌صـورت متـری عرضه و ایـن ۲ طرح با هم ادغام شـوند؛ پـروژه‌ای که کامل سـودمند اسـت و به‌شـکل مسـلم، بـرای متقاضیان مسـکن جذابیت‌هـای زیـادی را به‌همـراه خواهـد داشت.

▣ تفـاوت بازار مسـکن در ایران و کشـورهای پیشرفته

بغزیـان بیان کرد: بازار مسـکن در همه کشـورهای دنیا با چالش‌های مختلفی روبه‌رو اسـت و تنها مختص به کشـور ما نیسـت، البته تفاوت‌های زیادی در بخش پرداخت تسـهیلات مسکن در مقایسـه با کشـور ما وجـود دارد که گاهـی تا ۸۰ درصـد از هزینه‌های یک ملک را آن هم با سـود اندک شامل می‌شود.

همچنین جدا از موضوع قیمت، مسـکن در بیشـتر کشـورهای دنیا گران است و بازار مسکن بخش زیادی از درآمد خانوارها را می‌بلعد،بنابراین شاید شرایط خرید خانه در خارج از کشـور آسـان‌تر از این ایران باشد، اما به‌هیچ عنوان نرخ ملک، ارزان نیسـت، از این‌رو ضرورت دارد هر کشور بنا بر شرایط خاص خود برای ساماندهی بازار مسـکن تصمیم‌گیری کند تا بتواند با اسـتفاده از منابع و زیرساخت‌های موجود، بهترین تصمیم را برای بهبود اوضاع بازار ملک بگیرد.

ایجاد ارزش‌افزوده برای سرمایه‌های خرد

سعید لطفی، عضو هیات‌مدیره اتحادیه مشاوران املاک در رابطه با این موضوع به صمت گفت: باتوجه به افزایش نرخ مسـکن و کاهش قدرت خرید مردم، سـرمایه‌گذاری صنـدوق املاک و مسـتغلات این امکان را بـه خریداران می‌دهد که مسـکن را به‌صورت متـری خریداری کنند و بعد از گذشت چند سـال به‌تدریج صاحب خانه شوند. در واقع، صندوق سـرمایه‌گذاری املاک و مستغلات با هدف کسب سود از بازار ملک راه‌اندازی شده است. این روش، در کنار تولید مسـکن و افزایش ساخت‌وساز در برنامه نهضت ملی مسکن، راهکاری برای سرمایه‌گذاری اقشار مختلف به ویژه اقشار متوسط جامعه، در بخش مسکن و املاک است.

لطفـی راهکار میانبر خانه‌دار کردن اقشـار متوسـط و پاییـن را خرید متری مسـکن دانسـت و به صمت گفت: در شـرایط فعلی بسـیاری از افراد توانایی خرید آپارتمان را ندارند. از طریـق نظام پس‌انداز هم، گاهی دهه‌ها طول می‌کشد تا فردی بتواند خانه‌دار شود. طرح‌های دولتی هم جوابگـو نخواهد بود، چرا که طی حدود ۵ دهه گذشـته، نقش دولت‌ها در تولید مسـکن در ایران کمتر از ۵ درصد بوده. یکی از راه‌حل‌های خانه‌دار شـدن در شرایط تورمی، ایجاد ارزش‌افزوده برای سرمایه‌های خرد است.

▣ طرحی موثر برای ساماندهی بازار مسکن

در سـطح کلان، دولت می‌تواند شرکت‌هایی را حمایت کنـد که پول‌های انـدک خانواده‌ها را جمـع‌آوری کنند. نقش دولت در این بین صیانت از سرمایه‌های مردم است. خانوارها به‌تدریج سرمایه خود را در صندوقی که خودشان تشـکیل داده‌اند، واریز و اقدام به خرید متری مسـکن از طریق خرید برگه‌های سهام می‌کنند، بنابراین با رشد نرخ مسکن، سهام افراد نیز باارزش می‌شود.

وی افزود: آنچه هم‌اکنون به‌شـکل فروش متری مسکن مطرح شـده، مدل سنتی سـرمایه‌گذاری در بازار املاک اسـت، این طرح به خانوارها کمک می‌کند تا از تورم‌های آینده بازار مسـکن تاحدودی در امان بمانند. در سال‌های قبل، قانون پیش‌فروش مسـکن مطرح شـد کـه ایراداتی داشـت، در نهایت این طرح به نتیجه خاصی نرسید و بازار مسکن از این مکانیزم محروم شد.

▣ مزایای فروش متری مسکن

لطفـی تاکید کـرد: در بحث فروش متری مسـکن در بـورس کالا نیازی نیسـت کـه پول یک واحد مسـکونی به‌طورکامل پرداخت شـود. بورس ضمانت تحویل به‌موقع واحـد را می‌دهد و اگر سـازنده بـه تعهـدات خود عمـل نکند، خسارت می‌پردازد. این اوراق که با عنوان اوراق سـلف از آنها یاد می‌شود، متناسب با نرخ مسکن رشـد می‌کنند. مزیت دیگر آن قدرت نقدشوندگی است، همچنین سـرمایه‌ها به بازار مسکن می‌آیند که یک حوزه مولد اسـت و به این ترتیب در کاهش نرخ تورم تاثیرگذار خواهد بود.

وی در پایـان گفت: از حدود ۲ سـال قبل، این موضوع مطرح شده، اما در سطح محدودی به‌اجرا رسیده است. اگر این ابزار در بازار مسـکن به‌شکل وسیع‌تر و با سازکارهای مناسبی اجرا شود، می‌تواند تاثیرات مناسبی ایجاد کند.

> در فروش متری مسکن در بورس کالا نیازی نیست که پول یک واحد مسکونی به‌طور کامل پرداخت شود. بورس، ضمانت تحویل به‌موقع واحد را می‌دهد و اگر سازنده به تعهدات خود عمل نکند، خسارت می‌پردازد

سخن پایانی

به‌دلیل رشـدهای ۶ تا ۷ برابری نرخ مسـکن، حدود ۴ سال گذشته، امکان خرید خانه برای دهک‌های پایین و متوسط، شاید برای تمام عمر وجود نداشته باشـد، اما می‌توان از طریق فروش متری خانه، دادن برگه‌های سـهام و ایجاد ارزش‌افزوده به دارایی‌های مردم، مسیر دستیابی متقاضیان به مسکن را کوتاه‌تر کرد.

رشـد سنگین قیمت‌ها در بازار مسـکن، فاصله خانواده‌ها با مسکن ملکی را به‌شدت افزایش داده است، هرچند وضعیت مستاجرها هم چندان بهتر نیست و یکی، دو سـال است که با رشدهایی گهگاه بیش از نرخ تورم مواجهند. اعداد و ارقام متفاوتی از مدت زمان انتظار برای خانه‌دار شـدن ارائه می‌شـود. برخی برآوردها از رسـیدن این عدد به ۱۰۹ سـال حکایـت دارد. اکنون طول زمان خرید مسـکن برای حقوق‌بگیران ۶۶ سـال عنوان و خرید خانه برای این افراد به آرزو و مسـکن به بلای جان مردم تبدیل شده است و دوسوم حقوق‌بگیران دچار آن هستند. به هر حال، آنچه برای مردم اهمیت دارد، رشدهای عجیب و غریبی اسـت که در نرخ مسکن طی سال‌های اخیر اتفاق افتاده که باعث شده حدود دوسوم درآمدشان را به مسکن اختصاص دهند. از اواخر سال ۱۳۹۶ که بازارها در ایران شـروع به رشدهای سـنگین کردند تاکنون، مطابق آماری که بانک مرکزی ارائه می‌دهد، نرخ خانه در شـهر تهران بیش از ۸ برابر شـده و از متـری ۵ میلیون و ۷۶۰ هزار تومان در پایان سـال ۱۳۹۶، به مرز متری ۴۵ میلیون تومان در امسال رسیده است. امید است با سیاست‌هایی که دولت برای ساماندهی بازار مسکن در نظر گرفته است، مشکلات و چالش‌های بازار مسکن یکی پس از دیگری حل و فصل شود.

سازمان پنبه کشور احیا می‌شود

به‌گفته معاون امور زراعت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان پنبه و دانه‌های روغنی کشور که پیش از این به‌شکل زیرمجموعه وزارت جهاد کشاورزی فعال بود، تحت نام سازمان پنبه و محصولات صنعتی احیا می‌شود.

به‌گزارش ایرنا، علیرضا مهاجر ضمن بیان این مطلب افزود: پس از انحلال سازمان پنبه و دانه‌های روغنی باوجود اینکه وزارت جهاد کشاورزی متولی کشت و مدیریت پنبه در کشور محسوب می‌شود،اما به‌علت فرابخشی بودن مسئله، تنها قسمت ناچیزی از اختیارات بازار پنبه و محصولات جانبی در اختیار این وزارتخانه قرار دارد.

وی بیان کرد: احیای سازمان پنبه که در دیدار رئیس‌جمهوری از وزارت جهاد کشاورزی پیشنهاد شده و مورد موافقت نیز قرار گرفته، می‌تواند اختیارات لازم را به متولی تولید این محصول بازگرداند.

برابر اعلام وزارت جهاد کشاورزی، امسال با افزایش حدود ۲۰ درصدی سطح زیرکشت محصول پنبه، بیش از ۱۱۲ هزار هکتار از اراضی زراعی کشور زیر کشت این محصول رفته است، همچنین سالانه ۱۸۰ هزار تن محصول محلوج پنبه نیاز واحدهای صنعتی ایران است که حدود ۱۰۰ هزار تن آن در ۲۰ استان داخل تولید شده و ۸۰ هزار تن دیگر از خارج کشور تامین می‌شود.

به‌گفته کشاورزان مغان، در ۲ هفته اخیر، پس از این سفر و توافق اولیه، نرخ خرید ثابت نمانده و شکل نزولی به خود گرفت، به‌طوری که با ۵۰ درصد افت قیمت، در روزهای اخیر به ۱۵۷ هزار ریال تنزل کرده است.

مرزهای آذربایجان‌غربی در مسیر رونق تجاری

مرزهای آذربایجان‌غربی که از جمله فعال‌ترین خروجی‌های کشورمان در ورودی اروپا به‌شمار می‌روند، نیمه نخست امسال رونق خوبی داشته‌اند و علاوه بر تردد مسافر و اجرای طرح‌های عمرانی، بیش از ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تن صادرات و واردات نیز از این طریق انجام شده که نقش بسزایی در توسعه تجارت کشورمان خواهد داشت.

به‌گزارش ایرنا، آذربایجان‌غربی با دارا بودن ۹۶۷ کیلومتر مرز با ۳ کشور ترکیه، اقلیم کردستان عراق و جمهوری خودمختار نخجوان یکی از استان‌های دارای بیشترین ظرفیت مرزی کشور است.

این پهنه طولانی (نوار مرزی) از ۱۷ شهرستان تابعه استان آذربایجان‌غربی، ۹ شهرستان پلدشت، ماکو، چالدران، خوی، سلماس، ارومیه، اشنویه، پیرانشهر و سردشت را در بر گرفته، ۵ پایانه رسمی و یک بازارچه غیررسمی نیز در آنجا فعالیت دارند، البته برخی دیگر از مناطق مرزی این استان نیز در حال حاضر غیرفعال هستند.

مرز رازی، یکی از پرترددترین مرزهای مسافری کشور است و در مجاورت استان وان ترکیه قرار دارد و با احداث ساختمان‌های جدید، از مجهزترین پایانه‌های مرزی جمهوری اسلامی ایران خواهد شد

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

مرزهای آذربایجان‌غربی که از جمله فعال‌ترین خروجی‌های کشورمان در ورودی اروپا به‌شمار می‌روند، نیمه نخست امسال رونق خوبی داشته‌اند و علاوه بر تردد مسافر و اجرای طرح‌های عمرانی، بیش از ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تن صادرات و واردات نیز از این طریق انجام شده که نقش بسزایی در توسعه تجارت کشورمان خواهد داشت.

به‌گزارش ایرنا، آذربایجان‌غربی با دارا بودن ۹۶۷ کیلومتر مرز با ۳ کشور ترکیه، اقلیم کردستان عراق و جمهوری خودمختار نخجوان یکی از استان‌های دارای بیشترین ظرفیت مرزی کشور است.

این پهنه طولانی (نوار مرزی) از ۱۷ شهرستان تابعه استان آذربایجان‌غربی، ۹ شهرستان پلدشت، ماکو، چالدران، خوی، سلماس، ارومیه، اشنویه، پیرانشهر و سردشت را در بر گرفته، ۵ پایانه رسمی و یک بازارچه غیررسمی نیز در آنجا فعالیت دارند، البته برخی دیگر از مناطق مرزی این استان نیز در حال حاضر غیرفعال هستند.

افزایش صادرات آذربایجان‌غربی

ناظر گمرکات آذربایجان‌غربی بااشاره به تلاش همه حوزه‌های گمرکی برای توسعه تجارت مرزی در راستای ارتقای شاخص‌های تجاری کشور و استان گفت: در نیمه نخست امسال، ۸۳۸ هزار و ۵۴۰ تن کالا از استان صادر شده که ۱۱ درصد بیشتر از مدت مشابه سال گذشته است.

خالد جنگجو افزود: ارزش این میزان صادرات در نیمه نخست امسال به ۳۳۲ میلیون دلار رسیده که ۳ درصد نسبت به ۶ ماهه اول سال گذشته افزایش دارد.

وی با بیان اینکه کالاهای دیگر نقاط کشور هم از مبادی مرزی آذربایجان‌غربی صادر می‌شوند، اضافه کرد: در نیمه نخست امسال، یک میلیون و ۶۶۰ هزار تن کالای دیگر گمرکات از استان صادر شده که ارزش آن به یک میلیارد و ۶۵۰ میلیون دلار می‌رسد.

جنگجو ادامه داد: در این حوزه نیز از نظر ارزش ریالی ۸ و از نظر وزنی ۱۰ درصد افزایش داشته‌ایم.

ناظر گمرکات آذربایجان‌غربی از واردات ۳۶۶ هزار تن کالا به ارزش ۵۵۲ میلیون دلار طی نیمه نخست امسال از گمرکات استان خبر داد و اظهار کرد: در این حوزه نیز به‌ترتیب با رشد ۱۹ و ۲۷ درصدی مواجهیم.

جنگجو بااشاره به اینکه در حال حاضر ۲ بازارچه مرزی غیررسمی تمرچین پیرانشهر و کیله سردشت هم در آذربایجان‌غربی فعال است، گفت: میزان واردات این بازارچه‌ها در نیمه اول امسال به ۵ هزار تن با ارزش ۲۸ میلیون دلار رسید.

وی یادآور شد: آذربایجان‌غربی یکی از استان‌های فعال در حوزه ترانزیت داخلی و خارجی است، به‌طوری که در نیمه نخست امسال، ۲۳۱ هزار تن ترانزیت داخلی و یک میلیون و ۵۹۵ هزار تن ترانزیت خارجی در مرزهای استان داشته‌ایم.

جنگجو تاکید کرد: ارزش ترانزیت خارجی انجام‌گرفته از مرزهای استان، ۴ میلیارد و ۳۹۱ میلیون ریال و ارزش ترانزیت داخلی ۶۵۸ میلیون دلار بود که به‌ترتیب ۳۷ و ۱۱۸ درصد رشد را نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته است.

> در نیمه نخست امسال، ۸۳۸هزار و ۵۴۰تن کالا از استان آذربایجان‌غربی صادر شده که ۱۱ درصد بیشتر از مدت مشابه سال گذشته است

تجاری‌سازی مبادی مرزی

در همین حال، استاندار آذربایجان‌غربی بااشاره به اهمیت فعالیت‌های اقتصادی و تجاری گفت: یکی از مهم‌ترین اولویت‌های استان، تجاری‌سازی مبادی مرزی است.

محمدصادق معتمدیان افزود: در کنار تجاری‌سازی، باید تلاش برای رونق تردد از مرزها، ظرفیت تردد و تجارت مرزی نیز افزایش یابد.

وی با تاکید بر برنامه‌ریزی بلندمدت برای توسعه مبادی و پایانه‌های مرزی استان، اظهار کرد: با نیازسنجی کامل و فراهم‌سازی زیرساخت‌ها، برخی معابر در مرزهای استان برای رونق تجارت خرد مرزی بازگشایی می‌شود.

معتمدیان بخش مهمی از مشکلات استان را برخی اموری دانست که در راه انجام کارها مانع ایجاد می‌کند و ادامه داد: اقدامات دولت باید برای مردم ملموس باشد، چون در قبال رفع مشکلات مردم و توسعه استان مسئول هستیم.

وی با بیان اینکه منافع بلندمدت کشور در توسعه مبادی و پایانه‌های مرزی باید موردتوجه قرار گیرد، گفت: مدیران لازم است با رفتاری انقلابی و مدیریت زمان در تامین زیرساخت‌ها و توسعه مرزهای استان، عزمی راسخ برای رفع مشکلات مردم داشته باشند.

استاندار آذربایجان‌غربی اهتمام جدی مدیران استانی برای رفع موانع توسعه را نیز ضروری دانست و اضافه کرد: مانع‌تراشی و فرصت‌سوزی برخی دستگاه‌ها در مسیر توسعه و فعال‌سازی مرزهای استان پذیرفتنی نیست.

وی با تاکید بر تسریع روند آماده‌سازی زیرساخت‌های توسعه مبادی مرزی و راه‌های مواصلاتی یادآور شد: همه باید برای تسریع در امور اجرایی و بهبود وضعیت این حوزه تلاش کرده و پای کار باشند.

در راستای اجرای برنامه‌هایی در این باره، اقداماتی از سال‌های گذشته در آذربایجان‌غربی انجام گرفته که در ماه‌های اخیر با روی کار آمدن دولت سیزدهم، روند سریع‌تری در آنها ایجاد و همچنین برخی اقدامات برای استفاده بهینه از مرزها تدارک دیده شده که یکی از مهم‌ترین آنها، ایجاد زمینه برای استفاده مرزهای استان به‌ویژه ترمچین و سرو از ظرفیت‌های راه‌آهن در نزدیک‌ترین فاصله است که در این‌باره، برنامه‌ریزی‌های خوبی انجام گرفته است.

استاندار آذربایجان‌غربی بااشاره به ۳ برنامه بلندمدت برای توسعه خط ریلی در این استان گفت: در نظر داریم مرزهای ترمچین و سرو را از طریق ایستگاه‌های نقده و ارومیه به خط آهن ارومیه - میاندوآب - مراغه متصل کنیم.

معتمدیان افزود: اتصال ایستگاه نقده به مرز ترمچین پیرانشهر با نگاه اقتصادی و تجاری در دستور کار قرار دارد.

وی اضافه کرد: همچنین باتوجه به راه‌اندازی منطقه ویژه اقتصادی ارومیه - سرو، اتصال راه‌آهن از ارومیه به مرز سرو را هم در نظر داریم تا بیشترین استفاده اقتصادی از این خط انجام شود.

استاندار آذربایجان‌غربی ادامه داد: همچنین برنامه‌ریزی برای ایجاد مسیر ارومیه - تبریز نیز در دستور کار قرار دارد و تلاش می‌کنیم مقدمات آن را فراهم کرده و عملیات اجرایی آنها در آینده اجرایی شود.

در کنار آن، تنها مرز ریلی آذربایجان‌غربی (مرز رازی - خوی) هم در آستانه بهره‌برداری طرح جدید است که افتتاح آن می‌تواند زمینه رونق بیش از پیش این مرز را در کنار بازرگان، سرو و ترمچین در پی داشته باشد.

سخن پایانی

باتوجه به وضعیت موجود و البته اجرای طرح‌های متعدد عمرانی در مسیر و داخل مرزها و گمرکات آذربایجان‌غربی، انتظار می‌رود روز به روز شاهد رشد و ارتقای آمارهای مربوط به تجارت مرزی آذربایجان‌غربی باشیم. در آن صورت، یکی از مهم‌ترین زمینه‌های توسعه این خطه از کشور فراهم می‌شود که باید از آن به بهترین شکل ممکن در راستای توسعه درآمد، ارتقای شاخص‌های اشتغال و افزایش ظرفیت‌های اقتصادی بهره برد.

گزارش خبری

اجرای برنامه تحولی یزد نوین

نخستین نشست آموزشی برنامه تحولی یزد نوین برای مدیران استان با محوریت تبیین راهکارهای توسعه استان برمبنای برنامه تحولی یزد نوین برگزار شد.

به‌گزارش صمت از یزد و به نقل از روابط‌عمومی سازمان، در راستای اجرای برنامه‌های تحولی استان یزد مبتنی بر اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین و تشکیل مرکز راهبردی پیشرفت و عدالت و لزوم همکاری همگانی کلیه ادارات و شهرداری‌ها در اجرای برنامه‌های تحولی یزد نوین، نخستین نشست آموزشی این برنامه با عنوان تبیین راهکارهای توسعه استان برمبنای برنامه تحولی یزد نوین با حضور روسا، مدیران و معاونان دستگاه‌های اجرایی مرتبط در محل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان یزد برگزار شد.

در این نشست، جعفر رحمانی‌شمسی، معاون آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان یزد بااشاره به اینکه برنامه رشد اقتصادی سال ۱۴۰۱ به استان یزد ابلاغ شده است، افزود: برای استان یزد رشد ۸.۳ درصدی مدنظر است و بر همین اساس برنامه رشد اقتصادی استان تدوین و به تمام دستگاه‌های اجرایی ارسال شد.

نقش کلیدی بهره‌وری

جعفر رحمانی‌شمسی با تاکید بر نقش کلیدی بهره‌وری در تحقق رشد اقتصادی استان، خطاب به مدیران دستگاه‌های اجرایی گفت: امروز باید مسیر مدیریت کشور به‌سمت بهره‌وری تغییر کند.

وی به نقش موثر دستگاه‌های اجرایی و ادارات استان در حوزه بهره‌وری اشاره کرد و خواستار اقدامات جدی آنان در این زمینه شد و اظهار کرد: دستگاه‌هایی که در حوزه بهره‌وری برنامه تدوین نکرده‌اند، باید نسبت به تدوین برنامه ارتقای بهره‌وری دستگاه خود با فرمت مشخص‌شده اقدام کرد و در کارگروه ارتقای بهره‌وری استان، برنامه را ارائه و از آن دفاع کنند.

سهم ۴۰ درصدی بهره‌وری

معاون آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بااشاره به سهم ۴۰ درصدی بهره‌وری در رشد اقتصادی، اظهار کرد: هر پروژه نیمه‌تمام باعث می‌شود به رشد اقتصادی موردنظر دست پیدا نکنیم. رحمانی با بیان اینکه برای تحقق رشد اقتصادی ۲ مسیر سرمایه‌گذاری و تغییر روش را پیش‌رو داریم، تصریح کرد: با کمترین سرمایه‌گذاری می‌توان به رشد اقتصادی مطلوب رسید و در حالی که در سال‌های گذشته رشد اقتصادی با سرمایه‌گذاری جدید رقم خورده است.

وی باتوجه به اینکه تاکنون بهره‌وری جایگاهی در این حوزه نداشته و حتی در برابر آمار بهره‌وری منفی گزارش شده است، اذعان داشت: به‌نظر می‌رسد بهترین راه‌حل برای افزایش سرمایه، بهره‌وری است تا به رشد ۸ درصد برسیم.

شاه‌کلید رشد اقتصادی

رحمانی با تاکید بر لزوم جذب سرمایه‌گذار با شتاب بیشتر برای رسیدن به رشد ۸ درصد گفت: تغییر نظام جذب سرمایه‌گذار و روش‌های سرمایه‌گذاری به‌سمت رویکردهای خلاقانه، باید در دستور کار مدیران استان باشد و در نهایت توسعه بازار و صادرات هم به‌عنوان یک شاخص مهم در رشد اقتصادی باید موردتوجه قرار گیرد.

وی بااشاره به اینکه سرمایه‌گذاری‌ها در سال‌های گذشته دارای ارزش‌افزوده مناسب نبوده است، بیان کرد: با روش‌های قبلی امکان رسیدن به رشد ۸ درصد وجود ندارد، به‌همین دلیل واژه تحول مطرح بوده و برنامه تحولی یزد نوین بر این اساس تدوین شده است.

جامع‌ترین طرح در ارتقای بهره‌وری

معاون آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان به طرح یزد نوین به‌عنوان بهترین و جامع‌ترین طرح در راستای ارتقای بهره‌وری و رشد اقتصادی استان اشاره کرد و گفت: طرح یزد نوین با ۱۵محور و ۱۸۷ پروژه تحولی در ۲ فاز مبتنی بر سند آمایش استان تا چشم‌انداز ۱۴۰۴ با جلسات هفتگی در حال اجرا و حتی در ۶ ماه گذشته پیشرفت‌های خوبی داشته است.

رحمانی از فعال شدن فاز سوم طرح یزد نوین با ۵ محور در استان خبر داد و گفت: ۴۴۳ پروژه عمرانی در طرح یزد نوین وجود دارد و بودجه این طرح ۱۵ هزار میلیارد تومان برای سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده است.

وی بااشاره به کمبود بودجه در کشور، تاکید کرد: تمام دستگاه‌ها و بخش‌های اقتصادی استان باید برنامه ارتقای بهره‌وری داشته باشند.

تنظیم بودجه ۱۴۰۲ براساس برنامه‌های تحولی

رحمانی با اعلام اینکه در بودجه ۱۴۰۲ برنامه‌های ارتقای بهره‌وری دستگاه‌ها موردتوجه بوده و تخصیص بودجه بر این اساس انجام خواهد شد، تاکید کرد: برنامه ارتقای بهره‌وری براساس مزیت‌های استان تعریف شده و برخی دستگاه‌ها برنامه‌های خود را در این‌باره ارائه کرده‌اند.

خانه ملت

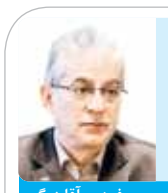
تعیین تکلیف ۶ هزار معدن راکد

حجت‌الله فیروزی ـ عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی: «هیات‌رئیسه مجلس چهارشنبه ۲۷ مهر اعلام کرد باتوجه به اینکه استیضاح فاطمی‌امین در تاریخ ۱۰ مهر به کمیسیون مربوطه ارجاع شد و اکنون مهلت قانونی آن به پایان رسیده است، بدین‌وسیله استیضاح سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام وصول می‌شود. مطابق با ماده ۲۲۳ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، وزیر محترم حداکثر به‌مدت ۱۰ روز فرصت دارد در صحن علنی مجلس حاضر شده و توضیحات لازم را ارائه دهد». باتوجه به متن بالا، طبق آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، بررسی طرح استیضاح وزیر صمت تا ۱۰ روز آینده در دستور کار صحن علنی مجلس قرار خواهد گرفت. استیضاح حق نمایندگان است، صرف‌نظر از وجود ایراداتی که در همه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی وجود دارد، اما باید چند موضوع درباره عملکرد وزیر صمت موردتوجه نمایندگان قرار گیرد. برای قضاوت درباره دستگاه‌های اجرایی باید جهت‌گیری این سازمان‌ها موردبررسی قرار گیرد، باتوجه به برنامه‌های سیدرضا فاطمی‌امین، جهت‌گیری‌های وی در حوزه صنعت، معدن و تجارت، جهت‌گیری به‌طور کامل درست بوده است. عملکرد وزارت صمت براساس شاخص‌ها قابل‌ارزیابی و شاخص‌های این حوزه نشان می‌دهد که عملکرد وزیر صمت موفق بوده است. حجم تولید صنایع فولادی کشور نسبت به سال گذشته افزایش پیدا کرده است. در دولت گذشته، شاهد نابسامانی عجیبی در نرخ انواع محصولات فولادی بودیم، انواع میلگرد، نبشی و مصالح ساختمانی در بازار پیدا نمی‌شد، اما پس از روی کار آمدن دولت سیزدهم، تولید این محصولات افزایش یافت و نرخ آن به ثبات رسید که این اقدام، دستاورد موفقی برای وزیر صمت بوده است. اواخر دولت گذشته، در حوزه تامین سیمان وضعیت بسیار نابسامانی در کشور وجود داشت و با کمیاب شدن سیمان، نرخ آن هم به‌شدت افزایش یافت، اما با روی کار آمدن دولت سیزدهم تولید سیمان افزایش پیدا کرد و نرخ آن هم برای مصرف‌کننده و تولیدکننده منطقی شد. در اواخر دولت گذشته، حدود ۶ هزار معدن راکد، تعطیل و بلاتکلیف در کشور وجود داشت، با پیگیری وزارت صمت، وضعیت معادن راکد مشخص شد و قرار است برای شروع فعالیت، این معادن به‌مزایده گذاشته شود؛ این اتفاق، بزرگ و رو به جلو برای توسعه معادن در کشور است. وزارت صمت در کنار توسعه صنایع معدنی، به توسعه صنایع مس در کشور که ارزش‌افزوده بیشتری دارد، توجه ویژه‌ای کرده، چون مس موردنیاز کشور است و بازار بهتری در جهان دارد، این تحول بزرگ در توسعه صنایع فولادی، حرکتی بسیار هوشمندانه با هدف‌گذاری مطلوب برای کشور است. معتقد هستم تغییر مدیریتی، مشکلات و مسائل این وزارتخانه را حل نمی‌کند. الان برای استیضاح زود است؛ این وزارتخانه حاصل تجمیع ۴ وزارتخانه است و مجموعه‌ای بسیار مهم و کلیدی است و سرانجام هم باید به وزیر فرصت دهیم که بتواند برنامه‌هایش را اجرا کند و این توان، تعهد و صداقت را در فاطمی‌امین می‌بینم که این برنامه‌ها را اجرا کند و مطمئن هستم سال آینده روند رو به رشد و وضعیت بهتری خواهیم داشت.

برای حل مشکلات و چالش‌ها در حوزه زیرساختی باید انسجامی در کشور شکل گیرد، دولت، مجلس و سایر دستگاه‌ها هم کمک کنند تا بتوانیم از این وضعیت گذر کنیم و واحدهایی که تامین‌کننده مالی هستند، در تامین سرمایه اولیه برای تولید و تامین سرمایه در گردش فعال، پای کار بیایند و به وزارتخانه متولی امر، صنعت، معدن و تجارت کمک کنند تا بتوانیم از این شرایط گذر کنیم و به نقطه بهتری برسیم.

یادداشت

آینده بورس تهران روشن نیست

فردین آقابزرگی
کارشناس بازار سرمایه

بورس تهران نخستین ماه از پاییز ۱۴۰۱ را هم با بازدهی منفی به پایان رساند. مسیر نزولی شاخص بورس در نخستین روز از دومین ماه پاییز نیز ادامه داشت. عملکرد بازار سرمایه از شاخصه‌های کلان اقتصادی نشأت می‌گیرد. در ماه‌های اخیر، عملکرد اغلب شرکت‌های حاضر در بورس تهران مثبت گزارش شده، با این وجود شاهد روند ریزشی نماگر بورس بوده‌ایم.

نبود تطبیق میان زیرساختارهای بازار سرمایه از منظر قانونی و سازکارهای معاملاتی با ظرفیت‌های کنونی بورس تهران، یکی از دلایل اصلی ناکارآمدی این روزهای بورس است. بورس ما با ظرفیت‌های قابل‌توجه کنونی همچنان براساس قانون ۲۰ سال گذشته، فعالیت می‌کند، درنتیجه این بازار از کارآیی لازم برخوردار نیست.

علاوه بر این، هنوز هم شاهد تدوین استراتژی‌های دستوری و سیاست‌های پولی و مالی به ضرر بازار سرمایه هستیم. مادامی‌که در ترکیب شورای‌عالی بورس و اتاق‌های فکر بازار سرمایه و تصمیمات اثرگذار اقتصادی، نماینده تشکل‌های خودانتظام همچون کانون سهامداران حقیقی، کانون سبدگردان‌ها نباشند و در تصمیم‌گیری‌ها سهیم نشوند، نباید به تغییر شرایط امید داشت.

در ادامه باید به جو ناآرام حاکم بر کشور اشاره و تاکید کرد، بورس تهران نیز به تأسی از شرایط سیاسی کشور، واکنشی را از خود به نمایش گذاشت که با قرمزپوشی تابلو بورس همراه بود. قرمزپوشی بورس تهران و ریزش‌های مداوم شاخص حکایت از آن دارد که تا اصلاحات لازم در بازار سرمایه حاکم نشود، توانایی و قدرت کافی برای تنظیم امور بازار سرمایه وجود نخواهد داشت.

در ادامه باید به روند رو به رشد بهای دلار در بازار آزاد طی هفته‌های اخیر اشاره کرد. در طول این روزها شاهد نوسان دلار در کانال ۳۲ و ۳۳ هزار تومان بوده‌ایم. در همین حال، چشم‌انداز نرخ ارز نیز مثبت ارزیابی می‌شود. در حالت کلی انتظار می‌رفت دلار محرک بورس تهران باشد و روند صعودی این ارز به ارتقای ارزش بازار سهام منتهی شود. با این وجود باید تاکید کرد که سیاست‌های سرکوب قیمتی در بازار دلار نیز به چشم می‌خورد. کما اینکه انتظار می‌رود، اگر کنترل نرخ دلار برداشته شود، بهای این ارز در بازار آزاد به بیش از ۴۰ هزار تومان نیز افزایش یابد؛ بنابراین با توجه به فشاری که در تنظیم بازار دلار وجود دارد، نباید به اثرگذاری جدی این رشد قیمتی بر عملکرد بورس تهران، امید داشت.

البته همچنان با وجود تمام چالش‌های یادشده عملکرد بازار سرمایه در بازه بلندمدت ۳ تا ۵ ساله مثبت پیش‌بینی می‌شود. بورس تهران در چند سال اخیر فراز و نشیب‌های متعددی را پشت‌سر گذاشته است. اتفاقات سیاسی داخلی و خارجی متعددی بر عملکرد بورس تهران اثرگذار بودند، با این وجود، بورس تهران توانست از پس این ناملایمات سیاسی و اقتصادی عبور کند.

حال چنانچه قرار به ارزیابی عملکرد بورس تهران در آینده باشد، باید عملکرد هر صنعت و میزان فروش و سودآوری شرکت‌ها به تفکیک بررسی شود. کما اینکه بررسی عملکرد این شرکت‌ها حکایت از آن دارد که بورس تهران در شرایط ارزنده‌ای قرار دارد. با این وجود، سایه سنگین دستورات دولتی، استفاده دولت از بازار سرمایه برای تامین نقدینگی و اراده حاکم مبنی بر خروج سهامداران خرد حقیقی که از سال ۱۳۹۹ وارد بورس تهران شده‌اند، از مهم‌ترین موانع بازگشت رونق به بازار سرمایه هستند. این اراده به‌دنبال برقراری ثبات و آرامش در بورس تهران است، اما در اجرای این هدف، زیاده‌روی می‌شود. سرخرده کردن سهامداران با هدف خروج آنها از بورس، سیاست اشتباهی است که تجدیدنظر در آن ضروری به‌نظر می‌رسد.

انتشار قابل‌توجه اوراق دولتی، دیگر چالشی است که عملا از روند رو به رشد بورس تهران جلوگیری کرد. این سیاست در زمینه سرکوب تقاضا برای خرید سهام از بورس تهران اجرایی و منجر به افت مداوم ارزش بورس شد؛ بنابراین می‌توان اینطور ادعا کرد که همچنان سیاست‌های دولت، مهم‌ترین عامل بروز مشکلات در عملکرد بورس تهران است.

۲۰۰ لاماری در بورس کالا فروخته شد

رقابت داغی در تالار شفاف خودرو بورس کالا روز یکشنبه در عرضه لاماری ایما دنبال و بدین‌ترتیب ۲۰۰ دستگاه لاماری ایما با رقابت بیش از ۲۰ درصد فروخته شد. به گزارش کالاخبر، در ادامه برنامه‌های عرضه خودرو در بورس کالا، روز یکشنبه یک آبان، ۲۰۰ خودرو لاماری تولیدی آرین پارس موتور فروخته شد. نکته مهم در عرضه‌های امروز، استقبال خریداران از عرضه‌های بورس کالا برای چندمین بار متوالی است. تجربه عرضه خودرو در بورس کالا نشان داده هم خودروسازان و هم مصرف‌کنندگان نهایی نسبت به سازکار عرضه و تقاضا برای فروش خودرو رضایت دارند و آن را هم به نفع تولیدکننده در کوتاه‌مدت و به نفع مصرف‌کننده در میان‌مدت و بلندمدت می‌دانند. به نظر می‌رسد تجربه موفق فروش خودرو از بستر شفاف بورس کالا، شرایط را برای فروش سایر محصول‌های خودرویی باز کرده است. پس از ۲۰ دقیقه رقابت نفس‌گیر بین ۴۰۷ سفارش برای خرید ۱۰۰ دستگاه «لاماری ایما سفید» تولیدی آرین پارس موتور، سرانجام خریداران با ۲۰.۳۸ درصد رقابت و میانگین نرخ یک میلیارد و ۱۸۰ میلیون و ۹۵۰ هزار تومان موفق به خرید خودرو لاماری ایما سفید شدند. پس از ۲۰ دقیقه رقابت شفاف و نفس‌گیر بین ۴۷۹ سفارش برای خرید ۱۰۰ دستگاه «لاماری مشکی» تولیدی آرین پارس موتور در بورس کالا، سرانجام خریداران با ۲۳.۸۹ درصد رقابت و میانگین نرخ یک میلیارد و ۲۱۵ میلیون و ۳۳۵ هزار تومان موفق به خرید شدند. فرآیند عرضه خودرو در بورس کالا با هدف ارتقای شفافیت و همچنین جلوگیری از رشد قابل توجه قیمتی این محصول اجرایی شد. این عرضه‌ها در طول ماه‌های گذشته با استقبال قابل توجه خریداران روبه‌رو بوده است.

استقبال سرد دومین ماه پاییز از بازار سرمایه

دومینوی سقوط بورس پایان ندارد

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

شاخص کل بورس تهران پس از پایان معاملات روز یکشنبه اول آبان، ۱۲ هزار و ۱۶۵ واحد ریزش کرد و در ارتفاع یک میلیون و ۲۹۶ هزار واحدی ایستاد. بدین‌ترتیب بورس تهران در ادامه روند ریزشی خود، یک سطح مهم حمایتی دیگر را از دست داد. روند نزولی بورس تهران در شرایطی ثبت شد که رئیس‌جمهوری در جریان برگزاری نشست روز ملی صادرات که ۳۰ مهر برگزار شد، از عملکرد مثبت و رشد شرکت‌های بورسی، به‌عنوان یکی از نقاط قوت دولت سیزدهم نام برد. سیدابراهیم رئیسی با وعده بازگشت رونق به بورس تهران روی کار آمد، با این وجود، عملکرد بورس تهران در طول ماه‌های گذشته به‌شدت ناامیدکننده بوده است. این قرمزپوشی مداوم در شرایطی ثبت می‌شود که عملکرد مالی شرکت‌های بورسی کشور مثبت است. البته بخش قابل‌توجهی از این رشد سودآوری را باید به حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی در ماه‌های نخست امسال نسبت داد. در واقع شرایط مثبتی بر فضای اقتصادی و تولید کشور جریان ندارد. در چنین شرایطی، بی‌اعتمادی به سیاست‌های دولتمردان، بزرگ‌ترین مشکل بازار سرمایه به‌شمار می‌رود. در چنین شرایطی، نبود اطمینان نسبت به آینده بازار سهام در قالب ارزش پایین معاملات خرد بازار و تداوم روند خروج سرمایه از بورس، دیده می‌شود. علاوه بر این، تردیدهایی که نسبت به آینده اقتصاد کشور جریان دارد، مانع ورود سرمایه به بورس تهران است. بدین‌ترتیب سهام اغلب شرکت‌های بورسی، در عین ارزندگی، همچنان خریدار ندارند.

عکس: آیدا فریدی

> شاخص کل بورس تهران پس از پایان معاملات روز یکشنبه اول آبان، ۱۲ هزار و ۱۶۵ واحد ریزش کرد و در ارتفاع یک میلیون و ۲۹۶ هزار واحدی ایستاد. بدین‌ترتیب بورس تهران در ادامه روند ریزشی خود، یک سطح مهم حمایتی دیگر را از دست داد

> نبود اطمینان نسبت به آینده بازار سهام در قالب ارزش پایین معاملات خرد بازار و تداوم روند خروج سرمایه از بورس دیده می‌شود. علاوه بر این، تردیدهایی که نسبت به آینده اقتصاد کشور وجود دارد، مانع ورود سرمایه به بورس تهران است

برزخی به‌نام بورس تهران

مجتبی دیبا، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: گزارشات عملکرد شرکت‌های بورسی حکایت از آن دارد که این صنایع در نیمه نخست امسال عملکرد مثبت و درخشانی را از خود به نمایش گذاشته‌اند. با این وجود، نبود اطمینان نسبت به شرایط کنونی و آینده بازار، همچنان مهم‌ترین فاکتور موثر بر عملکرد بورس به‌شمارمی‌رود؛ بنابراین از شرایط کنونی می‌توان با عنوان برزخی یاد کرد که عملکرد کلی بورس تهران را متاثر کرده است.

وی افزود: در حال حاضر شاهد از میان رفتن تعادل میان اعتماد مردم به بازار سرمایه و ارزش شرکت‌های بورسی ایجاد شده است و تا زمانی که وزن این اعتماد نسبت به ارزش شرکت‌های بورسی بیشتر نشود، شرایط بازار با همین روال کنونی ادامه پیدا خواهد کرد و جو نرمال و عادی بر فضا حاکم نخواهد بود.

دیبا گفت: در همین حال، عوامل بیرونی و عوامل درونی از بورس تهران همچون معاملات الگوریتمی و بازارگردان‌هایی که خواستار نزول بورس هستند نیز بر تعمیق رکود در بورس تهران موثر هستند؛ بنابراین تا زمانی که عوامل بیرونی و درونی یادشده در مسیر اصلاح عملکردی بورس تهران، همگام نشوند، مشکلات برطرف نخواهد شد.

وی افزود: ۸۰ درصد شرکت‌های فعال در بازار سرمایه، به‌نوعی به دولت وابسته هستند؛ بنابراین تا زمانی که بازیگر اصلی این بازار یعنی دولت، نخواهد، رونق به بورس تهران باز نخواهد گشت. با این وجود در حال حاضر از اقدامات دولت نمی‌توان سیگنال رشد و بازگشت رونق را دریافت کرد.

با توجه به ریسک‌های حاکم بر عملکرد بورس تهران باید تاکید کرد که در حال حاضر، گزارشات تحلیلی از عملکرد بورس تهران، دیگر پاسخگو نیست و فاقد اعتبار لازم هستند.

دیبا در ادامه و در پاسخ به سوالی مبنی بر احتمال سقوط شاخص بورس از مرز یک میلیون واحدی گفت: شکست کامل مرز روانی یک میلیون و ۳۰۰ هزار واحدی، از اثرگذاری منفی بالایی بر بورس تهران برخوردار است. علاوه بر این، مرز یک میلیون و ۲۸۰ هزار واحدی نیز از اهمیت و اثرگذاری بالایی برخوردار است.

وی افزود: با این وجود، احتمال می‌رود بخشی از روند نزولی و ریزشی بورس تهران، جریان‌سازی فیک باشد. این اقدام با هدف کاهش ارزش سهام‌های ارزنده و سودآوری دوباره از این شرایط، حاصل می‌شود.

چنانچه ذات بازارها از این منظر بررسی شود، مشاهده می‌کنیم که صاحبان اصلی سرمایه در قیمت پایین سهام، اقدام به خرید آن و با رشد ارزش سهام، اقدام به فروش آن می‌کنند؛ بنابراین همچنان احتمال ریزش بیشتر شاخص کل هم وجود دارد.

هرچند نباید از ارزش ذاتی بازار غافل بود؛ بنابراین نباید نسبت به شرایط بورس تهران، ناامید بود.

این کارشناس بورس تهران با اشاره به گزارشات عملکرد شرکت‌های پالایشی در نیمه نخست امسال، اظهار کرد: عملکرد این شرکت‌ها در نیمه نخست امسال در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به مراتب مثبت‌تر بود. با این وجود، نبود اطمینان و اعتماد، مانع اثرگذاری مثبت عملکرد مثبت شرکت‌های بورسی، بر شاخص کل می‌شود.

دیبا در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه چه میزان از بی‌اعتمادی موردبحث از عملکرد دولت نشأت می‌گیرد، گفت: سهم عمده‌ای از بازار سرمایه کشور در اختیار دولت است؛ بنابراین عملکرد دولت، سیگنال‌های ناشی از گفتار مدیران و سیاست‌گذاری مسئولان دولتی، اعتماد حاکم بر بورس تهران را تقویت می‌کند یا از بین می‌برد.

وی افزود: یکی از اصول مهم دولت کنترل تورم است. بر همین اساس نیز سیاست‌های حاکم بر بازار سرمایه به‌گونه‌ای تدوین می‌شود که این بازار، خود محرک تورم نباشد.

البته دولت عموما در کنترل تورم موفق عمل نمی‌کند با این وجود بازار سرمایه قربانی این هدف‌گذاری دولت می‌شود.

این کارشناس بازار سرمایه گفت: در حال حاضر، علاوه بر جریان خروج پول از سوی طرف‌های حقیقی، همزمان شاهد خروج سرمایه حقوقی‌ها نیز از بورس تهران هستیم. شدت گرفتن خروج پول حقوقی‌ها جای سوال و ابهام دارد و نباید به‌سادگی از کنار آن گذشت. این موضوع سیگنال عدم‌رشد را به بورس تهران تزریق می‌کند.

در واقع دولت اگر واقعا هدف رشد بورس را دنبال کند می‌تواند با یک دستورالعمل محرمانه و الزام به خرید سهام از سوی بازارگردان‌ها یا حقوقی‌ها یا قرار نگرفتن در صف فروش، می‌تواند این هدف را اجرایی کند. با این وجود، شرایط حاکی از آن است که این روند ریزشی همچنان ادامه خواهد یافت.

دیبا در پاسخ به سوالی مبنی بر ارزیابی وعده بازگشت رونق به بورس تهران از سوی رئیس‌جمهوری و تاکید ایشان بر ارزشمندی شرکت‌های بورسی کشور در شرایطی که در ماه‌های اخیر شاهد ریزش قابل‌توجه شاخص بازار سهام بوده‌ایم، اظهار کرد: رفتار دولت و بازار ما با سایر اقتصادهای دنیا، تفاوت‌های اساسی دارد. دولت ما در بازار سرمایه ذی‌نفع است.

درنتیجه وعده‌های مطرح‌شده از سوی رئیس‌جمهوری عموما تبلیغاتی بودند؛ بنابراین وعده‌های یادشده قابلیت اتکا نداشتند و ندارند.

در همین حال،دولت به‌دنبال تامین منافع خود و همچنین تامین کسری بودجه خود است، درنتیجه نمی‌توان و نباید به وعده‌های آن امید داشت.

این کارشناس بازار سرمایه در پایان گفت: در همین حال نباید از ذکر این نکته غافل بود که سهم قابل‌توجهی از بهبود عملکرد شرکت‌های بورسی به‌دلیل افزایش ارزش فروش این شرکت‌ها حاصل شده است.

این رشد نیز خود متاثر از سیاست حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از سوی دولت است که به رشد فروش شرکت‌ها از منظر قیمتی منتهی شد.

با این وجود باید تاکید کرد که شاهد بهبودی در عملکرد تولیدی اغلب صنایع بورسی کشور نبوده‌ایم. بنابراین این رشد ادامه‌دار نیست و همین موضوع نیز مانع اثرگذاری بالای آن می‌شود.

آینده تاریک

یاسر فلاح، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با صمت در ارزیابی عملکرد بورس تهران اظهار کرد: روند حاکم بر بورس تهران در طول ماه‌های گذشته به‌شدت ناامیدکننده بوده است. ابهامی که در طول ماه‌های اخیر بر اقتصاد کشور سایه انداخته، طولانی شدن مذاکرات برجام و ناامیدی از کسب نتیجه مطلوب از رفع تحریم‌ها، سیگنال‌های منفی قوی را به بورس تهران ارسال می‌کند. در چنین شرایطی نمی‌توان به آسانی برای آینده این بازار برنامه‌ریزی کرد.

وی با اشاره به‌شدت گرفتن تنش‌های ژئوپلتیک در منطقه و همچنین طولانی شدن جنگ میان روسیه و اوکراین گفت: این تنش‌ها تاثیر منفی قابل‌توجهی بر عملکرد بازارهای کالایی دنیا و همچنین بهای انرژی داشته است. از آنجاکه گروه‌های معدنی و فلزی و همچنین انرژی، سهم قابل‌توجهی از بورس تهران را در اختیار دارند، این تنش‌ها بر عملکرد بازار سرمایه ما نیز تاثیر منفی داشته است.

روسیه در ماه‌های پایانی سال ۲۰۲۱ اقدام به حمله نظامی روسیه به خاک اوکراین کرد. به‌دنبال تشدید تنش در اروپای شرقی شاهد رشد قابل‌توجه بهای گاز در بازارهای جهانی به‌ویژه اتحادیه اروپا بودیم. اما این شرایط جزو ریسک‌های غیرقابل‌پیش‌بینی و مدیریت این فاکتورها خارج از شرایط تحلیلی بازار هستند. حال در شرایطی که در ماه‌های سرد سال قرارداریم، رشد بهای انرژی در کشورهای اروپایی، به چالشی اثرگذار بر عملکرد صنایع بدل شده است. صنایع تا حدی از توان تحمل رشد قیمت انرژی برخوردار هستند. چنانچه قیمت انرژی از حدی بالاتر رود، صنایع ناچار به توقف تولید خود خواهند بود، بدین‌ترتیب رکود بر اقتصاد حاکم خواهد شد.

در ادامه از شدت گرفتن رکود اقتصادی در دنیا و سیاست‌های پولی و مالی ایالات‌متحده و همچنین چین به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصادهای جهان می‌توان به‌عنوان ۲ فاکتور مهم دیگر اثرگذار بر عملکرد شرکت‌های بورسی نام برد. با این وجود، شاخص‌های یادشده تنها بر عملکرد برخی شرکت‌های بورسی اثرگذار هستند. به بیانی دیگر، مشکلات حاکم بر بورس ما عمیق‌تر از بحران‌های جهانی هستند و عموما از ناکارآمدی سیاست‌های اقتصادی دولت نشأت می‌گیرند.

فلاح گفت: بخش بزرگی از چالش‌های حاکم بر بورس تهران و کاهش اعتماد به این بازار را باید ناشی از سیاست‌گذاری اشتباه دولت و مسئولان دانست.

در واقع دولت برخلاف وعده‌های خود حامی بورس و سرمایه‌گذاران این بازار نبوده است. سیاست‌گذاران در مواردی بدون توجه به تذکرات سازمان بورس و همچنین کارشناسان، تصمیم‌گیری می‌کنند.

این تصمیمات عوارض قابل‌توجهی را برای شرکت‌های بورسی به‌دنبال دارد و سودآوری این بخش را به‌شدت منفی می‌کند؛ بنابراین تجدیدنظر در فضای تصمیم‌سازی در این بخش ضروری به‌نظر می‌رسد.

سخن پایانی

نماگر کلی بورس تهران در ساعات پایانی معاملات یکشنبه اول آبان ۱۴۰۱، بیش از ۱۲ هزار افت کرد و روی عدد یک میلیون و ۲۹۶ هزار واحدی ایستاد. شاخص هم‌وزن نیز کاهش بیش از هزار واحدی را تجربه کرد و در ارتفاع ۳۷۷ هزار واحدی قرار گرفت. در همین حال باید تاکید کرد که ارزش معاملات بازار سرمایه به ۲ هزار و ۶۰ میلیارد تومان رسید.

بدین‌ترتیب درنهایت ۱۸۲ میلیارد تومان نقدینگی از بازار سرمایه خارج شد. علاوه بر این، حقیقی‌ها مجموع ۲۰۵ میلیارد تومان از سرمایه خود را از بورس خارج کردند.

سقوط شاخص بورس از محدوده یک میلیون و ۳۰۰ هزار واحدی به منزله از دست رفتن یک سطح مهم حمایتی دیگر است.

افت ادامه‌دار شاخص بورس به منزله کاهش هرچه بیشتر اعتماد مردم به بورس تهران و همزمان وعده‌های مسئولان است. در همین حال باید تاکید کرد که از دست دادن سطوح مهم حمایتی، آن‌هم در شرایطی که عملکرد اغلب شرکت‌های بورسی مثبت ارزیابی می‌شود، باید از سوی مسئولان جدی گرفته شود.

اجرای ۵ پروژه دانش‌بنیان در صنعت غذا

ستاد توسعه زیست فناوری معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری اجرای ۵ طرح ملی را برای تولید محصولات غذایی با کمک فناوری‌های زیستی در دستور کار خود دارد. صنعت غذا یکی از راهبردی‌ترین صنایعی است که در سال‌های اخیر به کمک فناوری‌های زیستی توسعه یافته است؛ عرصه‌ای که فقط به تامین غذای مردم مرتبط نیست، بلکه نقشی اثرگذار در سلامت و امنیت جامعه نیز دارد. به‌گزارش ایرنا، در همین راستا ستاد توسعه زیست فناوری معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری برنامه‌های ملی برای توسعه بخشیدن به صنعت غذا در کشور اجرایی کرده است تا نیازها با توانمندی‌های بومی به پاسخ برسد. به‌طور مثال، اجرای ۵ طرح ملی برای تولید محصولات غذایی با کمک فناوری‌های زیستی یکی از این تلاش‌ها است که با همراهی شرکت‌های دانش‌بنیان عملیاتی می‌شود. تولید صنعتی شکر سبک (۴۰ هزار تن محصول در سال)، تولید صنعتی کربوکسی متیل سلولز (۳۰۰ تن محصول در سال)، تولید استارتر لبنی (۶۰ هزار بسته در سال)، تولید اسانس، عصاره و چاشنی (۱۰۰۰ کیلوگرم محصول در سال) و تولید آنزیم‌های صنعت آرد و نان (۶۰ تن محصول در سال) ۵ طرحی است که با همفکری و هم‌افزایی نهادهای مرتبط و مجموعه‌های دانش‌بنیان اجرا می‌شود. در کنار این طرح‌ها، پروژه‌های تولید صنعتی ژلاتین (۳۵۰۰ تن محصول در سال)، تولید صنعتی لاکتوز (۴ هزار تن محصول در سال)، تولید پپتون و محیط کشت باکتریایی و بازیافت ضایعات نان برای تولید نان لاکتیکی یا نان فراسودمند نیز در دست اقدام این معاونت است.

گفت‌وگو

مدیر امور کارگزاران شبکه تبادل فناوری در گفت‌وگو با صمت

شناخت نیاز صنعت، حلقه گمشده پیشرفت

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

باتوجه به شعار سال و تاکید بر استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان به‌ویژه در صنایع، خلق ثروت در قرن جاری در جایی اتفاق می‌افتد که علم و دانش در تمامی محصولات و صنایع به‌کار گرفته شود. برخی نیز معتقدند حرکت به‌سمت اقتصاد دانش‌بنیان و دانش‌بنیان شدن صنایع، زمانی اتفاق می‌افتد که صنایع بزرگ به‌عنوان اصلی‌ترین راهبرد توسعه صنعتی کشورها با فناوران و دانش‌بنیان‌ها همکاری مستمر و دوجانبه داشته باشند و شناسایی نیاز صنعت و تولیدات مقوله بسیار مهمی است که شبکه تبادل فناوری درصدد پر کردن این شکاف برآمده است. صمت در گفت‌وگو با سعید اجلالی، مدیر امور کارگزاران این مجموعه، به بررسی فعالیت‌های آن و اهمیت شناخت نیازهای صنایع و توانمندی و تولیدات دانش‌بنیان‌ها پرداخته است.

حرکت به‌سمت اقتصاد دانش‌بنیان و دانش‌بنیان شدن صنایع، زمانی اتفاق می‌افتد که صنایع بزرگ به‌عنوان اصلی‌ترین راهبرد توسعه صنعتی کشورها با فناوران و دانش‌بنیان‌ها همکاری مستمر و دوجانبه داشته باشند

نبود ثبات مدیریتی، سد راه توسعه دانش‌بنیان‌ها

یکی از مسائل مهم دانش‌بنیان‌ها، ضعف در تعامل با دیگران، شرکت‌های بزرگ صنعتی و استفاده از توانمندی‌های آنها است، همچنین ریسک‌پذیری بالا و چابک بودن آنها به‌عنوان نقطه قوت شرکت‌های کوچک از مزیت‌های دانش‌بنیان‌ها است که همین نقطه قوت همچون نقطه ضعف شرکت‌های بزرگ به‌حساب می‌آید. به‌گفته آرمان خالدی، عضو هیات علمی گروه سیاست نوآوری و آینده‌نگری پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست‌جمهوری، برخی چالش‌های تحقق نیافتن این همکاری‌ها، قبل از شروع همکاری بوده و برخی چالش‌ها نیز بعد از آغاز همکاری نمایان می‌شود.

به‌عنوان مثال، ثبت مالکیت فکری یکی از مسائلی است که بعد از آغاز همکاری بروز می‌کند، به‌علاوه، مهم‌ترین دلیل در تحقق پیدا نکردن همکاری شرکت‌های بزرگ صنعتی و شرکت‌های دانش‌بنیان، بی‌ثباتی مدیران است. در این بین، تقارن اطلاعات و ضعف شرکت‌های دانش‌بنیان نیز از اهمیت زیادی برخوردار است.

سهم دانش‌بنیان‌ها از صادرات کشور هم کمتر از ۲ درصد است. از بعد اشتغال نیز سهم دانش‌بنیان‌ها زیر یک درصد است، البته نباید از یاد برد که سهم اشتغال در تمام دنیا متعلق به شرکت‌های بزرگ صنعتی است. حال باتوجه به آمار موجود، نقش دانش‌بنیان‌ها در اقتصاد ملی مطلوب نیست. یک راه این است که دانش‌بنیان‌ها خودشان بزرگ شوند که البته این امر مطلوب نیست و راه دیگر مشارکت با شرکت‌های بزرگ است. سعید اجلالی، مدیر امور کارگزاران شبکه تبادل فناوری معتقد است، با شناسایی نیازهای طرفین می‌توانیم به انبساط اکوسیستم دانش‌بنیانی کشور بپردازیم.

شرح کامل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

◉ شبکه تبادل فناوری چه مرکزی است و در راستای نیل به چه هدفی تشکیل شد؟

ابتدا در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ بود که مطالعات شبکه تبادل فناوری در کل کشور آغاز شد؛ در آن سال‌ها دکتر اسدی‌فر در ستاد نانو مطالعات اولیه را آغاز کرد و نخستین پایه‌های این مرکز چیده شد، در واقع، در سال ۹۴، نطفه اولیه شبکه در ستاد نانو معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری شکل گرفت. هدف این بود که نیازهای فناورانه صنایع شناسایی شود تا شرکت‌های نانویی در جریان نیازمندی‌ها قرار بگیرند. از آنجایی که یکی از دلایل وجود شرکت‌های دانش‌بنیان، رفع نیازهای صنایع است، بر آن شدیم تا بیشتر نیازمندی‌ها را به‌منظور قوت بخشیدن اکوسیستم دانش‌بنیان بشناسیم. گفتنی است، صفر تا ۱۰۰ حمایت از پروژه‌ها از سوی ستاد نانو انجام می‌شود؛ اواخر سال ۱۳۹۸ بود که دکتر سورنا ستاری، معاون پیشین علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، وظیفه‌ای را به این شبکه محول کرد که علاوه بر پروژه‌های مربوط به نانو پروژه‌های دیگری را که مربوط به تکامل شرکت‌های دانش‌بنیان فعال در عرصه‌های صنعتی است، هدایت کند و دست دانش‌بنیان‌ها را در دست صنایع بزرگ برساند. همان‌گونه که پیش‌تر هم اشاره شد، هدف این بود که نیازهای صنعتی کشور از سوی شرکت‌های داخلی و دانش‌بنیان رفع شود.

اکنون بیش از ۳۰۰ پروژه موفق را به‌سرانجام رساندیم و بیش از ۳ هزار پروژه در جریان را در دست داریم، همچنین در ۱۴ حوزه صنعتی فعالیت مستمر داریم. از طریق شناسایی ستاد نانو، شرکت‌های نانویی را شناختیم و با ارتباطی که با دیگر مراکز دانش‌بنیان داریم، توانستیم با تمامی شرکت‌های دانش‌بنیان آشنا شویم تا به‌مرور به این چرخه اضافه شود. در این مسیر، افزون بر شرکت‌های فعال در عرصه نانو و دیگر شرکت‌های دانش‌بنیان، حتی شرکت‌های خارج از اکوسیستم دانش‌بنیان، اما توانا برای فعالیت در عرصه‌های صنعتی را شناسایی کردیم و با تبادلات تعیین‌شده، آنها را به شرکت‌های صنعتی که نیازمند تولید دانش‌بنیانی هستند، معرفی کردیم و تبادل فناورانه شکل گرفت.

◉ شناسایی نیازها چه روندی دارد؟ و اینکه باتوجه به اهمیت سازکار تولید برای صاحبان صنایع آیا از سوی این مرکز نظارت و ارزیابی بر روند تولیدات دانش‌بنیان‌ها و نوع همکاری‌شان انجام می‌گیرد یا خیر؟

یک شبکه بیرونی هم به نام کارگزاران تبادل فناوری شکل گرفت که شناسایی نیازهای فناورانه از طریق خود شبکه را برعهده دارد. در حقیقت باتوجه به ارتباطاتی که با اهالی صنعت داریم، نیازها شناسایی می‌شوند و در این هنگام خود فناوران را هم به‌مرور در پروژه‌ها ارزیابی و پایش و براساس عملکرد موجود، فناور مناسب را شناسایی و هدایت می‌کنیم. شکل‌گیری این روند در جهان مربوط به دهه ۹۰ میلادی است که در ایران و جهان کمابیش در یک بازه زمانی شکل گرفت، اما نتوانست در ایران و در ابتدای مسیر رشد کند. از آنجایی که همیشه شرکت‌های بزرگ با شرکت‌های کوچک ارتباط چندانی نداشتند و به‌عبارت روشن‌تر، در ارتباط‌گیری مشکل داشتند و بستر لازم برای ورود دانش‌بنیان‌ها وجود نداشت، شرکت‌های کوچک شانس کمتری برای تبدیل شدن به شرکت بزرگ را داشتند. شبکه کارگزاران فناوری، کاتالیزور این رابطه است تا با اعتماد کامل به همکاری بپردازند. گفتنی است، در این مسیر ریسک‌های طرفین پذیرفته می‌شود و فناور در مراحل گوناگون پایش می‌شود، همچنین صفر تا ۱۰۰ پروژه‌ها با نظارت این مرکز انجام می‌گیرد و هدف تنها بسته انعقاد قراردادها نیست. در حقیقت، تا زمانی که به مراحل نهایی پروژه‌ها برسیم، در کنار دوطرف هستیم و در این مسیر بسیاری از شرکت‌ها در قالب ناظر حقوقی شبکه به شبکه وکالت می‌دهند.

◉ باتوجه به بی‌اعتمادی صاحبان شرکت‌های بزرگ به دانش‌بنیان‌ها ابتدا در چه حوزه‌هایی این ارتباط قوی‌تر و محکم‌تر جلو رفت؟

باتوجه به ابتدای شکل‌گیری این شبکه، وقتی فناوری‌های نانو در ستاد شکل گرفت، بیشتر در زمینه شیمی، پلیمر و و رنگ رزین و پوشش‌دهی پیشرفت‌های خوبی انجام گرفت و دست‌مان به‌لحاظ فناوری بسیار باز بود؛ اما در صنایعی نظیر صنایع غذایی هنوز فناوری‌های ما جای کار زیادی دارند و هنوز برای برآورده شدن کامل نیازهای صنایع، راه طولانی در پیش داریم و البته هستند محصولاتی که استاندارد خوبی دارند،اما به تعداد کافی در بازار موجود نیستند. گفتنی است، در حوزه‌های صنعتی هم شرایط سختی داریم، به‌ویژه در حوزه خودرو هنوز راه ورود قابل‌رشدی را پیدا نکرده‌ایم. در صنعت نفت و پتروشیمی افزون بر بالا بودن ریسک کاربرد فناوری به‌دلیل اینکه رقم‌های مبادله‌کننده بسیار بالا است و استراتژیک هم هست؛ در ابتدا کار ما سخت‌تر بود، اما با کارگزاران فناوری و تخصص و تبحری که دارند، شبکه توانست لینک‌های محکمی را پیدا کنند و ما توانستیم گام‌های مهمی را در این عرصه برداریم. در این بخش از همکاری به‌خوبی توانستیم ارتباط صنعت با دانشگاه را تقویت کنیم و دانشگاهیان توانستند اعتماد مردم را جلب کنند.

◉ برای اجرایی پروژه‌ها از چه روندی پیروی می‌کند؟

تمامی پروژه‌ها در ابتدای مسیر برای رسیدن به مرحله بهره‌برداری ابتدا دسته‌بندی و تقسیم‌بندی می‌شوند، نظیر پروژه‌های بومی‌سازی، توسعه بازار و محصول، بهبود فرآیند و افزایش بهره‌وری. همه این موضوعات کمک می‌کند که با شناخت پروژه بدانیم کدام فناوری به کدام نیاز صنعت می‌تواند پاسخ دقیق‌تر و مطمئن‌تری بدهد. از آنجایی که آن دسته از نیازهای فناورانه که از واردات تامین می‌شوند، به‌طور طبیعی هزینه بالاتری را در روند تولید به‌وجود می‌آورند. حال باوجود تحریم‌ها هزینه‌ها برای شرکت‌ها چندبرابر شده است. فرآیند بومی‌سازی با خنثی کردن این جریان توان شرکت‌ها را برای تولید بالا می‌برد. به‌همین دلیل در کنار این فرآیند حتی در تلاش هستیم که فناوری‌های تولیدی در داخل از انحصاری بودن خارج شوند تا به توسعه فناوری در کشور کمک کنیم. به‌عبارت روشن‌تر، تنها یک یا ۲ شرکت نباشند که به تولید یک فناوری کارآ و مهم بپردازند. در کل، همواره میان نیاز صنعت و فناوری شکافی وجود داشته که در کشور ما باتوجه به شرایط مختلف، ممکن است در زمانی بیشتر یا کمتر شود. همان‌گونه که پیش‌تر هم اشاره شد، در تلاش هستیم که این شکاف در راستای حل نیازمندی‌های کارخانه‌های صنعتی کمتر شود و در گام بعد شرایط را برای صادرات آنها فراهم کنیم.

◉ آیا با دیگر شرکت‌های تولیدی که با عنوانی جز دانش‌بنیان فعالیت می‌کنند هم، همکاری می‌کنید یا این فرآیند تنها به دانش‌بنیان‌ها اختصاص دارد؟

اولویت‌های ما شرکت‌های نانویی و دانش‌بنیان است، اما چون هدف اصلی، رفع نیاز صنعت است، بر همین مبنا نمی‌توانیم از نیازهای دیگر چشم‌پوشی کنیم، چراکه این شرکت‌ها هم توانمند هستند و می‌توانند در این زمینه تاثیر جدی داشته باشند، همچنین نهادهایی نظیر صندوق نوآوری و شکوفایی و دیگر صندوق‌ها را که برای حمایت از اکوسیستم دانش‌بنیان تاسیس شدند در جریان بازبینی فرآیندهایی قرار می‌دهیم تا تسهیلاتی که ارائه می‌دهند، مفیدتر باشد تا در نهایت به بدهکار شدن شرکت‌ها نینجامد. در این میان، به‌شکلی غیرمستقیم وارد حوزه سرمایه‌گذاری خطرپذیر هم شدیم، تا افزون بر دریافت تسهیلات، شرکت دانش‌بنیان بتواند تامین مالی هم داشته و این چرخه با روانی و راحتی بهتری در گردش باشد. کمابیش ۵۰ درصد از پروژه‌های موفق این مجموعه با شرکت‌های بزرگ است که امسال تفاهمنامه‌ای میان مرکز شرکت‌های دانش‌بنیان شرکت شهرک‌های صنعتی صمت و شبکه تبادل فناوری امضا شد که با شرکت‌هایی که صنعتی هستند؛ چه به‌عنوان متقاضی فناوری و چه به‌عنوان عرضه‌کننده آن در تعامل بیشتر قرار بگیریم.

سعید اجلالی

تمامی پروژه‌ها در ابتدای مسیر برای رسیدن به مرحله بهره‌برداری ابتدا دسته‌بندی و تقسیم‌بندی می‌شوند، نظیر پروژه‌های بومی‌سازی، توسعه بازار و محصول، بهبود فرآیند و افزایش بهره‌وری

سخن پایانی

باتوجه به موارد یادشده و با بررسی ۵۰۰ شرکت بزرگ در دنیا متوجه می‌شویم این شرکت‌های بزرگ صنعتی با شرکت‌های نوپا همکاری دارند. شرکت‌های بزرگ صنعتی بزرگ ما باید سطح همکاری را با این شرکت‌های کوچک توسعه دهند. واسطه‌ها و برنامه‌های دولت می‌توانند این شبکه و همکاری را به‌وجود بیاورند. برای مثال، با بررسی‌های متنوع برنامه‌های کشورهای مختلف می‌توان از مدل‌های خرید تضمینی نوآوری استفاده کرد. در کل، هزینه‌های انجام‌شده باید در خدمت رفع یک نیاز واقعی باشند،بنابراین ترویج مدل‌های کوچک و بزرگ و ایجاد چارچوب این همکاری‌ها اهمیت زیادی دارد، متاسفانه ما در کشور میزان همکاری شرکت‌های بزرگ و کوچک را رصد نمی‌کنیم و تحلیل واقعی از شرایط واقعی نداریم. گفتنی است، تسهیلگری و آشنا کردن نیازهای شرکت‌های بزرگ و دانش‌بنیان می‌توانند این ۲ قسمت را به هم نزدیک کنند. شرکت‌های بزرگ می‌توانند از این ارتباطات استفاده کنند. بحث شراکت و همکاری موضوعی است که باید به‌لحاظ فرهنگی تغییر دهیم، در نتیجه، گسترش تجربیات موفق همکاری و گسترش یک اقدام مشارکت موفق می‌تواند گاردها را نسبت به همکاری تغییر دهد.

یادداشت

قانون جهش دانش‌بنیان یک گام مهم

سیاوش صمیمی ـ مدیر امور مجامع صندوق نوآوری و شکوفایی

تاکنون روال اصلی در تسهیلاتی که بانک‌ها به شرکت‌های دانش‌بنیان می‌دادند، این‌گونه بود که آنها نمی‌توانستند در این اکوسیستم سرمایه‌گذاری کنند و تنها آن دسته از شرکت‌هایی که از سوی صندوق نوآوری و شکوفایی معرفی شده بودند، می‌توانستند یا با نرخ ترجیحی وام و تسهیلات دریافت کنند یا اینکه بانک‌ها مبلغ مسدودشده را در حد صفر کاهش می‌دادند. در این شرایط، صندوق نوآوری و شکوفایی، از طریق سپرده‌گذاری مبالغ در اختیار خود در حساب جاری بانک‌ها، به همکاری برای ارائه تسهیلات به دانش‌بنیان‌ها پرداخت. در واقع، اگر بانک‌ها با نرخ ترجیحی به شرکتی وام می‌دهند، به این علت است که صندوق از منابع مالی در اختیار خود، مبلغی را در حساب بانک‌ها مسدود می‌کند و بانک‌ها از محل حساب جاری صندوق منافعی را به‌دست می‌آورند که خود را در نرخ ترجیحی نشان می‌دهند. در نتیجه، این فرآیند باعث می‌شود که بانک با نرخ ترجیحی وام بدهد. در قانون رفع موانع تولید که مصوب سال ۱۳۹۴ بود، بانک‌ها از سرمایه‌گذاری منع شده بودند و تنها اجازه داشتند در حوزه بانک و بانکداری سرمایه‌گذاری کنند، اما در قانون جهش دانش‌بنیان که اردیبهشت امسال تصویب شد؛ این اجازه به بانک‌ها داده شد که در طرح‌های دانش‌بنیان هم سرمایه‌گذاری کنند، اما در صورتی این سرمایه‌گذاری موردقبول است که با همکاری صندوق نوآوری و شکوفایی انجام گرفته باشد. این روند که تا چندی پیش از سوی بانک مرکزی به‌عنوان تخلف بانک‌ها در نظر گرفته می‌شد، با تصویب قانون جهش دانش‌بنیان، باتوجه به بند ۱۸ آن؛ از این پس بانک‌ها می‌توانند با همکاری صندوق نوآوری و شکوفایی در حوزه دانش‌بنیان‌ها سرمایه‌گذاری کنند. سرمایه‌گذاری بسان ارائه وام نیست که دارای نرخ باشد و روندی است که معنای مشارکت را می‌رساند. شراکت بانک‌ها و صندوق به‌معنای سهامدار شدن آنها در فعالیت شرکتی است که خواهان سرمایه‌گذاری است. حال در جریان این روند، هم بانک و هم صندوق در سود و ضرر شرکت سهیم خواهند بود. یکی از بندهای این تفاهمنامه‌ها، ایجاد شرکت‌ها یا صندوق‌های سرمایه‌گذاری است که روی شرکت‌های فعال دانش‌بنیان سرمایه‌گذاری می‌کنند. از دیگر موضوعات این تفاهمنامه‌ها، مربوط به پذیرش ریسک اوراق تامین مالی مبتنی بر بدهی که به‌طورمشخص شامل اوراق گام (سرواژه گواهی اعتبار مولد) است. به‌عبارت روشن‌تر، از آنجایی که این اوراق نیاز به یک ضامن برای نقد شدن‌شان دارند و فیش‌ها تعهداتی در زمان مشخص برای صاحبان شرکت‌ها به‌وجود می‌آورند، حال صندوق، به‌همراه بانک‌ها نقش ضمانت را ایفا می‌کنند و نیاز به ارائه وثیقه‌های سنگین از سوی شرکت‌ها نیست. در این روند، صندوق ضامن شرکت‌هایی می‌شود که دارای صلاحیت باشند و وثایق سبک‌تری نظیر چک و سفته از شرکت‌ها دریافت می‌کند. حال اگر شرکتی از پس معوقات برنیامد، صندوق طبق تعهداتی که دارد، پرداخت می‌کند تا شرکت بتواند معوقات خود را بپردازد. بخش دیگری از بندهای تفاهمنامه هم، به حمایت از شرکت‌های کوچک‌تر و نخبگان اختصاص دارد. در این تفاهمنامه تاسیس ۲ صندوق نیکوکاری را مدنظر قرار دادیم که منافع به‌دست‌آمده از این صندوق به بنیاد ملی نخبگان و صندوق نوآوری و شکوفایی برای اعطای کمک‌های بلاعوض اختصاص پیدا می‌کند. موضوع دیگری که موردتفاهم قرار گرفت؛ کمک به توسعه تامین مالی جمعی بود که مناسب برای شرکت‌هایی است که به‌دنبال سرمایه در گردش با دوره بازپرداخت یک‌ساله هستند. در این روند، صندوق ضمانت شرکت متقاضی را برعهده می‌گیرد و بانک‌ها بخشی از منابع موردنیاز خود را از طریق سکوهای تامین مالی جمعی تامین می‌کنند. برای اجرایی شدن این قانون و تخصیص تسهیلات ۴۰ هزار میلیاردی، با شرکت‌هایی که استحقاق بیشتری داشته باشند، تماس گرفته می‌شود. سازکار اجرایی شدن قانون جهش دانش‌بنیان این‌گونه است که طرح‌هایی اولویت دارند که در صدر لیست سرمایه‌گذاری قرار بگیرند. تاکنون با بانک‌های ملت، صادرات، شهر، کارآفرین و پارسیان تفاهمنامه‌هایی درصدد اجرای این بند از قانون امضا شده است. گفتنی است، با این قانون، تعدد بازیگران سرمایه‌گذار در اکوسیستم دانش‌بنیان زیادتر می‌شود. در واقع، بخش عرضه‌کننده پول برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان افزایش می‌یابد و سهولت دسترسی به منابع مالی برای دانش‌بنیان‌ها بیشتر خواهد شد.

یادداشت

توزیع عادلانه ثروت با اخذ مالیات

میثم حاج‌محمدی
کارشناس امور مالیاتی

دولت به‌عنوان مرجع اصلی اداره کشور وظایف مختلفی بر عهده دارد. براساس قانون وظیفه تامین امنیت، تولید امکانات عمومی مثل مراکز آموزشی و درمانی، ایجاد راه‌ها، ایجاد ثبات و نظم در بازارها و... از جمله وظایف مهم دولت است، اما دولت‌ها برای انجام این امور نیازمند منابع مالی یا درآمدهای قابل اتکا و پایدار هستند؛ بر همین اساس در تمامی کشورهای جهان هر دولت بنا به سیاست‌گذاری‌های کلان و دارایی‌های موجود راه‌های مختلفی برای تامین درآمدها و مخارج به‌کار می‌گیرد.

بخشی از این درآمدها از طریق فروش منابع طبیعی مثل نفت و گاز تامین می‌شود. در ایران نیز طبق قانون دولت مجاز به فروش سقف مشخصی از منابع طبیعی و استفاده از درآمد حاصل از آن برای اداره امور کشور است. با این حال معمولا این منابع جوابگوی حجم بالای هزینه‌های دولت نیست؛ از همین رو دولت از روش‌های دیگری برای تامین مخارج استفاده می‌کند که درآمدهای مالیاتی از مهم‌ترین این منابع به‌شمار می‌روند.

مالیات در حقیقت بخشی از درآمدهای افراد جامعه یا سود فعالیت‌های اقتصادی است که به‌صورت اجباری و بلاعوض در اختیار دولت‌ها قرار می‌گیرد. در تئوری‌های اقتصادی، مالیات اصلی‌ترین منبع درآمد دولت‌ها به‌شمار می‌رود. در عین حال همین منبع درآمدی ابزاری برای تخصیص منابع و توزیع عادلانه درآمدها و ثروت‌ها است.

دولت موظف است این درآمدهای مالیاتی را برای بهره‌وری بهتر از منابع موجود و ایجاد بستری مناسب برای بهبود امکانات و شرایط لازم، در فعالیت‌های مختلف اقتصادی صرف کند.

در نتیجه ابزار مالیات، علاوه بر آنکه تامین‌کننده هزینه‌های بخش عمومی است، دارای آثار تخصیصی و توزیعی نیز هست. همچنین مالیات نقش مهمی در توزیع عدالت در جامعه دارد، به همین دلیل نقش عادلانه بودن ابزار مالیات در کنار نقش اصلی آن یعنی بکارگیری در توسعه پایدار منابع اقتصادی دولت‌ها موثر است.

در ایران مانند بسیاری دیگر از کشورهای نفت‌خیز جهان، نقش مالیات به‌عنوان تامین‌کننده درآمدهای دولت کمرنگ و سهم دلارهای نفتی در تامین هزینه‌های دولت از درآمدهای مالیاتی و سایر وجوه درآمدی بیشتر است. به این ترتیب می‌توان گفت راه تامین منابع مالی دولت در کشورهای نفت‌خیز مانند ایران با سایر کشورهای جهان متفاوت است؛ بنابراین عاملی مانند وابستگی بودجه دولت به درآمدهای نفتی و انعطاف‌ناپذیری مخارج دولت، باعث ناکارآمدی سیاست‌های مالی شده است. با این همه عوامل دیگری دست به‌دست هم می‌دهند تا کاهش اتکا به درآمدهای نفتی به ضرورتی انکارناپذیر تبدیل شود.

کاهش منابع زیرزمینی و لزوم صیانت از این منابع برای نسل آینده و همچنین محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها لزوم استفاده از ابزارهای جایگزین درآمدی مانند مالیات را برای تامین بودجه کشور بیش از پیش می‌کند. این اصلی است که در یک دهه گذشته همواره در صدر اولویت‌های دولت‌ها قرار گرفته است؛ چنانچه حصول درآمد دولت از منابع مالیاتی با تکیه بر تغییر پایه مالیاتی و بهره از درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی به‌عنوان یکی از شاخص‌های درآمدی در بودجه ۱۴۰۱ مطرح شد و احتمالا در بودجه ۱۴۰۲ با تمرکز بالاتری دنبال و اجرایی خواهد شد.

مالیات معمول‌ترین و مهم‌ترین منبع مالی برای تامین هزینه‌های عمومی و یکی از موثرترین ابزارهای سیاست‌های مالی دولت به‌شمار می‌رود.

دولت می‌تواند به‌واسطه درآمدهای مالیاتی بسیاری از خدمات اجتماعی و رفاهی را به مردم ارائه دهد و به بسیاری از فعالیت‌ها و جریانات اقتصادی و اجتماعی سمت و سوی لازم و مفید را ببخشد.

از سوی دیگر طبق شواهد، توزیع درآمد در کشورهایی که دریافت مالیات را جدی نگرفته‌اند به‌شکل نامتوازن صورت گرفته و شکاف بین قشر ضعیف و غنی زیاد است؛ بنابراین لازم است دولت‌ها از مالیات به‌عنوان ابزاری در راستای توزیع عادلانه ثروت بهره ببرند. در همین راستا در کشورهایی که دارای برنامه‌ریزی مناسب در توزیع عادلانه ثروت هستند، دولت‌ها با وضع مالیات بر درآمد اشخاص متمکن و طبقات مرفه و صرف هزینه برای بهبود وضع زندگی طبقات کم‌بضاعت، توزیع درآمد را تعدیل کرده‌اند.

از همین رو در این کشورها اعتدال بیشتری از نظر توزیع درآمد بین طبقات مختلف جامعه برقرار است؛ به طوری که در این کشورها کسانی که از امکانات کشور و جامعه بیشتر استفاده می‌کنند به همان نسبت مالیات بیشتری می‌دهند و این یک اصل پذیرفته شده در کشورهای پیشرفته است و باید به‌عنوان الگویی برای برقراری عدالت اجتماعی در ایران نیز اجرا شود.

شرایط جدید امهال بدهی واحدهای تولیدی

شورای پول و اعتبار به‌منظور حمایت از واحدهای تولیدی تمهیدات ویژه‌ای برای ارائه از طریق بانک‌ها و موسسات اعتباری مصوب کرده است.

به گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت، شورای پول و اعتبار به‌منظور حمایت از واحدهای تولیدی تمهیدات ویژه‌ای برای ارائه از طریق بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مصوب کرده است. این مهم ازسوی ستاد تسهیل و رفع موانع تولید کشور برای حمایت از واحدهای تولیدی پیگیری شده که طی آن، امهال و تقسیط تسهیلات مالی دریافتی واحدهای تولیدی در سال‌های گذشته که بنا به هر دلیلی امکان بازپرداخت آن فراهم نشده و مشکلات متعددی برای واحدهای تولیدی به‌واسطه آن ایجاد شده، با اجرای این مصوبه عملی خواهد شد.

تولیدکنندگانی که همه یا بخشی از بدهی‌های بانکی آنها معوق شده، برای استفاده از این تسهیلات می‌توانند درخواست خود را به بانک‌ها و کارگروه‌های تسهیل و رفع موانع تولید استان‌ها بدهند.

بانک‌ها موظفند با دریافت حداکثر ۷.۵ درصد مانده بدهی و با تنفس شش‌ماهه و حداکثر اقساط پنج‌ساله، بدهی این واحدها را امهال کنند. مهلت استفاده از این تسهیلات تا پایان شهریور ۱۴۰۲ است.

ستاد تسهیل و رفع موانع تولید کشور ضمن پیگیری تصویب و اجرای بسته‌های حمایتی و رفع موانع تولید، برنامه‌های تسهیل فرآیند تولید در کشور را نیز دنبال خواهد کرد.

صمت آثار تصویب طرح مالیات بر عایدی سرمایه را بررسی کرد

سدی در برابر تلاطم بازارهای مالی

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

هرچه به ماه‌های پایانی سال نزدیک می‌شویم، تحقق درآمدهای مالیاتی به یکی از مباحث چالش‌برانگیز بودجه ۱۴۰۱ تبدیل می‌شود که باتوجه به آثار کرونا و مسائل روز اقتصاد، فعالان خرد و کلان اقتصاد را با مشکلات بسیاری مواجه کرده، این در حالی است که به‌گفته بسیاری از فعالان اقتصادی جای مالیات بر عایدی سرمایه تاکنون در میان پایه‌های مالیاتی خالی بوده است. طرح اخذ مالیات از عایدی سرمایه حدود ۲ سال در مجلس شورای اسلامی معطل ماند و سرانجام کلیات آن به تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی رسید. در همین راستا مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی گزارشی از کارکردها و مؤلفه‌های مهم در طرح مالیات بر عایدی سرمایه منتشر کرد تا برپایه این مطالعه کمیسیون اقتصادی نسبت به تصویب کلیات طرح اقدام کند. مدافعان این طرح معتقدند با قانونی شدن آن جلوی گریز سرمایه‌ها به بازارهای سوداگری گرفته خواهد شد. براساس کلیات مصوب طرح مالیات بر عایدی سرمایه، فردی که طلا، ارز، مسکن و خودرو خریداری و سپس اقدام به فروش آن کند باید از درآمد حاصل از فروش مبلغی را به‌عنوان مالیات به دولت پرداخت کند؛ از همین رو ظاهرا دولت حساب ویژه‌ای برای کسب درآمد از محل این پایه جدید مالیاتی باز کرده است. گمانه‌زنی‌ها حاکی از آن است که در بودجه ۱۴۰۲ رقمی مربوط به مالیات عایدی سرمایه در نظر گرفته خواهد شد. صمت در گفت‌وگو با کارشناسان نقش دریافت مالیات از عایدی سرمایه را در جلوگیری از فرار سرمایه‌ها به سمت بازارهای دلالی بررسی کرده است.

عکس: آیدا فریدی

دریافت مالیات بر عایدی سرمایه ممکن است در صورت اجرای نامطلوب یا نظارت نادرست به اقتصاد آسیب بزند و باعث افزایش نرخ خودرو، طلا، ارز و... شود

در ایران به‌دلیل ناقص بودن قوانین مربوط به مالیات‌ستانی هنوز راه‌های فرار و دور زدن مالیات باز است

مالیات بر عایدی، فقط از ثروتمندان گرفته می‌شود

محمدعلی رحیمی، کارشناس امور مالیاتی درباره تاثیر دریافت مالیات از عایدی سرمایه در جلوگیری از فرار مالیاتی به صمت گفت: مالیات بر عایدی سرمایه نوعی مالیات است که بر سود ناشی از انتقال اموال غیرمولد اعمال می‌شود و در بین عموم مردم با عنوان مالیات ثروتمندان نیز شناخته می‌شود.

وی با اشاره به اینکه در ایران به‌دلیل ناقص بودن قوانین مربوط به مالیات‌ستانی هنوز راه‌های فرار مالیاتی و دور زدن قانون باز است، افزود: تجربه اجرای پایه‌های جدید مالیاتی نظیر دریافت مالیات از خانه‌ها و خودروهای لوکس و خانه‌های خالی نیز تاکنون با شکست مواجه شده است؛ بنابراین باید برای جلوگیری از فرار مالیاتی قوانین کاربردی‌تری تدوین شود.

این کارشناس امور مالیاتی ادامه داد: پس از تصویب کلیات طرح مالیات بر عایدی سرمایه، کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در حال بررسی جزئیات این طرح است که بسیاری امیدوارند با اجرای آن راه فرار سرمایه‌ها به بازار سوداگری بسته شود.

رحیمی توضیح داد: برپایه مطالعاتی که نتایج آن ازسوی مرکز پژوهش‌ها به کمیسیون اقتصادی ارجاع شده با قانونی شدن طرح دریافت مالیات از عایدی سرمایه و اجرای آن جلو گریز بسیاری از سرمایه‌ها به بازارهای سوداگری گرفته می‌شود.

وی در ادامه توضیح داد: از جزئیات طرح چنان برمی‌آید که بیش از ۹۵ درصد مردم از پرداخت این مالیات معاف هستند و تنها گروه ۵ درصدی سوداگران باید نسبت به پرداخت این مالیات اقدام کنند.

این کارشناس امور مالیاتی با اشاره به اینکه تنها افراد محدودی مشمول قانون اخذ مالیات از عایدی سرمایه می‌شوند، گفت: کسانی که تاکنون نه فعالیت‌های‌شان ثبت شده و نه بابت درآمدهای نجومی خود مالیات پرداخت کرده‌اند، باید از سال آینده برای پرداخت مالیات عایدی سرمایه‌های‌شان آماده باشند.

▣ شیوه غلط مالیات‌ستانی

رحیمی ضمن انتقاد از شیوه مالیات‌ستانی در ایران اظهار کرد: ثبات مالی یک کشور آینه تمام‌نمای وضعیت حاکم بر اقتصاد آن است.

وی خاطرنشان کرد: در حال حاضر وضعیت اقتصادی کشور به‌دلیل اعمال تحریم‌ها، شرایط پساکرونا و درگیری روسیه و اوکراین در منطقه ثبات ندارد. علاوه بر این کشور هنوز درگیر تورم است و دولت صرفا در راستای افزایش درآمد و تامین کسری بودجه، هر سال مبالغی بر سهم مالیات در بودجه می‌افزاید.

▣ دولت زمینه‌ساز اخفای درآمد

رحیمی با تاکید بر اینکه افزایش بدون مطالعه پایه مالیاتی به‌منظور جبران کسری بودجه به اقتصاد کشور آسیب می‌زند، گفت: نبود برنامه‌های بلندمدت و فقدان قابلیت اتکا به توانایی‌های اقتصادی، موجب شده کشور همواره در فرازونشیب‌ها و تحلیل‌های اقتصادی بدون تکیه‌گاه، گام بردارد. همین مسئله معضلاتی را در وصول درآمدهای مالیاتی به‌وجود آورده است.

وی از جمله مشکلات افزایش بدون مطالعه پایه مالیاتی را اخفای درآمد و فرار مالیاتی دانست و اظهار کرد: تحلیل نادرست شرایط اقتصادی کشور به فرار مالیاتی دامن خواهد زد.

وی با تاکید بر اینکه اکنون فشار وصول نشدن مالیات بر درآمد فراریان مالیاتی متوجه قشر ضعیف و متوسط جامعه است، گفت: فارغ از بحث فرار مالیاتی و اخفای فعالیت‌های اقتصادی دهک‌های بالای جامعه، موضوع فرارهای مالیاتی بزرگ نیز بخشی از چالش مهم سیستم مالیاتی کشور است.

رحیمی خاطرنشان کرد: طبق گزارش‌های رسیده از سیستم مالیاتی فرارهای مالیاتی بزرگ ایران سهمی بالغ بر ۴۰ درصد از کل درآمدهای مالیاتی را به خود اختصاص داده که فشار جبران آن عموما بر دوش اقشار آسیب‌پذیر کشور است.

این کارشناس مسائل مالیاتی بیان کرد: آزادی عمل در فرار مالیاتی آن هم به میزان ۴۰ درصد از کل درآمدهای مالیاتی نشان‌دهنده این موضوع است که فرآیند وصول مالیات در ایران مشکل دارد. متاسفانه هر سال این رقم بزرگ‌تر می‌شود که نتیجه ضعف نظارت بر روند مالیات‌ستانی است.

▣ سدی در برابر فرار مالیاتی

وی در پاسخ به این پرسش که آیا اجرای درست طرح مالیات بر عایدی سرمایه می‌تواند از فرار مالیاتی جلوگیری کند، گفت: اخذ مالیات از عایدی سرمایه امتحان خود را در دنیا پس داده است؛ بنابراین در صورتی که بتوان آن را در کشور به‌خوبی به اجرا آورد و بر اجرا نیز نظارت صحیح داشت، به‌طور قطع موفق به پیاده‌سازی یک مدل مالیاتی استاندارد و موثر در کشور خواهیم شد که از فرار مالیاتی جلوگیری می‌کند.

▣ جذابیت، عامل انحراف

رحیمی درباره آثار مثبت اخذ مالیات از عایدی سرمایه چنین بیان کرد: مالیات بر عایدی سرمایه یک مالیات استاندارد بین‌المللی است که تمام کشورها از آن برای جلوگیری از سوداگری‌های غیرمولد استفاده می‌کنند و سرمایه از این طریق به طرف فعالیت‌های مولد اقتصادی هدایت می‌شود.

وی جذابیت و سوددهی بسیار بالای فعالیت‌های غیرمولد در مقابل فعالیت‌های تولیدی را یکی از تهدیدات اقتصاد کشور و موانع اصلی تولید دانست و گفت: در شرایطی که امکان انجام فعالیت‌های غیرمولد در بازارهایی همچون ملک، خودرو، طلا و ارز آن هم بدون پرداخت مالیات، با سود چندبرابری نسبت به فعالیت‌های تولیدی وجود دارد، طبیعی است که نقدینگی به سمت تولید نرود و به‌دنبال آن رونق تولید هم شکل نگیرد.

شکاف طبقاتی با اخذ مالیات از عایدی سرمایه کم می‌شود

محمدرضا یزدی‌زاده، کارشناس امور مالیاتی درباره تاثیر دریافت مالیات از عایدی سرمایه در جلوگیری از فرار مالیاتی به صمت گفت: مالیات بر عایدی سرمایه مالیات بر پس‌اندازهایی است که در قالب شکل‌هایی از سرمایه متبلور می‌شود.

در کشورهای مختلف این پایه مالیاتی براساس شرایط اقتصادی برای کاهش شکاف طبقاتی مورداستفاده قرار می‌گیرد.

وی افزود: در اقتصاد اخذ مالیات از عایدی سرمایه به مالیات‌ستانی از طبقه مرفه جامعه تعبیر می‌شود و جامعه هدف آن اقشار متوسط و ضعیف کشور نیستند. این کارشناس امور مالیاتی ادامه داد: مهم‌ترین هدفی که طرح مالیات بر عایدی سرمایه در کشورهای مختلف دنبال می‌کند کاهش شکاف طبقاتی است، زیرا مالیات بر درآمد توانایی کاهش شکاف طبقاتی را ندارد.

وی با اشاره به اینکه در بازارهای سوداگری بازدهی سرمایه از متوسط رشد اقتصادی بالاتر است، تصریح کرد: کسانی که از عامل سرمایه برای کسب عایدی استفاده می‌کنند، بازدهی سرمایه‌های‌شان از متوسط رشد اقتصادی بیشتر می‌شود که این امر تشدید شکاف طبقاتی را به‌دنبال دارد.

▣ تورم، عامل افزایش فاصله طبقاتی

یزدی‌زاده متذکر شد: تورم در کشورهای مختلف جهان، افراد فقیر را فقیرتر و افراد مرفه را مرفه‌تر می‌کند، زیرا افراد سرمایه‌دار با تبدیل پول و کالای خود به سرمایه‌ای با ارزش بیشتر از تورم پیشی می‌گیرند؛ یعنی به‌نوعی عایدی بر سرمایه آنان اضافه می‌شود. در چنین شرایطی اگر از عایدی مالیات اخذ نشود فاصله طبقاتی فقیر و غنی روز به روز افزایش می‌یابد.

▣ ضرورت حذف معافیت مالیاتی

این کارشناس امور مالیاتی اضافه کرد: برای کاهش تورم از طریق دریافت مالیات بر عایدی سرمایه در ابتدا باید برخی معافیت‌های مالیاتی غیرضروری حذف شوند. برای این کار باید نرخ‌های مالیات بر عایدی سرمایه و معافیت‌ها به‌گونه‌ای طراحی شوند که سرمایه‌داران به‌جای بخش‌های متورم غیرمولد به سمت فعالیت‌های مولد بروند.

وی متذکر شد: در واقع نرخ‌های این پایه مالیاتی باتوجه به بازدهی بالاتر و ریسک کمتر این فعالیت‌ها باید خیلی بالاتر از نرخ‌های مالیات فعالیت‌های مولد باشد. علاوه بر این معافیت مالیاتی این بخش نیز باید به‌شدت محدود شود.

این کارشناس امور مالیاتی در تشریح آثار مثبت دریافت مالیات از عایدی سرمایه گفت: این پایه مالیاتی در کنار سایر ابزارهای مالیاتی می‌تواند از تلاطم‌های ویران‌کننده‌ای که گاه‌وبیگاه در اقتصاد تورمی کشور فوران می‌کند بکاهد.

▣ عدالت‌گستری با مالیات

وی افزود: پایه مالیاتی جدید باعنوان مالیات بر عایدی سرمایه با هدایت سرمایه‌ها به سمت بازارهای مولد، سمت عرضه را تقویت و به افزایش رشد اقتصادی و کاهش تورم کمک می‌کند. یزدی‌زاده خاطرنشان کرد: اخذ مالیات از عایدی سرمایه همچنین می‌تواند از طریق فشار به فعالیت‌های دلالی و بازتوزیع درآمد در چارچوب نظام مالیاتی و پرداخت‌های حمایتی، کاهش فاصله طبقاتی و گسترش عدالت را رقم بزند.

▣ اشکالات اخذ مالیات از عایدی

وی در پاسخ به این پرسش که دریافت مالیات از عایدی سرمایه چه اشکالاتی می‌تواند ایجاد کند، توضیح داد: اجرای قانون مالیات بر عایدی سرمایه در کشورهای دارای اقتصاد باثبات، تاثیر خوبی دارد اما در کشوری که با تحریم و تورم درگیر است اثرات منفی به بار می‌آورد. این کارشناس امور مالیاتی افزود: کشورهای مجری قانون مالیات بر عایدی سرمایه هیچ کدام با تحریم و تورم شدید مواجه نیستند، اما در کشوری مانند کشور ما این طرح ممکن است در صورت اجرای نادرست یا نظارت نامطلوب به اقتصاد آسیب بزند و باعث افزایش نرخ خودرو، طلا، ارز و... شود.

سخن پایانی

مالیات بر عایدی سرمایه از انواع مالیات‌های تنظیمی برای کنترل سوداگری در بازارهای غیرمولد است. همچنین اخذ مالیات از عایدی سرمایه اساسی‌ترین اقدام برای کاهش شکاف طبقاتی، برخورد با تورم‌های بخشی و هدایت سرمایه‌ها به سمت فعالیت‌های مولد است. کارشناسان مسائل مالیاتی معتقدند این پایه مالیاتی در کنار سایر ابزارهای مالیاتی می‌تواند از تلاطم‌های ویران‌کننده‌ای که گاه و بیگاه در اقتصاد تورمی کشور فوران می‌کند بکاهد و در نهایت با هدایت سرمایه‌ها به سمت بازارهای مولد، سمت عرضه را تقویت و به افزایش رشد اقتصادی و کاهش تورم کمک کند.

تفکیک وزارت صمت اولویت ندارد

عبدالمجید شیخی درباره تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با رادیو گفت‌وگو گفت: ادغام یا انفکاک نهادهای اداری، اولویت ما نیست. ما می‌توانیم برای تفکیک و ادغام دلایلی مطرح کنیم و هیچ‌کس هم نمی‌تواند آن دلایل را رد کند.

وی در عین حال درباره آثار مثبت و منفی تفکیک یا ادغام وزارتخانه‌ها، افزود: نباید خود را مشغول کارهای درجه چندم کنیم، چرا که اولویت کشور مسائلی فراتر از اینهاست. شیخی با اشاره به‌نظر مساعد دولت و رای مثبت کمیسیون صنایع به تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت به رادیو گفت‌وگو گفت: این کار در شرایط فعلی درست نیست. این استاد دانشگاه یادآور شد: درباره سازمان مدیریت برنامه نیز گفتند باید این سازمان اصلاح و سازمان برنامه‌وبودجه احیا شود، اما وضعیت بدتر از قبل شد. با عذرخواهی می‌گویم این کارها، بازی با آفتابه و لگن است که مشکلی از مملکت حل نمی‌کند. شیخی خاطرنشان کرد: برای رونق تولید به کار و تلاش جهادی نیاز داریم. ساز کار آن نیز موجود است و در ادغام یا انفکاک، اگر کار جهادی باشد، اهداف محقق خواهد شد. وی ادامه داد: تقسیم‌بندی وظایف اداری در کشور شامل وظایف موضوعی و محصولی پیامدهایی به‌دنبال دارد. من ۳۰ سال سابقه خدمت در بخش کشاورزی دارم و معتقدم وظایف بازرگانی بخش کشاورزی توسط جهاد اجرا نشده و مشکل سپردن وظایف به این بخش و آن بخش نیست، مشکل اینجاست که نیروها وظایف خود را انجام نداده‌اند. شیخی تصریح کرد: روحیه جهادی یعنی رودربایستی نداشتن! یعنی کار را بدون ترس و لرز و محافظه‌کاری انجام دادن. متاسفانه دولت برای تنظیم بازار کالا و خدمات، برنامه جامعی ندارد.

وزارت صمت در دوراهی ادغام و تفکیک

موافقان تشکیل وزارت بازرگانی، گستردگی وزارت صنعت، معدن و تجارت را دلیل موافقت خود با تفکیک عنوان می‌کنند، اما مخالفان می‌گویند تشکیل وزارت بازرگانی منجر به واردات گسترده و ضربه به تولید می‌شود، پس با آن مخالف هستیم. ادغام و تفکیک بخش‌های تولید و بازرگانی در وزارتخانه‌های متولی تولید و تجارت در دولت‌های گوناگون موضوع داغ بحث‌های مسئولان دولتی و نمایندگان مجلس بوده و در چند سال اخیر بیشتر از هر زمانی موردتوجه رسانه‌ها قرار گرفته است. صمت در این گزارش به چندوچون داستان تفکیک و ادغام این وزارت عریض و طویل پرداخته است.

گروه گزارش
editor@smtnews.ir

دلایل ادغام و تفکیک

در سال ۹۰ ادغام وزارت بازرگانی در وزارت صنایع و معادن در نتیجه تلاطمات و آشفتگی بازار محصولات گوناگون به‌ویژه کالاهای اساسی و درگیری مدام این دو وزارتخانه در دستور کار دولت و مجلس وقت قرار گرفت و منجر به تشکیل وزارت صنعت، معدن و تجارت شد. در سال ۹۱ نیز با تصویب «قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» مسئولیت بازرگانی محصولات کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی منتقل شد تا هر وزارتخانه در حیطه وظایف محوله پاسخگوی عملکرد خود باشد. منطق تصویب این قانون این بود که مسئولیت واحد پاسخگویی واحد را به‌دنبال دارد؛ درنتیجه فضای اتهام‌پراکنی وزارتخانه‌ها علیه یکدیگر و فرار از پاسخگویی در قبال ضعف عملکردها به حداقل می‌رسد. اما پس از گذشت چند سال از این ادغام بار دیگر زمزمه‌های تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت بر سر زبان‌ها افتاد و سال ۹۶ دولت در «لایحه اصلاح بخشی از ساختار دولت» به‌دنبال جداکردن امور بازرگانی از دو وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی بود که با مخالفت نمایندگان روبه‌رو شد. از آن زمان به بعد چندین بار تلاش دولت دوازدهم برای تفکیک وزارت صمت بی‌نتیجه ماند تا اینکه سال ۹۸ تعدادی از نمایندگان در مجلس دهم طرح «وزارت تجارت و خدمات بازرگانی» را پیگیری کرده و به تصویب مجلس رساندند.

با ایراد شورای نگهبان از مصوبه مجلس، این طرح در مجلس یازدهم به مدت یک سال مسکوت گذاشته شد، اما حدود ۳ ماه پیش با نظرخواهی از دولت و موافقت دولت با آن، دوباره به جریان افتاده و قرار است به‌زودی تعیین‌تکلیف شود. از زمان اعلام موافقت دولت با تشکیل وزارت بازرگانی، بار دیگر موافقان و مخالفان زیادی در این زمینه صحبت کرده و هرکدام دلایل موافقت و مخالفت خود را مطرح کردند.

یک وزارتخانه با مسئولیت‌های سنگین

یکی از مهم‌ترین دلایل موافقان تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت، گستردگی این وزارتخانه است. موافقان معتقدند با ادغام وزارت بازرگانی در صنایع و معادن، این وزارتخانه بیش از حد بزرگ شده و یک نفر توانایی مدیریت این وزارتخانه عریض‌وطویل را ندارد.

محمدعلی محسنی‌بندپی، نماینده نوشهر و چالوس در مجلس یازدهم و از موافقان تشکیل وزارت بازرگانی، درباره تفکیک احتمالی وزارت صمت به شرق گفت: برخی وزارتخانه‌های دولت، بزرگ و با مسئولیت سنگین است؛ همین باعث شده کار آنها با پیچیدگی روبه‌رو شود. او افزود: گاهی می‌بینیم وزارتخانه‌ای بزرگ با تعهدات زیادی است، اما ساختار به‌گونه‌ای طراحی‌شده که کارها به‌خوبی پیش می‌رود؛ یعنی براساس چارت سازمانی یک وزیر و چند معاون وزیری که برای آن مجموعه در نظر گرفته شده، کفایت می‌کند، اما درباره وزارت صنعت، معدن و تجارت این موضوع صدق نمی‌کند. این نماینده مجلس توضیح داد: من موافق تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت هستم. این وزارتخانه بسیار مهم و کلیدی است و در شرایط کنونی کشور، انجام این حجم از کار توسط یک وزارتخانه منطقی به نظر نمی‌رسد.

او یادآور شد: ادغام وزارت صنعت و معدن با وزارت بازرگانی، از همان ابتدا یک کار اشتباه بود و اینکه یک وزارتخانه با مسئولیت سنگین و یک وزیر داشته باشیم و دلمان را خوش کنیم که کارها در هم ادغام یا دولت کوچک‌شده نادرست است. ما هر تصمیم و کاری می‌کنیم، باید در نهایت ببینیم که خیر و صلاح مردم و کشور در آن دیده شده یا نه؟ اگر منفعت آن کمتر از ضررش باشد، باید کار سریع‌تر متوقف شود و نقشه راه را تغییر داد.

واردات گسترش می‌یابد

از سوی دیگر، مخالفان تشکیل وزارت بازرگانی اعتقاد دارند با انسجام ساختار تولید و تجارت، سیاست‌گذاری این دو حوزه در اختیار یک وزارتخانه قرار می‌گیرد و در این صورت تولید از تصمیمات جزیره‌ای در امان می‌ماند. این افراد پیشینه وزارت بازرگانی در واردات گسترده و ضربه به تولیدات داخلی را تجربه‌ای تلخ عنوان می‌کنند و معتقدند یکی از دلایل ادغام این وزارتخانه کاهش واردات بوده است. محمد صفایی، دیگر نماینده مجلس هم درباره تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی به شرق گفت: من با تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت مخالف هستم. نماینده مردم گناباد در مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: چند سال پیش ادغام وزارت صنعت، معدن و تجارت در یکدیگر با این هدف انجام شد که میزان واردات کشور کاهش پیدا کند.

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی بیان کرد: یکی دیگر از اهداف ادغام وزارت صنعت، معدن و تجارت این بود که همان نهادی که متولی تولید است، بخش تجارت کشور را هم مدیریت کند. او در واکنش به افرادی که معتقدند وزارت صنعت، معدن و تجارت بسیار عریض‌وطویل است و تفکیک راهکار رفع مشکلات این وزارتخانه است، گفت: یکی از دلایل اصلی من برای مخالفت با تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی آن است که واردات گسترش پیدا نکند و تولید داخلی ضربه نخورد.

دسترسی به بازار

از سوی دیگر، نگرانی از واردات گسترده با تشکیل وزارت بازرگانی در صحبت‌های کارشناسان نیز بارها تکرار شده که نسبت به پیامدهای آن هشدار داده‌اند. از نظر این کارشناسان، هدف اصلی از تفکیک بخش بازرگانی از وزارت صنعت، معدن و تجارت و تشکیل یک وزارتخانه مجزا برای این امر، تنظیم بازار داخلی از طریق واردات است که در نهایت به تضعیف تولید و افزایش قیمت‌ها در بلندمدت منجر می‌شود. از آنجایی که دسترسی به بازار، یکی از پایه‌های اصلی تولیدات قوی است؛ بنابراین تنظیم بازار با کالاهای وارداتی هرچند در کوتاه‌مدت و به ظاهر مشکلات بازار و تلاطمات آن را کاهش می‌دهد، اما با کوتاه‌شدن دست تولیدکنندگان از بازار ضرر بزرگی متوجه تولید و اقتصاد کشور می‌شود. علاوه بر این، آگاهی متولی تولید از میزان و حجم کالای موردنیاز بازار، امکان برنامه‌ریزی برای رفع احتیاجات بازار با کالاهای داخلی یا واردات تنها به‌اندازه کمبود کالا را بهتر فراهم می‌کند. تجربه وجود وزارت بازرگانی در کشور نیز نشان می‌دهد هماهنگی این وزارتخانه با وزارتخانه‌های متولی تولید همواره با چالش مواجه بوده و به‌دلیل هماهنگ‌نبودن با این وزارتخانه‌ها کالاهایی را وارد می‌کرد که صدای تولیدکنندگان داخلی را درمی‌آورد.

> موافقان تشکیل وزارت بازرگانی، گستردگی وزارت صمت را دلیل موافقت خود با تفکیک عنوان می‌کنند، اما مخالفان می‌گویند تشکیل وزارت بازرگانی منجر به واردات گسترده و ضربه به تولید می‌شود، پس با آن مخالف هستیم

خطرات تشکیل دوباره وزارت بازرگانی

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران می‌گوید، پیش از آنکه بحث تفکیک میان وزارتخانه‌های صنعت و معدن و بازرگانی بار دیگر جدی شود، باید این سوال را پرسید که این تفکیک تا چه حد توان حل مشکلات این حوزه را دارد؟ عباس آرگون در گفت‌وگو با ایسنا، اظهار کرد: از حدود ۱۱ سال پیش که وزارت واحد صنعت، معدن و تجارت تشکیل شد تا امروز، همواره این موضوع مطرح بوده که آیا این ادغام درست بوده یا خیر و پس از آن دوباره این سوال به وجود آمده که آیا تفکیک دوباره این وزارتخانه‌ها می‌تواند به نفع اقتصاد ایران باشد؟

وی با بیان اینکه عملکرد این وزارتخانه در سال‌های گذشته باید به شکل دقیق موردبررسی قرار گیرد، تشریح کرد: وقتی از ابتدا بحث ادغام این وزارتخانه‌ها مطرح‌شده، قطعا مدتی طولانی روی آنها کار انجام شده و کارشناسان و تصمیم‌گیران برای این مسئله یک برنامه خاص را در دستور کار داشته‌اند. امروز باید این سوال را بپرسیم که آیا تمام این کارهای کارشناسی اشتباه بود و از ابتدا نباید چنین برنامه‌ای در دستور کار قرار می‌گرفت؟

عضو اتاق بازرگانی تهران با اشاره به هزینه‌های قابل‌توجه ادغام و تفکیک وزارتخانه‌ها، توضیح داد: وقتی این ادغام انجام شد، از جابه‌جایی ساختمان‌ها و اسناد و برنامه‌ها گرفته تا تغییر در قوانین بالادستی و تلاش برای یکسان‌سازی برنامه‌های وزارت صمت در دستور کار قرار داشت. حالا اگر بنا باشد، بار دیگر این وزارتخانه‌ها را تفکیک کنیم، کار از اول شروع می‌شود. از جابه‌جایی وزیر و تیم همراه وزارت گرفته تا تفکیک ساختمان‌ها و مدارک و اسناد، هر یک، هم فرآیند پرهزینه‌ای خواهد بود و هم احتمالا به چند ماه زمان نیاز دارد تا شرایط عادی شود. باید ببینیم با توجه به شرایطی که اقتصاد ایران آن را تجربه می‌کند، آیا اعمال چنین تصمیمی منطقی است؟ آرگون با تاکید بر لزوم ارزیابی دقیق معضلات حوزه صمت، تصریح کرد: ما باید به جای تفکیک وزارتخانه‌ها به سراغ اصلاح سیاست‌ها برویم. اینکه خودرو مشکل دارد یا تجارت با محدودیت مواجه است یا تولیدکنندگان برای سرمایه‌گذاری‌های جدید تردید می‌کنند آیا با تغییر در ساختار وزارتخانه عوض خواهد شد یا نیاز به اصلاح سیاست‌ها دارد؟ در واقع اگر سیاست‌ها را به‌درستی تغییر دهیم، می‌توان انتظار داشت با ساختار فعلی نیز کار ادامه پیدا کند.

وی با اشاره به الزام قانونی کوچک‌سازی دولت، گفت: قانون اعلام کرده دولت باید کوچک شود و ادغام وزارتخانه‌ها نیز بخشی از این موضوع بوده، اما تفکیک دوباره به سمت بزرگ کردن دولت پیش خواهد رفت. ما باید تصدیگری اقتصادی دولت را کم کنیم و به بخش خصوصی میدان بدهیم. اینکه دو وزیر در آینده سیاست‌هایی را دنبال کنند که با یکدیگر در تضاد است به نفع اقتصاد ایران نخواهد بود؛ ازاین‌رو به نظر می‌رسد در شرایط فعلی شاید تاسیس دوباره وزارت بازرگانی هزینه‌هایی داشته باشد که از منافع آن نیز بیشتر باشد.

تشکیل وزارت بازرگانی ضرورت دارد

عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی گفت: اگر بخواهیم تراز تجاری خود را افزایش دهیم، باید یک وزارتخانه اقتصادی بسیار قوی صرفا در حوزه بازرگانی داشته باشیم. سیدغنی نظری در گفت‌وگو با مهر، درباره تفکیک وزارت صمت گفت: در حوزه صنعت، معدن و تجارت، مشکلی از لحاظ ساختار نداریم و اگر مدیری توانمند سر کار باشد، با همین ساختار هم می‌تواند کار کند. وی یادآور شد: چند سال پیش، هزینه‌ای به دولت تحمیل و ۳ وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت در یک وزارتخانه ادغام شد. امروز نقایص ادغام وزارت صمت مشخص شده است و ای کاش از همان ابتدا ادغام وزارت صنعت، معدن و تجارت اتفاق نمی‌افتاد.

عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: البته توجه به حوزه بازرگانی و تجارت داخلی و خارجی در کشور بسیار ضروری است. در حال حاضر در دیپلماسی اقتصادی مشکل داریم و تعداد رایزنی‌های ما در حوزه بازرگانی بسیار کم است. همچنین از ظرفیت همسایگان در زمینه بازرگانی خارجی به خوبی استفاده نمی‌کنیم.

نظری تاکید کرد: اگر بخواهیم تراز تجاری خود را افزایش دهیم، باید یک وزارتخانه اقتصادی بسیار قوی صرفا در حوزه بازرگانی داشته باشیم. وی اظهار کرد: در حال حاضر اگر به وزارت صمت برویم، شلختگی ناشی از گستردگی کارهای غیرمرتبط کاملا مشهود است. به‌عنوان مثال، فردی تا چند وقت پیش، کارمند بخش بازرگانی بوده، اما الان وظایفی در حوزه معدن به وی محول شده است. این فرد تا با ادبیات حوزه معدن آشنا شود، زمان زیادی از دست می‌رود.

سخن پایانی

به نظر می‌رسد پیشینه و تجربه تشکیل وزارت بازرگانی در کشور در ایجاد مخالفت‌ها با آن تاثیرگذار بوده و مخالفان نمی‌توانند خاطره ضربه‌های این وزارتخانه به تولید را فراموش کنند؛ علاوه بر این، تجربه سایر کشورها نیز نشان می‌دهد اکثرا متولی تولید و تجارت آنها ذیل یک ساختار فعالیت می‌کند که این مسئله در رشد و پیشرفت این کشورها نیز تاثیرگذار بوده؛ بنابراین تجربه داخلی و تجربه جهانی هر دو نقش زیادی در ایجاد مخالفت با تشکیل وزارت بازرگانی ایفا می‌کنند.

دریچه

صادرات گاز ایران به ترکیه افزایش می‌یابد؟

به‌تازگی مقامات ایران و ترکیه مذاکراتی برای تمدید قرارداد گازی و افزایش صادرات داشته‌اند و به‌نظر می‌رسد باتوجه به نیاز ترکیه به گاز، تمدید این قرارداد بدون مشکل باشد، اما افزایش حجم صادرات موردبحث است.

به گزارش ایسنا، در ۵ ماه نخست امسال، صادرات گاز ایران به تمام مقاصد صادراتی نسبت به مدت مشابه سال گذشته، حدود ۲۰ درصد و درآمدهای صادرات گاز در دولت فعلی ۶۴ درصد افزایش داشته، در این بین، حجم صادرات گاز به ترکیه به‌عنوان یکی از مقاصد صادراتی ۱۱ درصد رشد داشته است.

ادامه مذاکرات برای افزایش صادرات گاز، وصول حدود ۱.۶ میلیارد دلار طلب گازی ایران از عراق، افزایش ۱۳۸ درصدی سوآپ گاز و... از دیگر اقدامات انجام‌شده برای گسترش دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم بوده است.

در همین راستا، به‌تازگی جواد اوجی که در رأس هیاتی به آنکارا سفر کرده، با فاتح دونمز و نورالدین نباتی، وزیران انرژی و اقتصاد ترکیه و همچنین رئیس کل بانک مرکزی ترکیه و شرکت‌های بزرگ فعال در حوزه انرژی این کشور دیدار و گفت‌وگو کرد. یکی از مهم‌ترین محورهای موردمذاکره، تمدید قرارداد صادرات گاز ایران به ترکیه بود که اصول آن مورد توافق دو طرف است و مقرر شد برای ادامه مذاکرات، کارگروهی مشترک برای کار روی موضوع تمدید قرارداد شکل گیرد.

در این سفر همچنین درباره افزایش مقدار صادرات گاز ایران به ترکیه و ساخت یک خط لوله جدید صادرات گاز برای افزایش ظرفیت انتقال گاز از این مسیر مذاکره شد. همچنین دو سناریوی افزایش صادرات گاز از طریق یک قرارداد جدید یا در قالب تمدید قرارداد پیشین بحث و بررسی شد.

قرارداد کنونی ۲۵ ساله صادرات گاز ایران به ترکیه در سال ۲۰۲۶ میلادی به پایان می‌رسد، به همین دلیل، ایران به‌دنبال دریافت شرایط بهتر در قرارداد جدید است. حمیدرضا عراقی، مدیرعامل پیشین شرکت ملی گاز ایران در این زمینه به ایسنا، گفت: در حال‌حاضر به‌نظر نمی‌رسد امکان افزایش ظرفیت صادرات گاز به ترکیه باتوجه به نیاز کشور وجود داشته باشد و احتمالا به همان میزان قرارداد فعلی که حدود ۷ تا ۹ میلیارد مترمکعب بوده، می‌توانیم اقدام به صادرات کنیم. به‌گفته وی، باتوجه به اینکه نیاز کشور به‌گونه‌ای است که نیروگاه‌ها و صنایع به‌ویژه در زمستان مصرف بالایی دارند، نهایت قراردادی که بتوانیم با این کشور منعقد کنیم مانند گذشته است، در چند سال گذشته توانستیم سالانه ۹ میلیارد مترمکعب به ترکیه گاز صادر کنیم بدون اینکه مشکلی در قرارداد به وجود آید و یا اینکه متحمل جریمه شویم. عراقی با اشاره به نیاز گازی عراق، تاکید کرد: در طول یکی دو سال آینده، عراق گاز بیشتری نسبت به ترکیه نیاز دارد؛ بنابراین اگر قرار باشد در میزان ظرفیت صادرات افزایشی اتفاق بیفتد، این افزایش برای عراق خواهد بود، اما اگر با ترکیه قرارداد جدیدی منعقد شود به نظر می‌رسد مفاد آن مانند قرارداد قبلی باشد. به‌گفته وی، اگر دو طرف از نظر حجم گاز به توافق برسند، این قرارداد تمدید خواهد شد و امکان انعقاد این قرارداد با حجم گذشته نیز وجود دارد. تجربه چند سال گذشته نشان داده توان ایران برای صادرات گاز به ترکیه حدود ۹ میلیارد مترمکعب بوده است. این کارشناس حوزه گاز با اشاره به مذاکرات انجام‌شده برای احداث یک خط لوله جدید به‌منظور صادرات گاز به ترکیه، اظهار کرد: در گذشته نیز این مذاکرات وجود داشت و ادامه خط نهم ظرفیتی برای افزایش حجم صادرات به ترکیه به وجود می‌آورد و اگر شرایط آماده شود و ترکیه آمادگی داشته باشد حتی می‌توان از طریق ایران خط را به کشورهای دیگر رساند، این طرح سرمایه‌گذاری زیادی نمی‌خواهد.

عراقی با بیان اینکه کار خط لوله و انتقال گاز در ایران بسیار قوی است، اما مشکل حجم گاز است، گفت: باید تلاش شود به منابع جدیدی گازی دست یابیم، اولویت کشور تامین نیاز داخلی و بعد از آن صادرات به کشورهای همسایه که اکنون عراق و ترکیه است، تبیین شده، اکنون باید منابع تامین گاز افزایش پیدا کند و مهم‌ترین اصل اجرای جدی دستورالعمل‌های مدیریت مصرف است.

وی افزود: اگر با همین روند پیش برویم، قطعا با کمبود گاز مواجه می‌شویم و مجبور خواهیم شد گاز برخی صنایع را قطع کنیم یا به نیروگاه‌ها سوخت دوم بدهیم تا مشکلی برای تامین گاز خانگی به وجود نیاید، بنابراین چالش اساسی تامین منابع گاز برای کشور است.

دوشنبه
۲ آبان ۱۴۰۱- ۲۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ - ۲۴ اکتبر ۲۰۲۲- شماره ۲۱۸۰-پیاپی ۳۴۹۸

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

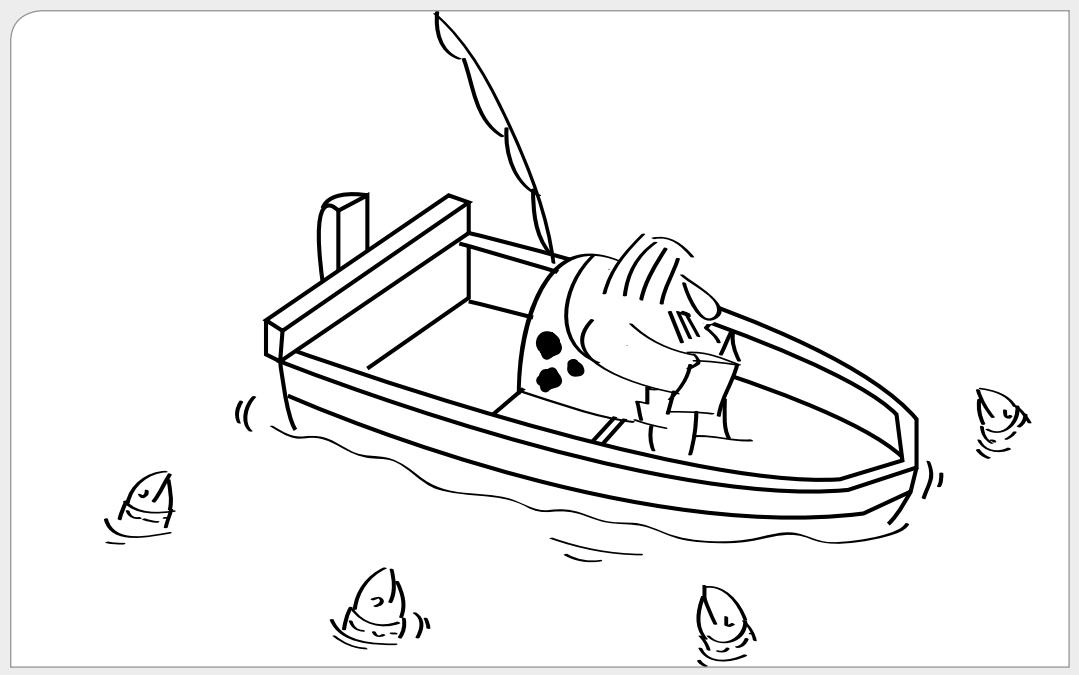
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۲۲۷۴۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۳ - ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام‌فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: هنر سرزمین سبز

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

زیر ذره بین

چند توصیه به آقای وزیر!

کمتر از یک هفته از مهر تایید مجلس بر سند سکانداری سید صولت مرتضوی در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌گذرد. احتمالا مرتضوی بیشتر از هر کسی می‌داند که چه کار سختی پیش‌رو دارد. نگاهی به عملکرد حجت عبدالملکی و دوران سرپرستی زاهدی‌وفا در این وزارتخانه نشان می‌دهد وزیر جدید باید برخی گره‌ها را باز کند تا در دوران تصدی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با چالش‌های گذشتگان روبه‌رو نشود و بتواند این پرونده‌های قدیمی را حل و فصل کند.

انتصاب‌های وزارتخانه

ماجرای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در دولت سیزدهم به ۳ شهریور سال گذشته و جلسه بررسی صلاحیت حجت عبدالملکی برمی‌گردد؛ وزیری که با رای ۶۷ درصدی از مجلس بر صندلی این وزارتخانه تکیه زد اما بعد از حدود ۳۰۰ روز استعفای خود را به رئیس‌جمهوری تقدیم کرد. عبدالملکی دلیل استعفا را «افزایش هماهنگی در دولت» بیان کرد اما به‌نظر می‌رسد فشارهای مجلس برای استیضاح او عامل اصلی این استعفا بوده است.

زمزمه‌های استیضاح از بهمن سال گذشته شروع شد که نمایندگان متقاضی مهم‌ترین موضوع را در «انتصابات فامیلی، باندی، جناحی و غیرکارآمد»، «تغییرات و تحولات در بدنه وزارت کار» و «استفاده از افراد غیرمتخصص» بیان می‌کردند.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یکی از وزارتخانه‌های پرمدیر در دولت محسوب می‌شود و با احتساب تامین اجتماعی و شرکت‌های وابسته یکی از مراکزی است که بیشترین حساسیت‌ها در حوزه عزل‌ونصب را دارد. این مسئله تا حد زیادی موجب کنار گذاشتن عبدالملکی از این وزارتخانه و به یکی از پرونده‌های اختلافی عبدالملکی با مجلس تبدیل شد. انتقادات به جایی رسید که موسوی‌لارگانی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس در جلسه ۱۱ اردیبهشت ماه امسال سوالی از عبدالملکی مطرح کرد با این مضمون که «چرا بیشتر منتصبان معاونان و مدیران وزارتخانه و رؤسای سازمان‌ها از افراد خارج از وزارتخانه هستند؟» آن زمان موسوی لارگانی از «تهی شدن وزارتخانه از نیروهای کارآمد، با تجربه و غیرسیاسی» سخن گفت و حتی پا را فراتر گذاشت و بیان کرد: «به‌دلیل ضعف مفرط، خام بودن، رفیق‌بازی، جو تملق و چاپلوسی در وزارتخانه ترویج شده و همچون تقسیم غنایم جنگی، انتصابات از بین رفقا، دوستان، هم‌گروهان و شرکا انجام می‌شود».

این نماینده مجلس این آمار را مطرح کرد: «۳ مدیرعامل در شستا و ۳ مدیرعامل شرکت دخانیات با دستور شخص وزیر تغییر کردند و برای حفظ صندلی تا حدود ۳۰۰ نفر نیروی ستادی دیگر به‌صورت سفارشی جذب شدند. در شرکت دخانیات ۳۳ نفر از کارمندان عادی تعدیل و به‌جای آنها نزدیک ۳۰۰ نفر به این شرکت اضافه شدند. علاوه بر این، سفر پرهزینه برخی از مدیران وزارتخانه به روسیه با هزینه بیت‌المال، انتصاب همشهری آقای وزیر به‌عنوان رئیس آمار وزارتخانه برای آمارپردازی و مستندسازی نادرست، معرفی داماد تئوریسین اقتصادی آقای روحانی و وزیر آن دولت بدون رزومه برای مدیرعاملی و عضویت در هیات مدیره بیمه ملت با ۳ هزار میلیارد تومان پرتفوی و انتصاب پرتعداد افرادی از توئیتر در کمیته امداد رخ داده است.»

در همان جلسه، وزیر پیشین تلاش کرد نمایندگان را متقاعد کند که تا حدودی موفق بود و از نمایندگان کارت زرد نگرفت، اما این فشارها ادامه داشت تا اینکه به تعبیری عبدالملکی برای فرار از استیضاح، استعفا داد.

چالش ارتباط با نمایندگان و مجلس

با پایان عمر کاری عبدالملکی در وزارت کار، محمدهادی زاهدی‌وفا، معاون اقتصادی معاون اول رئیس‌جمهوری سرپرست این وزارتخانه شد.

او به‌عنوان وزیر پیشنهادی کار به مجلس معرفی شد اما مخالفانش انتقاداتی همچون «نداشتن ارتباط مستمر با مجلس» و «وضعیت اموال زاهدی‌وفا» و حتی «تولد فرزندانش در کانادا» در زمان طی کردن دوران تحصیل پدر را مطرح می‌کردند، اما اگر به دستاورد چندماهه سرپرستی زاهدی‌وفا نگاه کنیم اصلی‌ترین چالش زاهدی‌وفا تعامل ضعیف با نمایندگان مجلس بود.

در چند ماه اخیر زاهدی‌وفا کمترین تعامل را با نمایندگان مجلس داشت و تقریبا حضوری در بهارستان نداشت. البته او معتقد بود به‌دلیل اینکه هنوز مشخص نبوده که به‌عنوان وزیر به مجلس معرفی می‌شود یا خیر، از حضور در مجلس پرهیز داشته اما همین مسئله یکی از دلایل اصلی اعتماد نکردن مجلس به زاهدی‌وفا بود.

علی‌اصغر عنابستانی، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس در تحلیل شکست زاهدی‌وفا به یکی از رسانه‌ها گفته بود: «عدم رأی اعتماد به وزیر پیشنهادی کار نشان داد که چه اندازه تعامل با تک تک نمایندگان مجلس حساس و مهم است و اینکه ما فکر کنیم برویم در مجلس با یک کلونی یا هیات‌رئیسه یا کمیسیون ببندیم، موضوع حل می‌شود؛ خیر این‌طور نیست!»

در هر صورت چهارشنبه، ۲۷ مهر سیدصولت مرتضوی به‌عنوان وزیر پیشنهادی کار در معرض رای اعتماد پارلمان قرار گرفت.

چند سوال و توصیه

با نگاهی به تمامی انتقادات به دوران کاری عبدالملکی و حواشی بعد از آن و همچنین نگرانی‌های نمایندگان مجلس، انتظار می‌رود صولت مرتضوی در وهله اول، نگاهی جامع به وضعیت نیروهای سازمانی وزارتخانه عریض و طویل تعاون، کار و رفاه اجتماعی داشته و پاسخی به این سوالات بدهد که تکلیف افرادی که عبدالملکی با خود به این وزارتخانه آورده، چه می‌شود؟ آیا قرار است آنها همچنان به کار خود ادامه دهند یا اینکه آقای وزیر فکر دیگری دارد؟ چطور می‌خواهد اجحاف وارده شده در حق کسانی را که به ناحق از این وزارتخانه اخراج شدند، جبران کند؟

توجه به وضعیت سازمان‌های زیرمجموعه این وزارتخانه به‌ویژه شستا هم از دیگر نکات مهم است، چون دربرگیرنده اقشار بسیاری از جامعه است. تمرکز بر بهبود شرایط معیشتی کارگران و اقشار محروم ذیل این وزارتخانه نیز امری بدیهی است که قطعا خود وزیر جدید کار می‌داند اما یادآوری آن هم لازم است.

صحبت درباره صندوق‌های بازنشستگی و شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی (شستا) در این مقال نمی‌گنجد اما آقای وزیر شما به وضعیت آنها رسیدگی کنید.

در نهایت، با وضعیت تورمی فعلی و افزایش سرسام‌آور نرخ کالاها، کارگران را دریابید که باوجود افزایش حقوق در ابتدای سال، همچنان درآمدشان کفاف زندگی را نمی‌دهد.

جامعه انتظار دارد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌عنوان یکی از پرچالش‌ترین وزارتخانه‌ها عملکردی همچون گذشته نداشته باشد و به دور از حواشی، راهکارهایی برای حل بحران‌هایی همچون بیکاری و حتی رفع نواقص پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان ارئه کند که به‌دلیل به روز نبودن، همچنان در آماج انتقادات قرار دارد.

منبع: ایسنا

نظرگاه

جام جهانی قطر و فرصتی که از دست رفت!

صابر گل‌عنبری
کارشناس مسائل بین‌الملل

از زمانی که قرعه جام جهانی ۲۰۲۲ فوتبال به‌نام کشور همسایه قطر افتاد، حرف و حدیث‌های زیادی درباره فرصت‌های اقتصادی آن برای ایران و ضرورت اغتنام این فرصت‌ها برای رونق گردشگری مطرح شد. در ماه‌های گذشته با نزدیک شدن به زمان برگزاری این مناسبت جهانی، روزانه شاهد اخبار سفرها، دیدارها، نشست‌ها و اظهارنظرها در این زمینه بوده‌ایم، اما حالا کمتر از یک ماه به مونديال قطر، کاشف به عمل آمده که خروجی این تکاپوها تقریبا صفر بوده و به‌گفته رئیس جامعه حرفه‌ای هتلداران هیچ رزروی در هتل‌های کیش که به‌عنوان مهم‌ترین مقصد ایرانی جذب تماشاگران مسابقات جام جهانی تعریف شده بود، انجام نشده است. این خود نشان می‌دهد نه‌تنها سودی از سرریز شدن گردشگران جام جهانی قطر عاید کشور نخواهد شد، بلکه در یکی دو سال اخیر هزینه زیادی در نتیجه این دیدارها و نشست‌ها به خزانه تحمیل شد.

در حالی کیش با آن جاذبه‌های دلربا در فاصله ۲۷۰ کیلومتری دوحه تاکنون هیچ رزروی برای جام جهانی فوتبال نداشته که استان الاحساء عربستان در فاصله ۳۰۰ کیلومتری دوحه شاهد تقاضای بی‌سابقه تماشاگران خارجی برای رزرو هتل‌های آن است و همین، قیمت‌ها را تا ۷۰۰ درصد هم افزایش داده است. در دیگر کشورهای همسایه قطر نیز وضع این گونه است. در هتل‌های دوبی تقریبا رزروها کامل است. عمان از راه‌اندازی شهر تماشاگران جام جهانی خبر داده و با اختصاص ۲۰ هزار اتاق هتل و بیش از ۲۰۰ مجتمع گردشگری بزرگ برای جذب ده‌ها و بلکه صدها هزار گردشگر خارجی برنامه‌ریزی کرده است. همچنین شرکت‌های هواپیمایی خلیجی به‌ویژه در عمان، عربستان و امارات قرار است روزانه طی ۱۸۰ پرواز تماشاچیان گردشگر را برای تماشای بازی‌های جام جهانی به دوحه برده و پس از دیدن بازی‌های محبوب‌شان در پایان همان روز به کشور محل اقامت خود بازگردند تا از سیاحت و گشت‌وگذار در آنجا لذت ببرند و پول خرج کنند. همه اینها در حالی است که هنوز در ایران تدارکات حمل‌ونقل مسافران احتمالی از کیش به دوحه فراهم نشده است. بخش مهمی از این مشکل به ناوگان فرسوده هوایی کشور بر اثر تحریم‌ها (البته کاغذپاره‌ها) برمی‌گردد که در شرایط کساد فعلی رفت‌وآمدها هم جوابگو نیست، چه رسد به اینکه در شرایط استثنائی به‌صورت ویژه سرویس‌دهی کند. در کنار این مشکلات فنی و همچنین تصویری گردشگرگریز که در نتیجه عواملی متعدد در اذهان خیلی از مردم جهان درباره ایران نقش بسته و با اتفاقات اخیر نیز تقویت شد، اساسا ذهنیت و نگاه تصمیم‌سازان گردشگرپذیر نیست و حتی در همان حد و اندازه‌ای هم که تاکید می‌شود، رویکردی گردشگرمحور اتخاذ نمی‌شود؛ از این رو، در مواجهه با فرصت‌های کلانی چون جام جهانی قطر با چنین آشفتگی و سردرگمی برخورد می‌شود. کشورهای پیرامونی و حتی دورتر همچون اردن از ماه‌ها قبل با تهیه تدارکات و زیرساخت‌های لازم، برنامه‌ها و تسهیلات ویژه خود برای جذب تماشاگران را اعلام کرده‌اند و کمپین‌ها و تبلیغات عظیمی را در سطح جهان راه انداخته‌اند، اما ما هنوز در قدم اول مانده‌ایم و اینچنین است که ظرفیت هتل‌های آنها یک ماه قبل از شروع بازی‌ها تقریبا تکمیل می‌شود و ما هنوز در آرزوی یک رزرو مانده‌ایم. واقعیت تلخ این است که در ایران زیاد حرف زده می‌شود و خیلی کم عمل می‌شود، اما برعکس در همین کشورهای عربی حوزه خلیج‌فارس کم حرف می‌زنند و بسیار عمل می‌کنند. این کشورها فارغ از ماهیت نظام‌های سیاسی موروثی و غیردموکراتیک‌شان، در اقتصاد و رسانه به‌عنوان دو فاکتور مدرن تولید قدرت، مدیریتی روزآمد و متمرکز با نگاه مدرن و جهانی دارند و در نتیجه آن نظام اقتصادی این کشورها بسیار کارآمد عمل می‌کند. در واقع، برآمدن این کشورها بیشتر برآیند چنین مدیریت اقتصادی کارآمدی است تا درآمدهای کلان نفتی که کشورهای دیگر نیز از آن برخوردار بودند. همین نگاه است که این کشورها را از سرزمین‌های بیابانی و لم‌یزرع به قطب اقتصادی و گردشگری نه فقط در منطقه بلکه در سطح جهان تبدیل کرده است؛ همین امارات با مساحتی کمتر از یک‌بیستم ایران، سهم گردشگری در تولید ناخالص داخلی آن بیش از ۴۴ میلیارد دلار (بیش از درآمد نفتی ایران) است و برنامه‌ریزی کرده آن را در سال ۲۰۲۷ به ۶۴ میلیارد دلار برسد. کما اینکه همین امارات در سال ۲۰۱۹ قبل از شیوع کرونا در سطح جهان رتبه نخست را در رشد درآمدهای گردشگری داشته و در این سال بیش از ۳۰ میلیارد دلار درآمد کسب کرده است؛ در حالی که ایران چهارفصل و رنگارنگ تنها ۵ میلیارد دلار درآمد گردشگری داشت.

امیدی به بارش‌های پاییزی نیست

صرفه‌جویی در مصرف آب را جدی بگیریم

ایران اکنون سومین سال پیاپی خشکسالی را سپری می‌کند و پاییز امسال بنا بر اعلام موسسه تحقیقات آب وزارت نیرو بارندگی‌های چندان مناسبی رخ نخواهد داد. از طرفی مصرف آب به‌ویژه در کلانشهر تهران بی‌رویه است و اختصاص پاداش ۳ هزار تومانی به‌ازای هر مترمکعب صرفه‌جویی راهکاری برای کاهش مصرف است. براساس گزارش‌های منتشر شده، سال آبی گذشته یکی از کم‌بارش‌ترین سال‌ها در دهه اخیر بود و امسال نیز وضعیت بارش‌ها در پاییز تفاوت چندانی با سال آبی پارسال نخواهد داشت.

در سال ۱۳۰۰ به‌ازای هر نفر حدود ۱۷ هزار مترمکعب آب وجود داشت؛ یعنی می‌توان گفت جزو کشورهای بسیار پرآب بودیم، اما در سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ و به‌طور واضح در سال ۱۳۹۳ به مرز ۱۷۰۰ مترمکعب آب به‌ازای هر نفر در سال رسیدیم که به‌معنای ورود به تنش آبی بود. در واقع تا این سال هنوز ۱۷۰۰ مترمکعب آب تجدیدشونده به‌ازای هر ایرانی در دسترس بود؛ اما در حال حاضر و سال ۱۴۰۱ این عدد بین دو مرز تنش آبی و بحران آبی قرار گرفته است. در چند سال اخیر به‌ویژه ۲ سال گذشته با یک خشکسالی استثنایی در کشور روبه‌رو بودیم و براساس اعلام وزارت نیرو، از ابتدای مهر ۱۴۰۰ که سال آبی آغاز شد تا انتهای شهریور ۱۴۰۱ در مجموع ۱۸۰.۴ میلیمتر بارش در کشور رخ داده است. این میزان بارش در مقایسه با دوره بلندمدت که ۲۳۷.۱ میلیمتر بارندگی ثبت شده، ۲۳.۹ میلیمتر کاهش داشته است.

از سوی دیگر سازمان هواشناسی اعلام کرد امسال پاییز کم‌بارشی خواهیم داشت و تا امروز هم این پیش‌بینی درست بوده و باگذشت نزدیک به یک ماه از پاییز هیچ بارانی را حداقل در تهران شاهد نبودیم. رئیس مرکز پیش‌بینی سازمان هواشناسی در این باره گفت: پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد بارش‌های پاییزی کمتر از نرمال خواهد بود و تا الان هم بارش‌های خوبی نداشتیم و میزان آن بسیار کم بوده است.

روند افزایشی مصرف

امسال سومین سال آبی خشک و کم‌بارش پیاپی در تهران است و این وضع آبی (تنش)در طول حدود ۵۰ سال گذشته در تهران بی‌سابقه بوده و در هیچ دوره‌ای تهران شاهد چنین شرایط خشکسالی نبوده است. باوجود این شرایط بسیار سخت در تامین آب، مصرف در این کلانشهر بیش‌ازپیش رشد یافته است. میانگین مصرف آب پایتخت در روزهای اخیر در هر روز حدود ۳ میلیارد و ۳۰۰ میلیون لیتر است و باتوجه‌به ذخایر آبی موجود، تهران، شهری مقاوم در مقابل تنش آبی نیست. الگوی مصرف ماهانه آب در تهران ۱۴ مترمکعب برای هر خانوار (حدود سه ونیم نفر) تعیین شده، اما این عدد هم‌اکنون حدود ۲۲۰ لیتر است که ۸۰ لیتر بیش از الگو است.

بررسی روند مصرف آب در نیمه نخست امسال در استان تهران نشان می‌دهد تنها ۳۷ درصد خانوارهای تهرانی الگوی مصرف آب را رعایت می‌کنند و سایر مصرف‌کنندگان در گروه‌های «پرمصرف» و «بدمصرف» قرار داشته‌اند.

براساس این آمار ۵۹ درصد مشترکان پرمصرف‌اند و مصرف ۱۴ تا ۲۸ مترمکعب یعنی تا ۲ برابر الگو داشته‌اند و ۴ درصد مشترکان نیز اساسا بدمصرف به‌شمار می‌روند و مصرف آب شرب آنها از ۲۸ مترمکعب در ماه نیز فراتر رفته است. بنا بر آمارها، این دسته از مشترکان به‌تنهایی ۱۰ درصد کل آب شرب بخش خانگی تهران را مصرف می‌کنند.

در این راستا علی‌اکبر محرابیان، وزیر نیرو در روزهای اخیر از اختصاص پاداش به مشترکانی که الگوهای مصرف را رعایت می‌کنند، خبر داده است.

وی با بیان اینکه وزارت نیرو مشابه الگوی صنعت برق را برای بخش آب پیش‌بینی کرده، گفت: مشترکانی که اقدام به صرفه‌جویی در سطح زیر الگو کنند، ۵ برابر نرخ پرداخت به آنها پاداش صرفه‌جویی می‌دهیم.

وزیر نیرو خاطرنشان کرد: برای هر مترمکعب آب به‌طور متوسط حدود ۶۰۰ تومان نرخ تعیین شده که ۵ برابر آن، ۳ هزار تومان می‌شود. یعنی به هر کدام از مشترکان که صرفه‌جویی یک مترمکعبی داشته باشد، ۳ هزار تومان پاداش تعلق می‌گیرد و با اندک صرفه‌جویی قبض مشترکان رایگان می‌شود و اگر بیشتر صرفه‌جویی کنند بستانکار می‌شوند.

محرابیان در پاسخ به اینکه آیا تابه‌حال قبض رایگان داشتیم یا خیر؟ گفت: برای نخستین بار در صنعت آب از این روش استفاده و در صورت رعایت الگوی مصرف قبض مشترکان رایگان می‌شود. وی درباره مطالبه مردم در زمینه بدمصرف‌ها و پرمصرف‌ها نیز افزود: کسانی که به شست‌وشوی گسترده خیابان، کوچه، ماشین، استخرها یا فضای سبز با آب تصفیه شده که کیفیت آن تقریبا در حد آب معدنی است، اقدام می‌کنند، باعث اعتراض مردم می‌شوند.

وزیر نیرو گفت: البته تعداد این افراد خیلی کم است، اما این مصرف اضافه، هم دیگران را نگران می‌کند و هم اینکه از عدالت و انصاف به دور است.

وی ادامه داد: در حال حاضر شرایط فصل به‌گونه‌ای است که اغلب جاهای کشور کشت نداشته و مصرف آب در بخش کشاورزی نداریم. اگر واقعا فردی رعایت نکند و از آب‌های جاری و آب‌های چاه‌ها مصرف بیهوده کند حتما برخورد لازم صورت می‌گیرد و اشتراک آب آنها قطع می‌شود.

هدررفت آب در ایران، ۵ برابر آلمان

براساس مستندات ارائه‌شده ازسوی شرکت آب و فاضلاب کشور، در سال ۱۳۹۹ بیش از یک میلیارد و ۱۳۱ میلیون مترمکعب از ۸ میلیارد و ۳۷۹ میلیون مترمکعب آب شرب تصفیه شده در قالب هدررفت ظاهری به‌دست مصرف‌کننده نهایی نرسیده است.

براساس این آمار، تفکیک میزان هدررفت ظاهری بیانگر آن است که ۴۱۱ میلیون مترمکعب از هدررفت آب ظاهری کشور مرتبط با مصارف غیرمجاز است، ۱۹ میلیون مترمکعب مرتبط با خطای مدیریت داده‌ها و سیستم به حساب می‌آید و ۵۲۸ میلیون مترمکعب دیگر نیز به‌دلیل نبود دقت کافی در تجهیزات اندازه‌گیری هدر می‌رود و هدررفت آب به‌معنای تولید فاضلاب بیشتر است.

علاوه بر این، میزان آب نشت‌شده در کل شبکه آب و فاضلاب کشور تحت عنوان هدررفت واقعی در سال ۹۹ به یک میلیارد و ۲۵۷ میلیون مترمکعب می‌رسد. از این میان ۱۳۵ میلیون مترمکعب از هدررفت واقعی متعلق به نشت از خطوط انتقال، ۵۰۹ میلیون مترمکعب نشت از شبکه توزیع، ۵۷۶ میلیون مترمکعب نشت از انشعابات مشترکان، ۲۴ میلیون مترمکعب نشت از مخازن و در نهایت ۱۳ میلیون مترمکعب ناشی از سرریز مخازن است.

بر این اساس میزان هدررفت آب در کشور در قالب آمار آب بدون درآمد نزدیک ۵ برابر کشور توسعه‌یافته آلمان است، این در حالی است که متوسط بارش سالانه در کشور آلمان ۳ برابر متوسط بارش در ایران برآورد می‌شود. براساس گزارش به‌دست آمده از شرکت آب و فاضلاب کشور، ایران از ۱۷ کشور اروپایی با سرانه بارش بسیار بیشتر، میزان هدررفت بالاتری را به ثبت رسانده است.

سخن پایانی

براساس آخرین بررسی‌ها میانگین سرانه مصرف آب شرب در ایران (شامل تجاری، صنعتی، خانگی، فضای سبز و...) حدود ۲۲۰ لیتر در شبانه‌روز است که در مقایسه با بیشتر کشورهای جهان رقم بالاتری را نشان می‌دهد.

همچنین مصرف سرانه آب در بخش خانگی (آب شرب لوله‌کشی خانگی) در ایران به‌طور متوسط ۱۵۷ لیتر در روز به ازای هر نفر برآورد می‌شود که شامل ۵ لیتر آشامیدن، ۱۰ لیتر پخت‌وپز، ۵۰ لیتر حمام و شست‌وشو، ۲۰ لیتر لباسشویی، ۱۵ لیتر ظرفشویی، ۳۰ لیتر مصارف بهداشتی، ۱۰ لیتر نظافت خانه و ۱۷ لیتر مصارف متفرقه می‌شود.

در برخی کلانشهرهای کشور از جمله تهران، این میزان (مصرف سرانه آب در بخش خانگی) در فصل گرم سال به حدود ۲۵۰ لیتر در شبانه‌روز به ازای هر نفر می‌رسد، در حالی که متوسط سرانه مصرف آب در بخش خانگی در دنیا ۱۳۵ تا ۱۴۰ لیتر در روز به ازای هر نفر است. این رقم در کشورهای اروپایی که از میانگین بارش‌های بالایی نیز برخوردارند، به‌طور متوسط ۱۳۰ لیتر در شبانه‌روز است.